

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154
noiembrie 2015 (Anul VII) Nr. 81 (11 / 2015)

BOEM@

Live Literature

noiembrie 2015 (Anul VII) Nr. 11 (81) - 40 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida **ASPRA**

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: S.C. InfoRapArt Galați - Editura InfoRapArt

11 / 2015

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău
Redactor-șef online: Mihail Gălățanu
Redactor șef: Cristian Biru
Redactori: Paul Sân-Petru, Constantin Oancă, Coriolan Păunescu, A.G.Secară, Dimitrie Lupu, Denisa Lepădatu, Cristina Roșu, Maria Ieva, Nastasia Savin
Grafică: Elena-Liliana Fluture
Tehnoredactare: Daniela Cașu
Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca Cipolla (Italia), Dan Verejanu (Chișinău), Petru Jipa (Germania), Melania Cuc (Bistrița), Tănase Carașca (Tulcea), Alexandra Mihalache (Slobozia), Mirela Savin (Constanța)

Revista literară BOEMA o puteți citi și pe site-ul

www.boema.inforapart.ro

actualizat permanent de: InfoRapArt

Email: boema@inforapart.ro,

petrerau@yahoo.com

Telefon: **0726 337376, 0740 596225, 0336 800313**

ADRESA REDACȚIEI: Str.Regimentul 11 Siret, Nr. 17, Bloc C20, Ap. 42, parter, Galați, 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro, tel: **0726 337376**

În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.

Literatură și Artă

DIN CUPRINS

Poezie: Nichifor Crainic / Paula Romanescu (p.5), Nicolae Vălăreanu Sârbu (p.6), Ciprian Amza (p.8), Laurențiu Alin Dumitrache (p.10), Maria Ieva (p.14), Lilia Manole (p.24), Valentina Balaban (p.25), Paula Romanescu (p.27), Mihai Horga (p.31), Bogdan Pascal (p.36), Ionela Anciu (p.38), Nicolae Mărunțelu (p.38)

Proză: Cristian Biru: Închisoarea berberă III (p.3), Tănase Carașca: Unchiul Gheorghe (p.11), Ioan Gheorghică: Acolo unde prejudecățile însoțesc ca peștii (p.17), Ovidiu Bufnilă: Tim-puri noi (p.32)

Cronică de carte: Dumitru Anghel: Privegherile vulturului orb de Emilian Marcu (p.9), Ionel Necula: Ignatie Grecu - pelerin în Țara Sfântă (p.13), Melania Rusu Caragioiu: Bucuria muzei (p.34), Ionel Necula: Lina Codreanu într-o nouă dispunere epi-că (p.37)

Esu: Mirela Savin: Automatismul și umanitatea: Ioan Petru Culianu (p.15), Daniela Dascălu: Arta conversației în C.F.R. (p.20)

Note de lectură: Lucia Pătrașcu: Lansare de carte: Poeți în Cetate (p.26), Al. Florin Țene: Sentimentul românesc al ființei în poezie Tatiane Scurtu Munteanu (p.29), Alexandru Cocetov: "Temă pentru acasă" de Nicolae Dabija (p.30)

Aforisme: Petre Rău: Sentințe (p.16)

Umor: Marius Zaharia: O bancă folosește consilieri de credit kamikaze / Cealaltă fetiță cu chibriturile (p.28)

Opinii: Al. Florin Țene: Elemente psihopatologice în romanul "Ciuleandra" de Liviu Rebreanu / Starea poeziei românești la începutul secolului XXI (p.22)

Cărți: Redacția: Cărți sosite la redacție (p.39)

Grafică:

Coperta I: Adina Romanescu - Dialog

Coperta a IV-a: Colecția InfoRapArt

Interior: desene de Elena-Liliana Fluture

www.boema.inforapart.ro

Cristian BIRU

Închisoarea berberă

III

Într-o dimineață Essau se trezi îmbrăcat în armură în dangăt de clopot.

-Este o caravană, Sidi, îi zise un soldat.

-O caravană?! Ce bine, credeam c-a venit cineva la judecată, zise Essau ușurat.

-Vindem tot ce se poate vinde, îi zise șeful caravanei bucuros, văzându-și cămilele adăpate. N-am mai fost de mult în Matmatta. Da, avem mătăsurii, tămâie, animale, am și struți. Vindem porci dacă e nevoie. Când ați construit piața asta? Mi-ar trebui niște potcoave.

-Era deja construită, doar am renovat-o. Uite ce este, eu sunt general al lui Saladin, ai să plătești o zeciuială din ce vinzi. Atât ia Saladin, atât îți iau și eu. Cât despre potcoave, avem un fierar care face potcoave. Muncește toată noaptea. Ești mulțumit cu o zeciuială au ba?

-Doar atât? spuse negustorul. Lasă-mă să-ți dau un sfert din tot ce vând, zise negustorul dându-și pletele cărli-onțate într-o parte, arătându-și fața lată și neagră ca smoala.

-Dar cui vinzi?

-Uite ăstora! zise negustorul arătând spre niște tuaregi cu turbanele albastre și fețele acoperite, îmbrăcați ca niște prinți, descălecând de pe cai ca la un semn. Essau își privi oamenii. Erau cu totul nepregătiți și chiar dacă ar fi fost pregătiți, tuaregii i-ar fi depășit numeric.

-Se spune că vând sare, îi șopti negustorul la ureche. În timp ce negustoreau mărfuri și animale, Essau surprinse privirea unui tuareg care cerceta așezarea. Spre seară Essau cântări în mână câștigul: 100 de tekini, 100 de galbeni, 100 de monezi din aur.

-Ești mulțumit, negustorul?

-În două săptămâni ne întorcem, Rafael este numele meu. Rafa îmi spun beduinii.

-Ai găsit sare?

-Nu încă, sarea este într-adevăr un negoț, zise Rafa făcând din ochi, iar Essau care se pregătea să-i propună ceva se stăpâni văzând un dinte de aur sclipind în gura negustorului. Își aminti de sfatul tatălui său: "Cea mai periculoasă afacere este afacerea cu sare. Când vinzi sare în deșert, e mai periculos decât dacă ai vinde diamante".

-Hei, dar cu oamenii ăștia, ce-i? întrebă Essau privind spre trei oameni legați bine în funii, rămași în mijlocul suq-ului.

-Ăștia sunt bonus, voiam să-i vând ca sclavi.

-Nu, nu, i-ai de aici, noi nu vrem sclavi nici de po-mană.

-Sunt tâlhari, au jefuit o caravană din Gabes. În Ierusalim tâlharii se crucifică. Am înțeles că ești judecător. Judecă-i tu!

Essau își frecă fața cu mâna și ordonă ca tâlharii să fie duși la închisoare.

-Mă duc să aduc probe, zise Essau lui Iulian Sărăcuțul. Îi cunosc bine pe cei din Gabes. Am neamuri acolo.

-Nu iei pe nimeni cu tine?

-Nu, vreau să mă întorc repede.

Seara berberii se strânseseră în peștera la bunicuț întârziind să adoarmă. Epuizați moțâiau unii peste alții ascultând țipetele tâlharilor, cumplite ca niște păsări de pradă izbindu-se de pereții umezi ai întunericului.

-Oare creștinul nu aude? întrebă o femeie cu mâinile lungi, acoperindu-și urechile cu coatele. Țipetele tâlharilor planau până departe spre marea din nord lovindu-se de pereții ascuțiți ai defileului ca niște lilieci speriați. Un coiot sorbind dintr-un ou de cioară ridică botul subțire adulmecând aerul. Când țipătul reveni deodată mai puternic amplificat de ecoul văilor abrupte, se dezechilibra printre pietre și o luă la fugă. Bunicuțul își îndreptă ochiul orb spre stânca creștinului. Într-un târziu oftă profund:

-Aude, sigur, zise bunicuțul.

-Aude prin somn?

-N-are cum să doarmă, adăugă grav bunicuțul. Nu dorm nici ifriții deșertului, nici umbrele, nici morții nu dorm.

Iulian privea închisoarea de pe vârful coloanei de piatră strângând din dinți la fiecare țipăt. Țipau tâlharii de parcă erau fierți de vii, iar țipetele teribile se ridicau printre stânci ca niște lilieci uriași care se izbeau demential cu țestele însângerate de stânci. Iulian simțea țipetele ca pe niște junghiuri în șira spinării. Țipetele încetară deodată în zori. Așezarea oboșită se trezi însă pe la prânz. Călugărul coborî de pe stâncă. Aducând fructe și de mâncare câteva femei îi urmau îndeaproape pe creștin și pe bunicuț. Bunicuțul ridică într-o parte un obraz lăbărțat de riduri, ascultând interesat țipătul unui corb care se rotea deasupra închisorii.

-În două zile, Essau o să aducă probele. Nu mai e mult... zise Iulian rămânând cu gura căscată, văzând cum bătrânul Itziq cu încă trei evrei înșira trupurile tâlharilor în fața închisorii. O muscă atrasă de cadavre îi bâzâi creștinului în ureche săcâindu-l.

-S-au spânzurat de grilaj, zise bătrânul Itziq ridicând din umeri.

Berberii se adunară în jurul morților. O femeie începu să jelească. Celelalte se luară după ea și

(continuare în pag. 4)

scoaseră sunetul de luptă al berberilor, un sunet pe care doar femeile știu să-l producă. Essau își regăsi mentorul lovind cu un baros peretele închisorii. Chipul lui Iulian era complet schimbat, răvășit și atins de aripa delirului. Zidul închisorii era atât de puternic, încât Iulian părea că-l mângâie sau îl dă cu var.

-Ai adus probe? întrebă creștinul privind într-o parte ca o găină.

-E o neînțelegere, zise Essau, în Gabes nu a fost atacată nicio caravană.

-O neînțelegere, zise Iulian apăsând bine cuvântul. Închizând ochii simți cum se prăbușește în sine. Judecă tu oamenii de acum înainte, te rog, spuse creștinul eliberându-se, răsuflând greu, cum știi tu mai bine.

-Bine, Învățătorule, spuse Essau cu respect, dând să-i sprijine mersul împletit.

-Și te rog, nu-mi mai spune așa, zise Iulian cu ochii umezi.

-Bine, Învățătorule, spuse Essau sprijinindu-l pe creștin ca pe un om care a băut prea mult. Când își amintea ziua aceea, Iulian închidea ochii simțind cum se prăbușește în prăpastia răului. Numai vinul lui Essau și cântecele berberilor îl salvară de la nebunie. Cântau berberii seara de tremurarea stelelor, cântece nostalgice despre înstrăinare și depărtarea de familie numite esouf. Când se auzea esouf peste văile din Matmatta părea că se desprind planetele de pe cer și se îndreaptă în cădere spre pământ. Mai ales o fetiță numită Ima cânta un cântec de mamă cu o voce atât de intensă, atât de bine stăpânită, încât generalul Essau amintindu-și de mama lui tuaregă înghițea în sec stăpânindu-și umbra unei lacrimi. Coborând într-o dimineață de pe stâncă, Iulian zâmbi auzind râsetele copiilor berberi care se jucau și se gândi că mai bine s-ar ocupa de o școală, dar apoi, dând din cap își spuse că asta ar putea fi un proiect lung, lung tare și aproape fără sfârșit.

-Învățătorule, uite, zise un copil arătând spre o turmă de mehari sălbatici atrași de apa din suq potolindu-și setea cumplită, definitiv mai mare decât frică de oameni.

-Să fie lăsați în pace, sunt animale libere. Să vină și să plece când vor. Nimeni să nu le facă niciun rău, hotărî fratele Iulian Sărăcuțul, dar meharii nu mai plecară din Matmatta. Dimineața beau apă și mestecau flori de cactus, iar la prânz, când sakana copleșea formele și culorile, amestecându-le în mirajul secetei, se adăposteau în umbra și răcoarea închisorii. O vorbă se împământeni în Matmatta ca un proverb berber: "Ia-mi cămilele și du-le la închisoare la umbră".

-Voi, aștia din Matmatta, zise un hamal privind bucatele de pe masa berberului care-l primise în casă, fiindu-i rudă și întâlnindu-l în suq, sunteți tare bogați. Masa era plină de salate, fructe, cușcuș, ciorbă, muluhya, rahat și baclavale, iaurt și brânzeturi.

-Crezi? întrebă berberul, rupând o bucată dintr-un fagure de miere.

-Da, păi eu acasă în Sussa n-am nici găinaț. N-avem ce mânca. Așteptăm cu săptămânile o caravană și dacă vine una, hămălesc o zi întreagă pentru o bucată de pâine. Văd că aveți toți apă în case. Noi mergem două ore pentru un vas de apă. Am înțeles că aveți un învățător căruia îi spuneți Sărăcuțul. Cică el v-a băgat apă în case.

-Da, locuiește pe coloana aia de piatră. Este creștin.

-Cred că-i spuneți Sărăcuțul în glumă, spuse hamalul, încercând să ajungă cu privirea spre vârful stâncii. Apu-

Boem@ 11 / 2015

sul îl săgetă cu o explozie de purpură cu precizia unui trăgător de elită, exact în pupilă, făcându-l să întoarcă repede capul.

În Matmatta pâlpâiau primele lumini de seară. Berberii aprindeau în fața porților cărbunii din vasele kanun pregătind ceai verde. În sucul cel mare se adunaseră mai multe familii să asculte un tânăr cântând un esouf despre clipa cumplită când îți moare mama și rămâi fără nimic, un nimic care bântuie prin deșert și pe care nimic nu-l poate liniști. Pe stâncă, lângă bisericuța dintr-un singur lemn, Iulian și Essau beau vin din vase de lut făcute de berberi cu mâna și uscate la soare, bucurându-se de priveliștea Matmatei. Vinul intra adânc în lutul cănilor, astfel încât, sorbind din ulcică, Iulian simțea cum soarbe vin din palmă.

Essau zări un călăreț înspre sud după ce stătuse o vreme nemișcat ca un stâlp și se gândi c-ar trebui să organizeze o mică armată sau oricum un sistem de apărare.

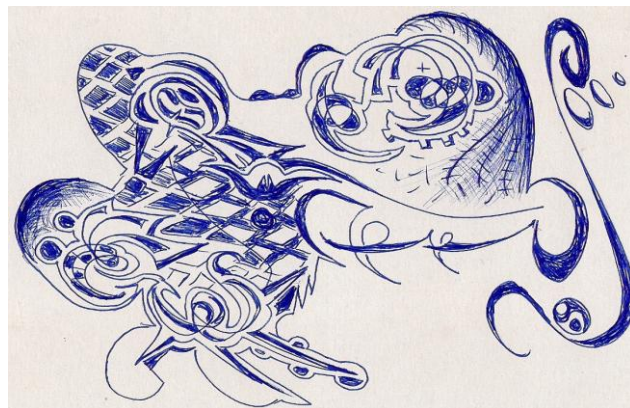
-Am înțeles, zise Essau c-a urcat azi Tafik până la tine. Ți-a făcut vreun rău?

-Care Tafik? întrebă Iulian simțind o pală parfumată de vânt. Vântul ridica din grădinile Matmatei un miros pătrunzător de iasomie.

-Tafik Tawil.

-Nu, zise Iulian oftând și bând vârtos din ulcica de lut. A venit la sora lui. I-a adus flori, spuse îngândurat Iulian și adăugă după un timp, după care s-a spovedit.

-Înțeleg, zise Essau bând și uitându-se la piatra albă, plină de flori de lângă cedru. Și i-ai iertat păcatele?

-Nu pot să-ți spun, zise Iulian privind vinul din cană, gândindu-se la vorba bunicuțului - până la urma deșertul află tot. Plesnindu-se peste burtă, își dădu seama că se cam îngrășase. Amintindu-și de vremea când mânca frunze fierte de cedru, strâmbă din nas la gândul c-ar putea avea în față o farfurie de frunze. Berberii îi aduceau o mâncare foarte bună, de neînlocuit. Ar fi fost foarte greu să renunțe la această mâncare dacă nu imposibil și oricum, ar fi absurd s-o respingă, chiar și fără carne fiind, avea niște arome care-ți intrau pe nesimțite în suflet, așa cum se strecoară în pat, în semințunericul unei camere, o femeie voluptuoasă căreia n-ai cum sub niciun chip să-i rezști.

Nuvelă apreciată de

activemall.ro

Nichifor CRAINIC

UNDE SUNT CEI CARE NU MAI SUNT?

Întrebat-am vântul, zburătorul,
Bidiviu pe care-aleargă norul
Către-albastre margini de pământ:
Unde sînt cei care nu mai sînt?
Unde sînt cei care nu mai sînt?

Zis-a vântul: Aripile lor
Nevăzute mă lovesc în zbor.

Întrebat-am luminata ciocârlie,
Candela ce leagănă-n tărie
Untdelemnul cântecului sfânt:
Unde sînt cei care nu mai sînt?
Unde sînt cei care nu mai sînt?

Zis-a ciocârlia: S-au ascuns
În lumina Celui nepătruns.

Întrebat-am bufnița cu ochiul sferic
Oarba care vede-n întuneric
Tainele neprinse în cuvânt:
Unde sînt cei care nu mai sînt?
Unde sînt cei care nu mai sînt?

Zise bufnița: Când va cădea
Marele-ntuneric, vei vedea.

RUGĂCIUNE PENTRU PACE

Slavă Ție Doamne, pentru-această noapte,
Somnul meu în unda lunii s-a scăldat,
Din abisul păcii, visului i-ai dat
Dezlegări de taine prin năluci de șoapte,
Slavă Ție Doamne, pentru-această noapte,

Semăna cu noaptea umilitei nașteri
Când ai rupt pecetea vechiului blestem,
Pacea Ta-nstelând-o peste Bethleem
Și vărsând lumina veșnicei cunoașteri.
Semăna cu noaptea umilitei nașteri

Îngerul lăsase porțile-ntr-o parte,
Cântec fără sunet Te slăvea în zbor,
Unduiul azurului aripi fără zbor
Când spre-abisul păcii năzărit de parte
Îngerul lăsase porțile-ntr-o parte,

Doamne dă-mi și mie pacea Ta cerească,
Miezul de tăcere al strigatei vieți
Care-nflăcărează din fricoși, profeți,
Măduva ce-mpinge vârful să-nflorească.
Doamne dă-mi și mie pacea Ta cerească!

Dă-mi și mie pacea inimii, Stăpâne,
Flacăra ce nu se zbate-n uragan
Să răzbesc războiul duhului dușman
Căci țărâna trece, sufletul rămâne.
Dă-mi și mie pacea inimii, Stăpâne!

CÂNTEC DE DEPARTE

Prea mult și prea departe
Doar cu gândul te petrec,
Zidul care ne desparte
Numai păsările-l trec.

(continuare în pag. 6)

Paula ROMANESCU

(traducere în limba franceză)

OÙ SONT-ILS CEUX QUI N'EXISTENT PLUS?

Demandai-je au vent, Sylphe déchaîné
Sur lequel les nuages, sans arrêt
Volent vers les frontières bleues des nues :
Où sont-ils ceux qui n'existent plus ?
Où sont-ils ceux qui n'existent plus ?

Répondit le vent : Leurs ailes encore
Invisibles pèsent sur mon cœur.

Demandai-je à l'alouette-clarté,
Flèche qui perce l'azur-immensité
De l'huile sacrée de son chant doux :
Où sont-ils ceux qui n'existent plus ?
Où sont-ils ceux qui n'existent plus ?

Dit l'alouette : Ils se sont cachés
Dans la lumière qu'on n' voit jamais.

Demandai-je au hibou à l'oeil-sphère,
L'aveugle qui voit le mystère
Dont les mots restent toujours superflus :
Où sont-ils ceux qui n'existent plus ?
Où sont-ils ceux qui n'existent plus ?

Le hibou me dit : Quand tombera
La toute dernière nuit, tu le verras.

PRIÈRE POUR LA PAIX

Gloire à Vous, Seigneur, pour cette nuit de grâce!
Dans l'onde de la lune mon sommeil plongeait,
De l'abysse du rêve la paix s'en leva,
Les voiles du mystère, du haut du silence,
S'ouvrirent largement avec mille voix ;
Gloire à Vous, Seigneur, pour cette nuit de grâce!

Ça me rappelait la nuit sacrée,
L'étoile qui guida les pas des rois mages,
Bethléem, la paix par Vous étoilée,
La claire lumière du savoir-mirage,
Et l'humble étable, la Nativité.
Ça me rappelait la nuit sacrée.

L'ange avait laissé les portes grandes ouvertes
Pour qu'y passent vers Vous tous les chants sans son,
Dans l'azur volaient de larges ailes sans vol
Et loin, dans les cieus, sous la voûte déserte
L'ange avait laissé les portes grandes ouvertes.

Seigneur, donnez-moi la céleste fête
De la paix au cœur du silence qui crie
Et qui change l'humble en sage, en prophète,
La paix dans laquelle le bourgeon fleurit ;
Seigneur, donnez-moi la céleste fête!

Donnez-moi la paix dans mon âme, Seigneur,
Flamme qui ne tremble pas en tempête et qui
Me fait triompher du souffle ennemi,
Car si l'âme reste, la terre se meurt,
Donnez-moi la paix dans mon âme, Seigneur!

CHANT LOINTAIN

De trop longtemps et de si loin
Je te caresse dans ma pensée,
Le mur qui nous sépare, ma petite,
Seuls les oiseaux peuvent le passer.

(continuare în pag. 6)

Numai ele de la gratii
Poartă tainice solii,
Oamenii, odorul tatei,
Zac de ani în colivii.

Numai ele știu ce-nseamnă
Zbor strivit între pereți,
Tu, cu ele mi te-ndeamnă
Vești de tine să-mi trimeți.

Și cum n-am o iconiță
De pe chipul tău crescut
Să-mi trimiți o porumbiță
Să mai văd cum te-ai făcut.

Și cum n-am o scrisorică
În cuvinte îngerești
Să-mi trimiți o rândunică
Să mai știu cum ciripești.

CÂNTEC DUPĂ GRATII

Am fost făcut să n-am
Nimic pe-acest pământ
Ca pasărea pe ram
Cobor și mă ridic.
Pe ziduri de cetăți
M-am îndârjit să lupt
Pândar de bunătăți
Din care nu mă-nfrupt.

Și, frunte de voinici,
M-am războit cu zmei
Să ocrotesc pitici
Bațjocorit de ei.
Iar dragostea de neam
M-a-nflăcărat să-i cânt
Moșia unde n-am
Doi pași pentru mormânt.

Și pentru acestea fac
Osânda cea mai grea,
Nici zdreanța-n care zac
Nu e măcar a mea.
Dac-am avut fărtați
De luptă și de dor,
Se bucură-ncântați
Că mor în locul lor.

Și dac-am fost poet
Și luptător de rând
Sunt astăzi un schelet
Ce spânzură de-un gând.
Mă-nvârt pe cât mai știu
Ca piatra morii-n loc
Și macin un pustiu
Sub vântul-nenoroc.

La geam, grilajul des
Rânjește guri de fier
În semn că pot să ies
Cu sufletul spre cer.
C-am fost făcut să n-am
Nimic pe-acest pământ
Ca pasărea pe ram
Cobor și mă ridic.

Seuls les oiseaux – messagers-mages,
Portent dans le loïn de mes nouvelles,
Les hommes enfermés dans les cages
Y gisent des années entières.

Seuls les oiseaux savent le vol ivre
Entre les murs du malheur,
Viens avec eux, ma petite, délivre
Par tes nouvelles mon pauvre cœur.

Comme je n'ai plus la moindre icône
De ton visage d'aujourd'hui,
Envoie-moi une petite palome
Me dire combien as-tu grandi.

Comme je n'ai pas de toi une lettre
Pour en refaire l'ange de ta voix,
Envoie une hirondelle, peut-être,
Comme toi elle me gazouillera.

CHANT DERRIÈRE LES BARREAUX

Je suis fait pour n'avoir
Rien sur cette terre,
Comme l'oiseau sur la branche
Je bouge dans la lumière.
Sur les murs des cités
J'ai lutté de tout cœur,
Gardien des trésors
Que je n'aurai jamais.

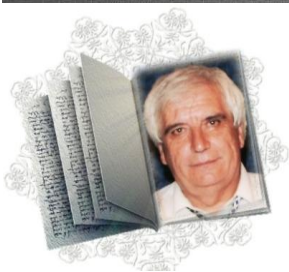
J'affrontais les malins
Sans jamais reculer,
Pour protéger les nains,
Pour en être outragé.
Par des hymnes j'ai chanté
L'amour de tout mon peuple,
De cette terre où je n'ai
La moindre place pour ma tombe.

Pour cet amour je fus
Mis au bain de chagrin,
Les haillons que je porte
Ne sont pas les miens.
Et si j'ai eu des frères
De combat et de dor*,
Heureux, ils me laissèrent
Pour qu'à leur place je meure.

Et si je fus poète
Et simple combattant,
Je ne suis qu'un squelette
Qui pense en ce moment.
Comme une pierre de moulin
Je tourne en maudite danse
Et je broie du chagrin
Au vent de la Malchance.

Les grilles à ma fenêtre
Montrent leurs gueules de fer,
Signe que je puis peut-être
Voler par l'âme au ciel.
Je suis fait pour n'avoir
Rien sur cette terre,
Comme l'oiseau sur la branche
Je bouge dans la lumière.

Nicolae VĂLĂREANU SÂRBU

O pasăre învinsă de zbor

Nu eu sunt noaptea declarată sublimă, nici bolnavă,
sunt țișătu care prevestește furtuna,
cuprinsul în care zace tăcerea cuvintelor,
parașuta care nu se deschide
și la urma urmei sunt umbrela de ploaie a doamnei
ce pășește pe tocuri printre băltoace
model grăbit spre atelierul pictorului
cu nervii puși pe șevalet.

Răzvrătit pe culoarea surâsului sub cearcăne,
îndrăgostit de tușele groase și leneșe.

Aștept imaginea plină și confuză sub umbră,
o pasăre învinsă de zbor
până la țarm,
unde mările-n spume hăituite de fugă
îmbracă sublimul în teamă și neliniște
pe care numai soarele ce completează tabloul
îl așază deasupra de închipuire.
Dacă ochii vor spune mai mult
Printre malurile dintre mine și tine
nu trece nici un râu,
rar te salută câte un firicel de apă
fără un izvor anume,
e o imagine frumoasă la privit,
te plimbă pe lungimea spațiului concav
până se pierde în șesul luminos.

Te aștept în ierburile înalte între arbuști
unde mărturisirile noastre pot fi lungi
fără cuvinte și alte sincerități răsuflate.

Dacă ochii vor spune mai mult,
ori se vor întrece cu buzele flămânde,
voi gusta din carnea ta parfumată.

Nimeni nu ne va despărți ori îndepărta,
vom învăța conversația dintre inimi,
vom mușca în fiecare zi, clipele
din care am băut singurătatea.

Am tot căutat

Abia scăpat de patul lui Procust,
îmi căutam împăcarea cu fustele cunoscutelor
ca un întreprinzător printre datornici.
Eram încă pe cai mari,
lumea privea cu împotrivire tăvălugul vremii
de care nu scapă nimeni,
nici dacă ocolește vama morilor de vânt
la care se macină gânduri.

Am tot căutat
până la ultimul bob de speranță,

îmi înfloreau în suflet anotimpuri uitate
cu alte iubite-n grădini așteptând
sentimente nemaîntâlnite
și nu m-am gândit niciodată la durerea
despărțirilor ce-o să se întâmple.

Corabie spre port

Nu s-a întâmplat nimic deosebit
cum se așteptau
o simplă întâlnire formală,
de unde fiecare a plecat dezamăgit.
Iluzia și-a pus amprenta pe fiecare întâlnire,
bucuria revederii a devenit străină
ca într-un templu închinat altei credințe
în care există smerenie amestecată cu îndoială.

Sufletul meu părea neliniștit
ca un animal care simte o temere
și privește cu nedumerire în toate părțile
fiind gata de ripostă.

Ochii-mi caută cu foame lungul străzii,
se opresc la câte o femeie cu pas hotărât
și o acoperă ca pe un simbol
care trebuie ținut ascuns în inimă,
după care și iubita capătă alura dorită
pășește prin tine grăbită
corabie spre port.

Sunetele mă mângâie-n surdină

Degetele subțiri ale iubitei se joacă
pe clapele pianului,
ea are o bucurie interioară și surâde
ruptă de realitatea desuetă.

N-am întrebat-o nimic
nici n-am descoperit ce cântă,
poate fi și o improvizație proprie
din care irump sunete cu înălțimi diferite
plăcute urechii care spintecă aerul
cu o uitare de sine care se imprimă-n pereți
să-i dăruiască rafinament casei
copleșită de ploile lungi ale toamnei.

Mă retrag în intimitatea camerei mele,
nu se simte nicio mișcare, aprind lampa de scris,
lumina ei acoperă masa și calculatorul.
Sunetele mă mângâie-n surdină,
îmi par că ies din cuvinte
și se atașază de silabe,
se dezleagă de cântec în poeme,
degetele mele sunt degetele iubitei
care se mută-n mine ca o simfonie
și nu mai pleacă.

Ciprian AMZA

Un veac de Kafka

În Piața Amzei stă o doamnă
care vinde iubire la kilogram.
O întreb
cum doamnă iubire la kilogram?
cu ce o cântărești?
cu inima îmi răspunde
și tot cu inima plătesc.

Kafka e supărat
mi-a spus acum o săptămână că vine în vizită
avea timp
poate și-a amintit că nu poți avea încredere în prieteni
focul i-a adus nemurierea
post-mortem nu există răzbunare.

Ai visat că te-ai transformat în Gregor
cine ești tu Samsa
să îi furi doamnei iubirea?

E ora trei
trei oameni vin
cum vin la fel trei oameni pleacă
trei gânduri să îi cumpăr iubirea bătrânei
întreb cât e ceasul
trei
și treizeci și trei de minute.
Merită prețul.

Arheologie, arta mea

Era încă printre timpuri imemorabile.

Tu priveai spre mine eu spre stele
și atunci s-a născut gelozia.

Nu era rânduit
Jose Arcadio Buendia
să dea nume pietrelor.

Nici Oppert nu găsisese Sumer
nici Homer nu scrisese
ce avea să descopere
doar Schliemann.

Te-am privit
cu ochii primului arheolog
și mi-ai zâmbit
ca marmura
lui Enziquetta.

Atunci am urlat de fericire
trei zile
fără să-l am pe Gherasim
să-mi ocrotească
picioarele xanamorisite.

„Găsit primele pietre ale mormântului”
patetic
doar Napoleon
pe Sfânta Elena
a spus că nimeni nu l-ar crede
de și-ar trăda ochii
din ziua
când au descoperit Rossetta.

Dar cine ești?
ești prea bătrână să fii timpul
și prea urâtă să te numești moarte
nici religie nu ai
nici pe mine.

Muzeu

Contemplez tablourile
din muzeul gândurilor
celor care nu (mai) gândesc.

Un perete e gol
și plânge a urmă de cui ruginit.

Fosta lui amantă,
vreo domoazelă a lui Van Gogh
pe care a părăsit-o galbenul
l-a lăsat singur și neajutorat
după patru decenii.

Ieri străluceau amândoi
azi suferă-mpreună.

Poate s-au certat
poate el i-a reproșat că galbenul nu mai e la
modă
iar ea a hotărât pentru amândoi
„de mâine plec”
și a căzut.

Sau poate ea e de vină
poate l-a înșelat pe bietul perete
(cuprins de mucegai)
cu autoportretul lui Durer.
Ce partidă! șușotește Gioconda.
Iar el s-a îndoit și a aruncat-o.

Sau altul e motivul
cert rămâne doar
faptul că de mâine
când paznicul ignobil
cel deloc estetic
va veni și va inspecta peretele matusalemic
în timp ce își va șterge fața
în batista impregnată cu lavandă
se va tăia pe amintiri
și va anunța mai departe.

Sunt și bune cu ocazia asta
loc pentru neomoderniști.

Dar la bietul perete
nu se gândește nimeni?
Demolat
sau
intoxicat cu vopsea
așa sfârșesc toți.

Dumitru ANGHEL

PRIVEGHERILE VULTURULUI ORB de Emilian MARCU

Volumul de versuri "*Privegherile vulturului orb*", Editura Rafet, Râmnicu Sărat, 2014, 160 de pagini, semnat de scriitorul Emilian Marcu, adună 122 de poeme marcate lexical și liric de un nou simbol-metaforă, "*vulturul orb*", ca un segment poetic, și tematic, și prozodic, altul decât "linia melodică", consacrată și reprezentativă, a operei sale literare, din zona "poeziei de formă fixă", *Sonetul*; dar completează, convingător, portofoliul său editorial alcătuit din peste 30 de cărți de *lirică*, cele mai multe; de *proză*, opt romane; și de *critică literară*, cu aproape 1.000 de volume recenzate (în celebra sa rubrică, "*Vitrina cărților*", de la revista "Convorbiri literare").

Revenind la noua carte de poezie a domnului Emilian Marcu, există în "*Privegherile vulturului orb*" o nestăvilită feroare de antic, de mitologie și de vremuri apuse, pe o simbolistică ușor prețioasă: *vulturul*, semn al semeției, al înălțimilor și al cutezanței, dar este *orb*, marcat de un destin poetic în impas: "La poalele tronului pulbere fină, / Vulturul orb în genunchi se închină /.../ Fără de vlagă, un morman de pulbere fină / Vulturul orb ochilor lui se închină" ("Poemul, vulturului orb i se închină", pag. 5); ca o redescoperire a înfrângerii și a neșansei, venite intempestiv dintr-"o *genetică*" a ființării, după un A.D.N. mitologic: "În giulgiul curat precum lacrima - / Din rouă făcut și din coajă subțire de ou - / Vulturul orb se îmbracă" ("În giulgiul arzând ca un rug", pag.13).

Un Zamolxis - obsesie induce volumului "*Privegherile vulturului orb*" un tipic de ceremonial din vremuri apuse, cu o religiozitate venită dinspre zeițăi anacronice și de pe pământurile Daciei străbune, intuite de poetul de secol XXI ca un scut de apărare împotriva unui "*cal troian*" islamic asupra Europei creștine: "Numai patriei tale tu te poți închina /.../ Ca pe un castru ridicat pe pământurile Daciei Felix... /.../ Numai patriei tale / Care îți este soție și mamă / Zice Zamolxis" ("Umerii tăi poartă...", pag.14), o poezie ca dintr-un Ev istoric, dintr-o Eladă eroică și mitologică, ca o... "paradă" de patriotism din generația de la 1848.

Dar este opțiunea spectaculoasă a domnului Emilian Marcu în arealul poeziei "*moderne*" (care... "pleznește" de... atâta impertinență verbală și de terfelire a sentimentelor omenești decente, eșuate în erotică porno), când promovează literatură lirică din timpuri străvechi și cuminți, cu *mituri* și simboluri dintr-o lume învăluită în mantia Eposului antic. O

EMILIAN MARCU

PRIVEGHERILE
VULTURULUI ORB

Editura RAFET

lirică istorică și religioasă, cu impact asupra unei culturi naționale de început, de la Zamolxe la Arca lui Noe, între zeități păgâne și zorii Creștinismului, de la muntele Ararat la munții Carpați, de la... "muntele sacru / Cogaionon / Și fluviul cu nume de față - Donaris /.../ Casa voastră în cântec se scaldă" ("Zamolxis către poporul dac...", pag.41).

Zamolxis și Dacia Felix mi se par deja... obsesii lirice, laitmotive poetice spre "*vulturul orb*", metafora primară, decisivă, dar ca o *breșă* surprinzătoare și... *incomodă* pentru poetul E. Marcu: "Zamolxis, în zori va veni, va veni..." ("Strigăt", pag. 46), care modifică *registru* liric al *sonetistului*, poetul obișnuit cu echilibrul și rigoarea poeziei de formă fixă...

Surprinzător și, repet, posibil incomod pentru un poet obișnuit cu simetria și stabilitatea prozodică a *Sonetului*, dar, s-ar părea, că "înoată" (!?) cu gândul la performanță spre o nouă formulă poetică?! Deși mie, personal, îmi place mai mult sobrul, elegantul și zglobiul sonetist, cu arpegii pe o melodică riscantă de Paganini...: "Cum să te-acopăr, tăcută mirare, / Cum să te-acopăr cu umbra, / Cu umbra mea și cu veghea / Când arborele nins este icoana unui înger?" ("Un arbore nins, peste marea libație...", pag.54), deși a uitat de rima clasică, împerecheată, încrucișată sau îmbrățișată, care-i asigurau *orchestrația prozodică*...

Ba chiar mi se pare că "*vulturul orb*", metafora-obsesie din actualul său volum de versuri,

(continuare în pag. 10)

tinde să acapareze Sonetul, *brandul* său tematic și prozodic, prin formule, evident originale, dar altele (!?), dominate nu de structura fixă ci de imaginea barocă a lexicului special, de efect, în exces, pentru că, în cele 122 de poeme ale volumului, metafora-simbol "*vulturul orb*" apare de 48 de ori; zeul Zamolxis, de 18 ori; Dacia Felix, de 6 ori; șarpele Phylon, de 6 ori; în aproape toate poemele.

De pildă, cu imaginea unei Istории zbuciumate, cu manifestări primitive, brutale, terifiante, cantr-un "Muzeu Antipa": "Vulturul orb va sosi, / Pe aripile lui purtând - / Marea cea Moartă și / Sarcofage de păsări / Învelite în pânza subțire a Spaimei..." ("Pe plăcuțe de os poți citi...", pag.85), ca să-și păstreze "*discursul liric*", și patriotic, și ușor mistic, pe aceeași simbolistică a "*vulturului orb*", pe Istorii vechi, de la Burebista la Decebal: "Capul vulturului ca un steag / Tremură în zori, / Omoplații tăi scârțâind ca un fel de descântec / Semnul acestui Hristos așteaptă" ("Trestia aceasta de aur...", pag.93).

Pentru ca, până la urmă, echilibrul și împlinirile de tot felul, ca și înfrângerile, să se topească într-un existențialism primar, al unei naturi tutelare: "În ochiul pământului, / odihnește și găsește / ochiul bourului. / În ochiul bourului / doarme / ochiul vulturului" ("În ochiul pământului", pag. 106); iar poezia poetului Emilian Marcu, cu toate surprinzătoarele sale ipostaze tematice - de la Zamolxe și Dacia Felix la nedefinitele orizonturi existențiale și filosofice - se păstrează constant și intim în lumea satului copilăriei sale, vechi și tradițional, pe filonul unui creștinism pravoslavnic și "*al jertfei pentru creație*" din zona legendarului Meșter Manole: "Curte de Argeș își face țăranul - / casa și-o împrejmuiește cu această curte, / peștii să-i fie aproape și prundul și apa / să-și vadă și rănila și copiii / și pântecul fecundat al femeii..." ("Curte de Argeș își face țăranul...", pag.109).

Adică, o conștiință a condiției străbune, de început de lume și de statornicie roditoare, harnică: "E liniște pe pământ, în cer e tăcere, / Umblă țăranul, în brațe, cu stupul de miere / ... / El aduce stupul, ca pe un copil, și se-nchină: / - Fă, Doamne, ca această lucrare să fie deplină!" ("Rugă pentru lucrarea deplină", pag. 132).

Un alt *reper-metaforă*, pe care l-am semnalat și în alte recenzii despre cărțile și lirica domnului Emilian Marcu, pare a fi... *biblioteca*, noțiune comună de instituție culturală sau *metaforă-simbol* a unei "veșnicii născută la sat" și cu tonalitatea spiritual-lirică a "*Psaltirii în versuri*" a Mitropolitului Dosoftei: "Ca o bibliotecă deschisă-i câmpia, / Când brusc țăranului tânăr i se arată / Fumegă frunzele-n trestraturi de țărână / Cum cuvintele fumegă-n închise psaltiri" ("Ca o bibliotecă deschisă-i câmpia", pag. 136), și-l trimite pe poetul modern spre epoca revoluționară a poezilor pașoptiști, care au pus "*cărămida*" durabilă la temelia limbii române: "Dulce limbă, fagure de miere, / Leagănul atâtor scrieri clare / Ce s-au zămislit în munți lângă ciubere / Și-au țâșnit de-a dreptul în tipare" ("Doamna noastră limbă românească", pag. 140), și a dragostei de țară: "Patria noastră-i o zidire de inimi / Patria ni-i vatră,

Boem@ 11 / 2015

prin timp, și cetate / Aici grâul se simte acasă la el, / Aici unde patria este eternitate" ("Patria, cetatea eternă", pag. 150).

Volumul "*Privegherile vulturului orb*" se distinge, așadar, ca o nouă formulă lirică, și prozodică, și tematică, după exercițiul convingător cu "poezia de formă fixă" a Sonetului, iar domnul Emilian Marcu se remarcă, în peisajul literaturii române contemporane, ca un poet serios, talentat și autentic, cu o personalitate artistică în clocot, cu o operă literară de-o diversitate ale cărei dimensiuni le tot modifică, după *canonul* exploziv al criticii literare pe care o promovează în paginile revistei "Convorbiri literare", din vârful cunoscutelelor "*penițe*"!

Laurențiu Alin DUMITRACHE

Lună cu revolver

lună cu revolver,
te aștept
pe lacul unde am
aruncat
camelii proaspete.

vântul șuieră în
poloneză
și spre seară,
fresca cu
balauri de pe spatule
meu
se scurge în sânge
ca o icoană plângând,
stricnina din buzunar nu mai face
minuni.

lună cu revolver,
te aștept
în torța mea de fosfor alb
la punctele cardinale.

Tănase CARAȘCA

UNCHIU GHEORGHE

Era fratele mamei. Venise într-o duminică la noi în sat și a ieșit la horă, ca flăcăii. A intrat în horă i-a plăcut o fată și a legat vorbă cu ea. Fata era ucraineană, dar ce mai conta, era frumoasă și îi plăcea lui unchiu Gheorghe. A mai venit și duminica următoare, aveau deja vorbele făcute, au jucat, seara a condus-o acasă, dar aproape de poarta fetei, i-au așteptat doi găligani, probabil că unul dintre ei o ochise pe Uliana și când să se încingă o mamă de răfuială din care unchiu Gheorghe sigur ar fi ieșit tăvălit cel puțin, dacă nu și perforat de cuțitele celor doi, au apărut frații Ulianei și ei doi la număr și agresorii au fost nevoiți să dea bir cu fugiții, ca să scape de ceea ce de fapt pregătiseră ei nocturn unchiului meu Gheorghe. Băieții, cei doi frați mai mari ai fetei l-au invitat pe unchiu Gheorghe în casă, să ciocnească un pahar. Buni băieți frații Ulianei, niște vlăjgani bine legați, plini de amabilitate și spre surpriza unchiului care era un pic bănuitor, ospitalieri. A venit și tatăl fetei, l-a cunoscut pe unchiu, iar după ce au băut câteva stacane cu vin s-au pupat, au devenit cu toții prieteni, l-au dus pe oaspete în camera de onoare a musafirilor și pentru siguranță, l-au culcat la ei. A doua zi, dis-de-diminează, băiatul a plecat acasă la Niculițel, dar nu înainte de a simți că este îndrăgostit lulea de ucraineanca Uliana, dar și de familia ei care îl primise atât de frumos. Parcă ar fi fost el încântat de perspectiva ce se prefigura, dar cum să le spună părinților că ar vrea să se însoare cu o ucraineană? Era aproape de neconceput! Ei aveau deja experiența mamei care nefiind măritată cu un ucrainean, locuia totuși în Telița și știau că relațiile între majoritarii satului și fiica lor, nu erau dintre cele mai strălucite, cu toate că mama nu se plângea. Nori tulburi umbreau sufletul unchiului Gheorghe, dar nu dispera. Simțea că este îndrăgostit și asta conta în primul rând. Deocamdată, își pusese în gând să păstreze secretă legătura pentru care își încropea planuri pentru viitorul mai îndepărtat cu intenții ce încă nu erau bine conturate, dar care într-un final băteau spre gânduri familiale. Unchiu era șofer pe un camion care transporta lemne de foc la Tulcea de pe la depozitele din satele înconjurare de pădurile de foioase, unde se făceau tăieri de arbori. Telița noastră avea în acel an exploatare masive și multe mașini veneau în depozitul de lemne de la marginea satului și încărcate cu bușteni sau steri, plecau spre oraș. Unchiu se învățase, că a căpătat curse numai pe Telița și în fiecare seară, mașina lui era trasă la poarta Ulianei. Relația mersese bine, și spre încântarea familiei, unchiu Gheorghe acceptase un soi de logodnă cu Uliana, fără să știe nici măcar sora lui, adică mama, care credea ea că știe și domină tot, în ceea ce privește familia ei. Aflase că unchiu' îi dădea târcoale Ulianei, nu prea îi pica

bine la lingurică, dar nu mirosise nimic în legătură cu planurile ce căpătau contur, așa că deocamdată totul decurgea în limitele normalului.

După ziua regalității marcată la 10 mai, data de 23 August a devenit ziua națională a țării și era sărbătorită cu mult fast. Era zi liberă pentru tot poporul, ba chiar și ziua de 24 a fost dată liberă în continuare, să petreacă și să se bucure românul fără restricții, ca pe 25 august să fie teafăr și bun de muncă. În aceste zile, totul se sigila, mașini unelte, birouri, instituții. În aceste două zile nimeni nu avea voie să meargă la serviciu, așa că obiectul muncii era izolat, pus sub control permanent. Unchiu venise la Telița fără mașină, dar asta nu mai era un dezavantaj, pentru că era deja cunoscut ca un șofer de perspectivă pentru Uliana, cu care urma să formeze un cuplu familial, chiar și fără acceptul părinților lui, care constatau lipsa lui deasă și îndelungată de acasă, dar nu bănuiau nimic. Mama, care avea acum cunoștință de tot ceea ce făcea fratele ei mai mare, primise de la unchiu ordine precise să nu cumva să scape un cuvânt în legătură cu intențiile lui în fața părinților. Dar acum veniseră zilele libere ale sărbătorii naționale, era vară, timpul te îmbia la frumusețe și voie bună, așa că, unchiu Gheorghe venit la iubita lui din Telița avea două zile când le putea petrece alături de aleasa lui. Familia ei cunoștea legătura, o acceptase, iar el bucuros de marele succes, că reușise să se integreze de așa manieră încât nu i se puneau opreliști de nici un fel, visa o viață la fel de liniștită alături de Uliana lui, eventual, până când moartea îi va despărți, dar nu se grăbea, și nici bătrânii lui încă nu știau.... Au luat vin cât să le ajungă la toată familia, ba și la eventualii musafiri ocazionali, o sticlă de rachiu tare pentru poftă de mâncare și bineînțeles, mâncare... Un cârlan aproape întreg, bucat, împănat și înnobilit cu tot felul de arome naturale, plăcinte și...fructe pentru femei, că ele se mai prostesc uneori măcar de formă și la câte o serbare câmpenească ridică pretenții, măcar de ochii lumii. Cu tot alaiul, familia Ulianei a intrat în pădurea ce se desfășura pe Valea Morilor de pe râul Telița și au poposit cu toții lângă moara lui moș Costea, unde au ales un loc cu iarbă chiar pe malul râului, numai bun pentru o sărbătoare națională la iarbă verde.

-Toți băieții pleacă să adune uscătură pentru foc, a ordonat tatăl Ulianei.

Nu a fost nevoie de alt îndemn. Tinerii s-au mobilizat și în câteva minute focul ardea, așteptându-și prada pe grătarul curățat de rugina pauzei nu prea îndelungate scursă de la Paști. După câteva minute, atmosfera înconjurătoare a căpătat arome care stârneau poftele estivale, dar până atunci totul trebuia bine pregătit cu câteva rânduri de rachiu băute din același pahar și cât se poate de repede, că următorul nu era în stare să aștepte prea mult. Unchiul Gheorghe s-a dat în lături de la rândul trei de tărie, dar după el a venit aperitivul cu brânză, chiftele și salam, toate împodobite cu roșii, castraveți, ardei grași și ridichi, care tocmeau trecerea înspre vinul ghiurghiuliu turnat din damigene de sticlă, pentru stingerea necesarului de lichide pe

(continuare în pag. 12)

care organismul îl cere cel mai adesea cu prisosință în asemenea ocazii. Atmosfera s-a încins, voia bună a pus stăpânire pe toți participanții din jurul focului, care abia mai fumega sub cenușa ce îi păstra trează sămânța arzătoare, când de grupul lor s-a apropiat nea Matei, bătrânul pădurar care dădea târcoale pentru a atenționa oamenii cu privire la pericolul focului în pădure.

-Matei, vino să guști din batalul nostru, a ieșit o friptură de-ți lasă gura apă, l-a invitat tatăl Ulianei pe consăteanul lui. Bei și tu un pahar cu vin de-al meu, că anul acesta, nu cred că mi-ai gustat vinul...

-Mulțumesc de invitație, am să servesc ceva și am să beau un pahar...dar cine-i tânărul? a întrebat pădurarul fixându-l pe unchiu Gheorghe.

-Păi...a ezitat un pic bătrânul, e viitorul meu ginere, cel care vrea să o ceară pe Uliana. E șofer, s-a mai mândrit tatăl fetei.

-Păi și nunta pe când? a mai întrebat pădurarul.

-Acum în toamnă, să facem vinul nou și gata, facem nuntă, a spus tatăl Ulianei aproape convins de presupunerile lui.

-Să fie într-un ceas bun, a mai spus pădurarul, a băut un pahar cu vin, s-a ridicat și s-a dus mai departe pe valea râului pentru a-i atenționa și pe ceilalți participanți la sărbătoare.

După plecarea pădurarului, în grupul rămas, binedispus până atunci, s-a instalat o liniște stânjenitoare, până când bătrânul tată al Ulianei a rupt tăcerea și fixându-l pe unchiu Gheorghe, a întrebat sec:

-Gheorghe, e momentul să discutăm serios, ce ai de gând cu fata mea? Ți-am dat mână liberă, te simți bine, dar așa vrea să știu, care îți sunt intențiile? Te gândești la însurătoare? Le-ai spus părinților tăi ceva despre legătura ta cu fata mea? Vii la noi, dormi la noi, petreci la noi, te simți bine la noi, dar...

-Taică, a sărit Uliana stânjenită de multitudinea întrebărilor, lasă-l pe Gheorghe, noi o să vorbim...

-Eu vreau să știu acum, a ridicat tonul bătrânul care acceptase un compromis, dar nu mai era de acord să cultive legătura neoficializată a fiicei sale. Să-mi spui acum ce ai de gând, te însori, sau nu, încheie bătrânul autoritar.

În primă fază, unchiu Gheorghe s-a înroșit ca o sfeclă, a rămas cu mușcătura-n gură și cu osul de batal golit pe trei sferturi de carne fluturându-i greoi în mână, s-a fâstâcit, a privit pe rând la bătrânul care aștepta un răspuns sigur, apoi la frații Ulianei care și ei urmăreau atenți desfășurarea evenimentelor, a privit-o pe Uliana care și ea se părea că dorește un răspuns și fără să rostească un cuvânt, s-a ridicat în picioare, a dat drumul osului de batal pe pătura întinsă și în același moment a rupt-o la fugă pe cărarea Niculițelului, lăsând masa festivă organizată în cinstea zilei republicii de izbeliște, fără alte explicații. Până să se dezmeticească tovarășii lui de până atunci, fostul viitor ginere, cumnat, nepot și ce mai putea fi în fața celor înșirați pe pături, alerga pe drumul forestier ce ducea spre satul lui, de-i scăpărau picioarele.

După ce au înțeles că pretendentul la mâna Ulianei a dat bir cu fugiții, tocmai într-un moment când se puteau limpezi speranțe aproape sigure până atunci, dar incerte, Uliana a leșinat fără nici un cuvânt în brațele mamei sale, tatăl s-a ridicat în picioare turbat de mânie și cu un cuțit făcut dintr-o baionetă militară îndreptat cu

vârful înspre locul unde dispăruse fostul viitor ginere, cu ochii bulbucăți spre cei doi fii ai săi a urlat cât îl țineau bojocii, că au stat în loc și fumurile ce ieșeau din vetrele care își făcuseră datoria:

-După el! Să mi-l aduceți, parastasul mamei lui de niculițean, viu sau mort, da' să-l văd aici în fața mea, ca să-l calc eu în picioare. După eeeeeeeee!!!! Zaconu' mamei lui...

Cei doi zdrahoni s-au repezit după fugarul care nu se mai zărea printre copaci și care fugea așa cum nu mai reușise el niciodată. Știa că dacă pun mâna pe el frații Ulianei va fi vai de capul lui, sau în cel mai fericit caz, va trebui să se întoarcă „însoțit” și să se însoare vrând-nevrând cu fata căreia îi dăduse false speranțe matrimoniale. A simțit că este urmărit și și-a depășit condiția de alergător. Când a ajuns la „doi frați stejari”, a cotit-o la dreapta pe cărăriua ce la pierdut de urmăritori, care derutați că și-au ratat urmăritul, au fost nevoiți să renunțe și dezamăgiți de eșecul ordinului patern, au făcut cale-ntoarsă.

Unchiu Gheorghe era un om ambițios și avea piciorul iute. Nu prea întorcea el spatele la provocări, era priceput la vorbe, le întorcea cum vroia el, dar în situația dată a înțeles că este în inferioritate flagrantă.

Nemaiavând ce face, a găsit că soluția cea mai simplă care îl putea salva de o căsătorie la care el nu prea se gândise și ca alternativă de o bătaie crâncenă, era fuga rușinoasă dar sănătoasă spre satul lui și fără să stea pe gânduri, a aplicat-o. Ajuns aproape de margine satului său Niculițel, în mijlocul pădurii de foioase care îl apăra sub umbra apusului, unchiu' auzindu-se deodată strigat pe nume, a tresărit oprindu-se din alergare:

-Mă' Gheorghe, stai mă!!!!

Unchiu' s-a oprit pentru o clipă, a întors capul și și-a recunoscut consăteanul care îl strigase. Prinzând curaj, că acum mai avea un aliat pentru o eventuală confruntare cu urmăritorii săi, care de fapt nu mai existau, unchiu' cu răsuflarea întretăiată de oboseală s-a oprit pentru o clipă, privind înapoi cu disperare:

-Ce vrei mă Petrache?

-Gheorghe, lemne uscate... uscătură, n-ai văzut?

-Petrache, i-a răspuns unchiu Gheorghe, **nici verzi n-am văzut, dar-mi-te uscate!**

Fără a mai aștepta alte întrebări, a rupt-o din nou la fugă înspre sat și și-a încetinit pasul abia când a coborât de la „Bătace” în mahalaua „Mamuru”, unde se simțea în siguranță.

Unchiu Gheorghe n-a mai călcat prin Telița până ce Uliana s-a măritat cu un băiat din alt sat, iar frații ei, la rândul lor s-au căsătorit și aventura lui de-o vară s-a șters cu buretele, dar nu pentru eternitate.

Ionel NECULA

Ignatie Grecu – pelerin prin Țara Sfântă

Că părintele Ignatie Grecu de la Mănăstirea Cernica este bine așezat în lirica noastră creștină știe oricine – sigur, dintre cei, mulți-puțini, rămași conectați la piața cărții și-n dulcea zăbavă a cetitului.

De data aceasta, prin noua sa carte, **Pelerin în țara sfântă** (Editura Agol, București, 2015), ne propune o altă ipostază, cea de observator atent, siderat de ceea ce a văzut, ca peregrin cucernic prin spațiul bătătorit cândva, cu două mii de ani în urmă, de sandaua lui Hristos. Nu este un gen literar nou, de la Dinicu Golescu la Ion Codru Drăgășanu mulți scriitori români au dat seama de călătoriile lor prin diferite meridiane. Nou cu adevărat este doar faptul că însemnările despre care vrem să vorbim în aceste rânduri, poartă pecetea unui poet, cum ne și avertizează autorul încă din titlu. Asta înseamnă că între funcția artistică și cea ecumenică, autorul a înclinat spre termenul prim al binomului. Grupul pelerinilor români își asumă o funcție apofatică, orfică și oraculară. Cântările lor liturgice, litaniiile, pricesnele lor blânde și tărgănite, psalmodiate cu patos și evlavie peste tot pe unde grupul pelerinilor își poartă pașii răscolesc sufletele ascultătorilor, îi îndrăvenesc în credință și-n omagierea lui Hristos. *Doar cântecul mai poate da măsura adevărată a înaltei Sale jertfe* (p.11).

Acolo unde rațiunea eșuează, acolo unde textul biblic e supus la tot felul de sminteli și interpretări abuzive, care pot furniza erezii și derute, vin artiștii cu glasul lor cristalin, cu harfele și cu lăutele lor sofianice ducând vestea cea bună și adevărată. Coborând de pe Muntele Schimbării la Față, consemnează autorul, *ne-am îndreptat spre malurile râului Iordan, unde am scufundat harfele noastre însetate de cântec și le-am atârnat în sălciile de pe mal* (p.15).

Și pelerinajul grupului de peregrini români prin țara lui Israel continuă, tot așa, în imnuri și cântece de slavă aduse împăratului ceresc. Ajung la Muntele Fericirilor – *cel mai frumos loc din lume având o înălțime de 560 m, fiind situat la 7 km. de orașul Tiberius unde domnul nostru a rostit Predica de pe Munte, care cuprinde și cele 9 Fericiri. Aici înstrunăm iar harfele noastre într-o bucurie a sufletului de negrăit*.

Muzica este o formă mai directă de comunicare cu Dumnezeu. Mai directă decât limbajul și decât alte mijloace prin care se poate simți suflarea lui Dumnezeu pe pământ și pelerinii noștri se îndeamnă cu evlavie pe această cale. Tot pelerinajul grupului este împănăt cu cântări care înlănzesc simțămintele omenești, îl pregătesc pe om pentru o comuniune cu divinul și aduc laudă lui Dumnezeu. Tot drumul, dar și oriunde ajung, în locu-

rire care amintesc de pătimirile lui Hristos, grupul pelerinilor români își înstrunesc harfele și-l invocă pe Dumnezeu prin intermediul muzicii.

Vizitează Tagra, *acolo unde Mântuitorul a săturat mulțimea flămândă cu trei pâini și doi pești*, apoi la Capernaum, *locul unde Domnul a locuit o vreme, după ce a fost alungat din Nazaret* (p.24). Alte locuri vizitate în drumul spre Ierusalim sunt: Mănăstirea ortodoxă Sf. Sava și Biserica Sf. Ecaterina construită de cruciați.

În Grădina Ghetsimani, autorul însemnărilor rupe întregul grup în Biserica Națiunilor, construită prin contribuția a 12 națiuni, unde se află piatra pe care a stat Mântuitorul când a fost vândut de către Iuda, pentru a se înșira în cele din urmă, spre Biserica Învierii și pe dureroasa Cale a Crucii.

Acesta este jurnalul unui pelerin în Țara Sfântă, dar, firește, am trecut peste multe repere și locuri de popas ale călătoriei. Important de reținut este faptul că întregul pelerinaj inițiat a fost acompaniat cu muzici serafice și cu imnuri de slavă aduse Creatorului.

Mulțimea imaginilor care însoțesc textul ne conving că avem de-a face nu doar cu un poet, dar și cu o artă a privirii, care știe să găsească unghiurile cele mai fericite pentru ca placa fotografică să cuprindă și ceea ce n-are consistență reală, palpabilă, materială, să cuprindă adică și Duhul care i-a însoțit în tot drumul. Cum ar spune Hegel, autorul a dat seama de un pelerinaj cu drum cu tot.

Maria IEVA**Florile de iris**

M-am întors acasă după multă vreme
 Și-am văzut oglinda în cui atârnată
 Ca o rană veche începând să cheme
 Florile de iris ce-au sclipit odată.

M-am oprit o clipă să privesc în mine,
 Prin hățiș de umbre, în a toamnei ceață,
 Dar pe sub arcade te-am văzut pe tine
 Cum ștergeai retina dis-de-dimineată.

Am lăsat să treacă marea pe sub pleoape
 Și-aș fi spart oglinda ca să scap de vină,
 Îți simțeam tăcerea, te simțeam aproape
 Și târziu în noapte s-a făcut lumină.

O altă față a îngerului

Tu mi-ai vorbit de moarte ca de-o altă viață,
 Ca de un zbor ascetic din început desprins,
 Când eu priveam spre stele cu lacrima pe față
 Și îmi părea că noaptea și îngeru-i învins.

Am coborât în mine ca într-un cuib de vulturi,
 Și am văzut lumină și umbre și noroi,
 Era o toamnă rece când începeai să scuturi
 Toți merii din grădină care-au crescut din noi.

Se zvârcolea omida închisă-n crisalidă
 Și mă durea cuvântul pe care nu l-am scris,
 Dar noaptea dintr-o dată a devenit lividă
 Și îngerul se-arată și dincolo de vis.

Hai, cheamă-mă!

Un ochi de vultur noaptea se deschide
 Și văd în el cuvintele arzând,
 Un Nero le-a incendiat și vinde
 La kilogram cenușa lor râzând.

Cu pumnii plini de mir și de durere
 Am așteptat cuminte să primesc,
 O cupă de otravă și plăcere
 Ca-n nopțile polare s-o golesc.

Ai tulburat oglinzile din mine,
 Te văd așa cum n-am știut că ești;
 O, de-ai să frângi din trupul meu o pâine,
 Am să-nțeleg că încă mă iubești!

Hai, cheamă-mă când cerul nostru arde,
 Să mai salvăm ce-i omenesc în noi,
 Înlănțuiți cu stelele-n pleiade,
 Ne vom iubi în viața de apoi!

Ion

Într-o zi de toamnă, cu mama de mână,
 Am plecat la școală să-l cunosc pe Ion;
 Ea purta pe umeri brazda de țărână,
 Eu striveam în palme vârful la creion.

Pe un drum de piatră, prin praf și noroaie,
 Am umblat o vreme să-l gasesc pe Ion,
 Mama mă lăsase singură în ploaie
 Și în mână dreaptă ținea un baston.

Pe tăblii de piatră, într-o altă școală,
 Dintre două umbre l-am zărit pe Ion,
 Mă cuprinse teama ca o nouă boală
 Și-am cerut la îngeri aripi de carton.

Am umblat o vreme bântuind prin lume
 Și-l vedeam oriunde pe același Ion,
 Dar când din greșeală l-am strigat pe nume,
 Mi-a făcut cu mâna de pe-un alt peron...

În ochii tăcerii

Când râd pițigoi prin miriștea arsă
 Și ochiul se-nchide străpuns de lumină,
 Un gând se înalță și dorul suspină,
 Păstrând pe retină imaginea ștearsă.

Pe-pleoape se-adună cristale de sare
 Și visul mă cheamă la porți neștiute,
 Din albul de astru prin flori de cucute
 Un înger coboară uitând să mai zboare.

Cu ochi de copilă îl văd ca o rază,
 Pe umbră pășește cu tălpile goale
 Și lutul îmi pare adesea prea moale,
 Căci îngerul naște în mine o oază.

În ochii tăcerii stă crucea cioplită
 Și-un dor se înalță când gândul suspină,
 Iar pleoapa se-adapă-n fântâni de lumină,
 În ziua în care durerea-i strivită.

Fără lacrimi

Dacă-mi întorc privirea spre trecut,
 E doar ca să mă rog pentru iertare,
 Căci am uitat că omu-i prefăcut
 Și astăzi cerul lacrimi nu mai are.

Am fost doi îngeri coborâți din rai
 Și ne-am știut cum pruncul mama-și știe
 Că mi-am dorit cu mine să mai stai,
 E vinovată clipa cea pustie...

Mă iert că mi-am dorit să mă iubești,
 Te iert că n-ai putut să-mi dai iubire;
 Am scrijelit pe inimă povești
 Și am trăit o zi de nemurire...

E-așa frumos să poți porni la drum,
 Îmbrățișând cu gândul amintirea;
 Să nu te-nțrebi: de ce si cum,
 Dar să păstrezi în inimă iubirea!

Mirela SAVIN

Automatismul și umanitatea: Ioan Petru Culianu

Este știut faptul că proza lui Ioan Petru Culianu poate apărea insuficientă sau defectuoasă din perspectiva organizării și a prezentării ideilor, dar este totuși, măcar parțial, o modalitate de cunoaștere a unui univers coleric, care realizează prin actul de scriere un instrument de cultură, de acumulare de informații referitoare la istorie, limbă, știință plecând de la funcția de selecție imaginară a schemei jakobseniene pentru a rescrie problema receptării produselor literare așteptate. Textul lui Ioan Petru Culianu stă sub semnul unei livrești melancolii, exprimată în fraze elegante și încheiate întotdeauna la timp, înainte de a crea impresia de discurs; procedeele predilecte, constantele tematice, nu mai puțin importante pentru conturarea identității narative, se înscriu ele însele într-o ordine a unității interioare a cărei cea mai sintetică expresie rămâne tonul: „*Aș vrea să scriu despre spaimă: despre simțurile care percep o prezență în întuneric; despre urmărire, despre coșmarurile care ivesc zori galbeni. Ce va fi asta? Numerele? Poate.*”

Aruncând o simplă privire asupra textelor „*Aș vrea să scriu despre spaimă*”, „*Cum presimți o hienă...*”, „*Noaptea sufletul meu...*”, notăm faptul că totul stă sub un anume semn, o anumită rostire, un anumit mod al vorbirii care implică o atitudine în raport cu lumea, cu solicitările existenței și, desigur, înainte de toate, cu felurile de a înțelege viața însăși: „*Cum să ajungi pînă la un tată fugit, pe care nu l-ai cunoscut. Apare dimineața un individ neras, slab. îi explică: va fi poate urmărit; îl lasă singur. Iese din casă și i se pare că e urmărit, noaptea aude zgomote în fața ferestrei; iar prietenul său nu vine. Iese pe străzile întunecate*”. Supuse continuu unor amenințări interpretative deoarece textele lui Ioan Petru Culianu sunt bogate, cantitativ și calitativ, la nivelul semnificațiilor, putem spune faptul că la nivel pragma-semantic proza acestuia cunoaște puține, banale, neînsemnate, chiar inobservabile, schimbări de la un text la altul, completând tabloul prozei românești contemporane cu ceea ce pare a fi un loc al său în tabloul individualizării scriiturii sale narative. De fapt, evitând ceea ce ține de kitsch și agresivitate, Ioan Petru Culianu este un fin regizor care se folosește de niște actori immobili, cuvintele, pentru a descrie decorurile, situațiile și atitudinile care constituie adevăratul lui mijloc de comunicare: „*O femeie se agață de el. O duce acasă. O umbră dispăre printre copaci*”.

Iertarea și starea de grație par a fi temele centrale ale textelor „*Aș vrea să scriu despre spaimă*”, „*Cum presimți o hienă...*”, „*Noaptea sufletul meu...*”. Acestea au drept laitmotiv dorința utopică de evaziune, declanșată de lumea haotică în care este nevoit să trăiască Simon, alter-ego-ul naratorului. Mai mult, caracterul haotic al lumii sau, mai degrabă, monotonia cotidianului („*Dimineața*

dispăre. Apare din nou omul parcă de pe altă lume. îi vorbește despre numere.”) determină ieșirea eroului din real („*De atunci nu mai iese din casă, iubindu-și coșmarul*”) și refugiul într-o lume nealterată, în care timpul însuși capătă noi dimensiuni („*De altfel niciodată nu i se întâmplase nimic, deși în fața geamului se ghemuiau fiori stranii; noapte și liniște, corbi neclintii, luminarea unei ferestre aprinsă în colțul universului*”).

Destinul insului care se află într-o continuă căutare a eului într-un univers social ostil, identificându-se cu un tipar psihologic care explică și demonstrează finețea și delicatețea scrisului prin recitarea și/ sau rescrierea produsului numit viață reprezentă tabloul global al acestor scrieri. Mai mult, individul lui Ioan Petru Culianu se naște singur, este conștient de sine și de lume, dar nu poate delimita o istorie pentru că această realitate intrinsecă nu îi aparține, el fiind exclus de o istorie inexistentă.

Aceasta ar fi de fapt, o structură de suprafață a prozei lui Ioan Petru Culianu: tonul, conturarea identității personajului, rostirea poetico-narativă care implică o atitudine în raport cu lumea, cu solicitările existenței: „*Așa cum presimți adeseori o hienă dincolo de forma unui nor, în zgomotele venind din grădină - poate numai scîrțitul copacilor sau fișîitul bulgărilor de țărînă destrămați de propria lor greutate - se vestea o prezență în întuneric. I se întâmplase de seori să se convingă că neliniștea unui simț necunoscut este reală; într-un parc, la marginea mării, pe cînd ținea o fată blondă adormită în brațe, dincolo de starea primejdiei se arătasera umbre gonind mute îndărătul copacilor*”. Parabole fine, textele vorbesc despre dreptul de a exista și de a iubi, de a se naște și de a muri, de a trăi și de a visa. Ocolirea iubirii conduce la moartea spiritului sufocat de cotidianul abrupt, dur, inflexibil.

Sub semnul ironiei, „*Aș vrea să scriu despre spaimă*”, „*Cum presimți o hienă...*”, „*Noaptea sufletul meu...*” sunt de tip onnitestuale, totul reducându-se la o simplă poetică a unui limbaj comun, echivoc, dar cu toate acestea contextul este semideschis, existând permanent posibilitatea transformării într-un discurs semifilosofic: „*Pretutindeni aceeași nesiguranță*” /vs./ „*ah, despre felul cum se-ncheagă sângele/ pe buze la un semn făcut la morții / ar fi găsit exemple în istorie*”, în poemul *sub stele reci*, de Virgil Mazilescu. Astfel, proza lui Ioan Petru Culianu devine una a filosofiei respirației, al tristeților metafizice, individul fiind înspăimântat nu de moarte, ci de viață.

Meditația narativo-poetică dezvoltă o evoluție complicată, cunoaște oscilații: „*Noaptea sufletul meu a zburat pe deasupra unor stranii locuri, prăpăstii din care urcă un fum încet, lacuri galbene, focuri - pînă*

(continuare în pag. 16)

când ajunge la niște întinderi putrede, mirosind pervers de urît, unde lumina e nesigură, are deja culoarea zilelor trecute.” Până la urmă, de fapt, naratorul își asumă un rol al non-zisului, al implicațiilor, al presupuzițiilor pentru că acea totalitate de elemente informative care nu sunt direct exprimate de către locutor, în acest caz autorul de text, sunt reintegrate de lector în procesul final de interogare a textului datorită tonului pamfletar-declamativ cu final aparent pozitiv, speculând, abil analogiile dintre regnul natural, subînțeles /+viață/ și universul facerii, al artificului, /+moarte/: „Ochiul zburînd deasupra unui pământ în culori bizare, mlăștinos și cuprins de o lumină cenușie, cu animale fantastice, schelete de cavaleri, un cavaler negru dispărînd într-un abur galben pe vârful unei coline, fantasticul pur și glacial pentru că omul nu ia parte, totul sfîrșind într-o pădure la sabatul vrăjitoarelor.”

„Aș vrea să scriu despre spaimă” glisează spre elogiul spiritului artificial duplicitar, devenind în „Cum presimți o hienă...” un receptacol al tuturor ipostazelor de cunoaștere, pentru ca în „Noaptea sufletul meu...” să notăm reluarea, prefacerea și amintirea materialului poetic-narativ, de contrafacere a eului („M-am trezit cu bucuria visului, navigînd încă prin terenurile concave, în așteptarea soarelui cioplit într-o materie portocalie, un soare sferic spart ca un ou de șocolată, mirosul mixturilor drăcești astupîndu-mi nările, cu timpanele sparte de bubuitul unor tam-tamuri superflue. Dacă s-ar putea, aș dormi toată ziua, oricum nu fac nimic. Dezavantajul somnului e că nu întotdeauna visezi și atunci te trezești cu tristul sentiment al eclipsei, al dezertării.”).

Ioan Petru Culianu își dă adevărata măsură a talentului prin detașarea de reprezentanții celui de-al doilea val prin chiar obsesia morții textuale, accentuării sensibilului intuitiv, a disponibilității psihologice deoarece eul se complace în ceea ce pare a fi o stare de apatie învăluitoare, densă, materială, totul se subsumează nonspusului. Această cantonare în veșnicia universului inert, molcom și prea așezat reprezintă măiestria artei de a scrie pentru Ioan Petru Culianu, o încercare de a trăi între real și fantastic, iubire și moarte, demontând mecanismele alienării individului într-o lume nebună.

Bibliografie selectivă:

Biberi, Ion, *Eseuri literare, filosofice și artistice*, Editura Cartea Românească, București, 1982.
Croce, Benedetto, *Poezia. Introducere în critica și istoria poeziei și literaturii*, traducere și prefață de Șerban Stati, Editura Univers, București, 1972.
Marchese, Angelo, *L'Officina della poesia. Principi di poetica*, Arnoldo Mondadori Editore S.p.A., Milano, 1997 [1985¹].

Petre RĂU

SENTINȚE

- Mă consolez că nu sunt fericit prin faptul că îmi doresc mai mult.
- Cine spune că este veșnic îndrăgostit de viață minte.
- Ca să-ți atingi scopul când plângi fals, asigură-te că te privește cineva!
- Atât de mult i-a înzestrat natura pe unii oameni încât n-au nicio șansă să fie considerați inovatori, chiar și atunci când greșesc elementar.
- Lucrurile se arată foarte bine numai atunci când le cauți.
- Nu uita! Măine e o zi care începe azi și se termină poimăine.
- Lumea nu mă mai invidiază, pentru că ar fi absurd să-mi invidieze senectutea.
- De multe ori m-am simțit în al nouălea cer, dar imediat m-a apucat frica să nu cad tocmai de acolo.
- Există multe clipe de fericire. Problema e că nu poți zăbovi prea mult între ele.
- Fă ca inima să fie cel mai evident lucru care se vede la tine!
- A doua ocazie ca să mai fii copil se ivește la vârsta senectuții.
- Ceea ce ai refuzat nu mai poate fi recuperat.
- Nu uita să-ți scoți pălăria, chiar și numai în gând, când treci pe lângă o statuie.
- Există și noroi care să nu murdărească?
- Nu-i așa că te gândești la lumină numai când ești în întuneric?
- Înscrie tot ce aștepti mai bun de la viață în rubrica "va urma".
- Nu știu cine ești, știu însă bine cine ar trebui să fii!
- Viața nu înseamnă a munci, ci a-ți vedea roadele muncii tale!
- Un pesimist deja știe că nu-și mai primește înapoi banii pe care ți-i împrumută.
- Adesea, doar ultimile cuvinte contează.
- Fă-ți un scop în viață în a te amesteca cu lumea bună.
- Cele mai frumoase clipe erotice vin din min-te.
- Nu te poți simți BINE dacă nu știi cum e să fii RĂU!

Ioan GHEORGIȚĂ

ACOLO UNDE PREJUDECĂȚILE ÎNOATĂ CA PEȘȚII

Când a plecat din Letea, Maghița rămăsese cu un singur copil din cei șase pe care-i zămislise cu plăcere diavolească și multă inconștientă cu văcarii satului, deși avea un concubin, puțin handicapat locomotor, dar cu mintea încă sănătoasă, îi abandonase prin spitale, pe la casele de copii... Frumușică, încă tinerică la cei treizeci de ani ai săi, venise mai la centru, în comună, pentru a-și face „un rost” în viață, pusese ea ochii pe unul cu casă, cu avere dar căruia îi cam plăcea băutura... de altfel, om de treabă, cu scule de pescuit, barcă ușoară din fibră de sticlă cu motor „Uvedenrude” că zbura pe canalele și bălțile deltei ca un pescăruș înspre pradă... De loc era din județul Suceava, și se angajase la Fabrica de Conserve de la Sulina, numai că, nu mult de la Revoluție fusese dată în șomaj, fabrica fiind falimentată la ordin de un evreu ce cumpăraseră tot ce era acolo cu un dolar (în mod simbolic) clădire așezată pe cinci mii de metri pătrați, cu trei nivele, utilată cu mașinării, inoxuri etc. etc. Guvernul îi vânduse fabrica în ideea privatizării acesteia și a revigorării ei folosind noi metode de productivitate a muncii, dar se văzuse cum... Acest *patron* a îndeplinit apoi mai multe funcții politice, europarlamentar, primar al unui sector în București, putred de bogat dar fără carte, aproape analfabet, își sfârșește cariera politică mulți ani mai târziu fiind condamnat la câțiva ani de pușcărie pentru delapidare, fals în înscrisuri etc. Așa că, Maghița rămasă fără muncă, încerca și ea să se *agațe* când de unul, când de altul, dar cum se cam săturase de aceste *răsturnări* de situații, își propusese să se facă cu adevărat utilă la casa vreunui gospodar... *Sata Nova* era o localitate cu puține resurse economice, oamenii trăiau de azi pe mâine, mulți erau plecați *în afară*, iar pământurile cu bălți și smârcuri, cu vechile cherhanale și canale săpate în anii de demult ai socialismului erau cumpărate pe bani puțini de persoane necunoscute de la *capitală*, pe care se încasau subvenții grase ca și cum ar fi fost pământuri agricole, rămăseseră bătrânii neputincioși și cei cărora le era frică de necunoscut... *Vanea* era unul dintre ei, dar, trecut binișor de 40 de ani, nici nu mai avea tragere de inimă să plece undeva, mai ales că-și irosise viața în tinerețe pe navele de pescuit oceanic, departe în apele învolburate ale Mauritaniei, sau pe coastele de vest ale Spaniei îndepărtate... Când a plecat în primul voiaj plângea mamă-sa după el ca după mort, iar bătrânul abia își ascundea și el lacrimile ce i se prelingeau pe barba stufoasă... S-a întors după șase luni cu carpete, blugi și casetofon, iar după alte câteva voiaje și-a cumpărat cu banii *în mână* o căsuță, nu departe de cea bătrânească... Spera să găsească și el un suflet de femeie cu care să se însoare, numai că anii au trecut pe nesimțite iar el a rămas neînsurat. Compania de pescuit oceanic a fost vândută, oamenii au plecat în șomaj iar

navele au fost date, făcute cadou grecilor ca fier vechi. Vanea ca mulți alți angajați a rămas în localitatea lui de baștină cu nostalgia unei frumoase și prospere treceri prin viață... Acum că Maghița îi făcea *ochi dulci*, chiar că era o posibilitate de a-și lua jumătatea de mult râvnită, numai că avea el o neîncredere în ceea ce ar fi vrut să facă, trecutul Maghiței îl cam pune pe gânduri... Leana, soră-sa, l-a convins însă să renunțe la prejudecăți, și s-o accepte pe amărâtă așa cum este *că omul se schimbă, mai ales când vrea*... Lucra ca paznic la cherhanaua din canalul 21, cherhana amenajată special pentru persoane sus-puse, înzestrată cu utilaje moderne încă din anii 90, în incinta căreia se afla și un bloc cu două etaje, cu camere curate, mobilate pentru angajați, fusese acum trecut pe numele unui grangur din București, Dan, fiul unui consilier al lui A.Năstase, ce făcea naveta din două în două zile cu elicopterul personal, un individ cam la 30 de ani, umflat ca o bășică de porc, cu picioarele scurte și groase având în barbă doar câteva fire lungi de păr. Cu Lică, prietenul și colegul lui cu care lucra în schimburi, 24 cu 24, se întâlnea doar când îi preda, cu proces-verbal, tot ceea ce avea el în pază, apoi pleca pe drumul anevoios și lung către casă... stuful înalt sau papura groasă și deasă deveneau adevărate piedici în a se deplasa cu caicul lui din lemn cu 15 crivace, împingea din greu cu ghionderul din lemn de frasin, lung și drept ca lumânarea printre bujorii sau brădișul bălții... scutura cele patru vintire pe care la avea ascunse într-un ochi de apă, apoi își continua drumul mulțumit că are ce pune pe masă, peștii săreau liberi pe fundul ambarcațiunii ca niște boțuri mici și neliniștiți de argint. Nici nu fusese surprins în acea zi de sărbătoare, era *Înălțarea Sfintei Cruci*, când Leana îl aștepta cu Maghița în fața casei lui, se cam bălbâi de emoție apoi îi spuse soră-si că trebuie să aducă vacile de la poala pădurii (avea cam 20 de capete), și că se întoarce cât poate de repede... A fost iubire la prima vedere, s-au plăcut din prima clipă, ea zâmbea cu o anumită satisfacție, el râdea în hohote gesticulând și acoperindu-și astfel emoțiile. Era vin îndeajuns pe masă, limpede și aromat, *un sânge de iepure* de nisip pe care-l turna Florea la fiecare în câni de lut, câni viu colorate pe care le adusese Vanea cu ani în urmă din voiaj, le scosese acum dintr-o cutie voluminoasă în care erau și farfurii mari și mici, platouri le căutase vreo jumătate de oră până să dea de ele, nu mai știa pe unde le pusesse. Borșul de pește le-a plăcut la toți, Nelu, nepotul, fiind bucătarul care a făcut tot posibilul să iasă foarte bine, cu un gust de neuitat... Vodca îi cam ametea pe toți, și spre miezul nopții cei doi îndrăgostiți rămăseră singuri... În prima cameră era un pat din scânduri, sprijinit pe *capre* din lemn, salteaua - un sac cât patul, plin cu paie fiind acoperită cu o pătură fină, albastră ca cerul, soba din lut construită de Leana lăsa să se vadă *fumurile* ce duceau în camera alăturată, spre lijeancă, pe masă încă mai trona cana de doi litri, acum pe jumătate cu vin roșu, și două pahare. Linoleumul cu desene maronii era întins pe jos acoperind încăperea. Noaptea trecuse, parcă, prea repede și Vanea se smulse din patul cald cu

(continuare în pag. 18)

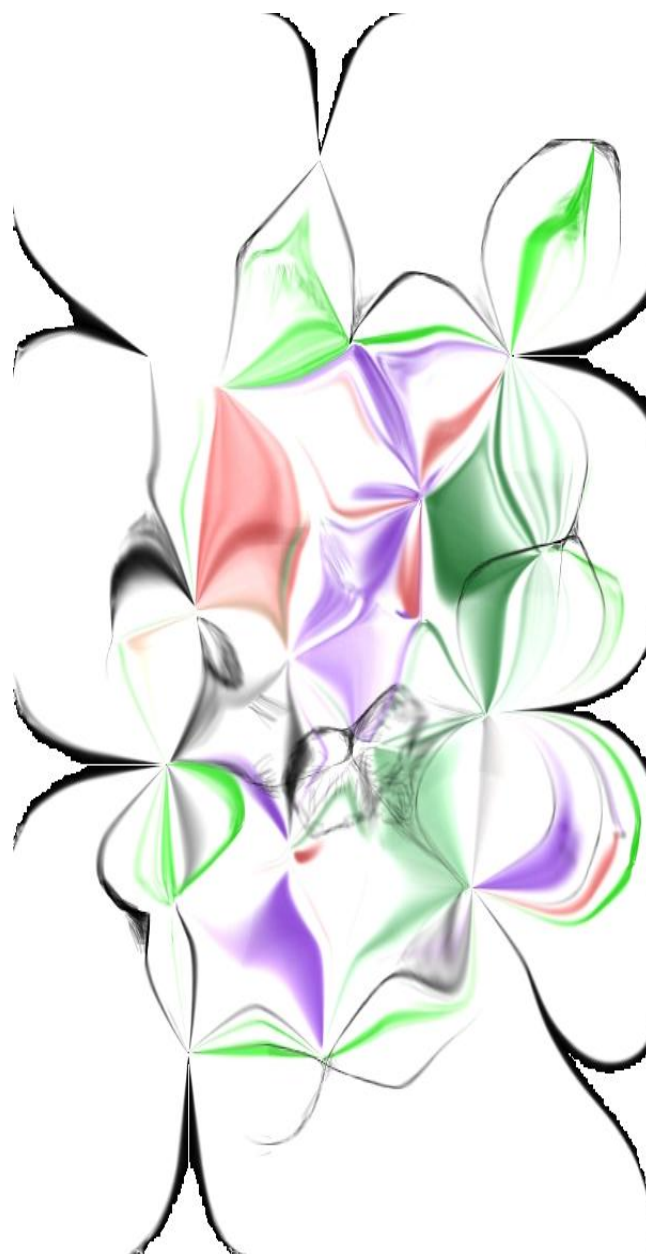
miros de femeie, încercând anevoie să se acomodeze cu ritmul unei noi zile. Peste câteva săptămâni veni și Jani, fiul Maghiței, un analfabet de 14 ani, ce renunțase la școală din cauză că tot rămânea repetent în clasa a 4-a, așa că preferase să rămână lângă mamă-sa. Jănel avea misiunea să mâne vacile în fiecare dimineață înspre pădure. Viața devenise mai complicată, mai grea, dar Leana își luă obligația de a-l crește pe băiat, iar Maghița se angajă, spre norocul ei, vânzătoare la magazinul din comună, proprietatea lui Zorba, un venetic cu mașină și cu două tractoare, ce deținea și o pensiune la marginea satului Periprava. Salariul mic, dar nu avea de ales. Se supărase când Jănel, sufletul ei, fugise la un unchi în Sulină, dar după puțin timp aflase că e bine, și că lucrează într-un atelier de reparat încălțăminte. Avea unde să doarmă, avea ce mânca, iar banii de buzunar nu-i lipseau, chiar nu trebuia să-și facă griji... Actele de căsătorie le scosese la Primărie în comună, tot Leana fusese cea care a organizat tot ce trebuia, masa și momentele unei astfel de sărbători după obiceiurile din sat, dar și după puterile financiare. Făcuse în așa fel încât să coincidă cu sărbătoarea de *Sfântul Andrei*, ca să meargă și la biserică pentru cununia religioasă, că părintele s-ar fi supărat tare dacă n-ar fi făcut după cum cerea *Sfânta Scriptură*. Ea, îmbujorată sub vântul ascutit de noiembrie, părea că n-o mai interesează această legătură, dar se comporta la fel ca la început cu alesul ei, în schimb, Vanea, nu se gândea decât la nuri ei ce plesneau de dorință, la setea nesățioasă de a fi mângaiată, iubită, alintată. Dragostea lui era una carnală, posesivă, poate și pentru că nu știa să iubească altfel, și, pentru că-și îndeplinea toate sarcinile de-acasă și de la serviciu, considera că este un om deosebit, așa cum puțini sunt... Lică îi spusese într-o zi că o văzuse pe nevastă-sa fumând la magazin, și că Gică Gingirică se cam ține după fusta ei *gata, ați și început cu minciunile, cu bârfele, ce, mă, ți-e necaz că a ta e slabă și pipernicită? fumează, ai spus? cine, oare, nu fumează în ziua de azi...* îi răspunse el în doi peri *spun și eu ce știu, mai ales că lumea vorbește... păi, da, bă, că d-aia e lume, să vorbească*. În sinea lui suferea și începuse să-și pună anumite întrebări... Gică Gingirică abia venise din Italia, lucrase în construcții după cum povestea el, dar ceea ce spunea cu ceea ce era în realitate nu prea se potrivea. Nu avea nici bani de țigări, iar băutura era sponsorizată de Maghița căreia îi făcea tot felul de promisiuni, că o va face *doamnă* în Italia dacă îl ascultă pe el, că are acolo casă și mașină, sau că o va ajuta să-și facă acte de *soggiorno* acolo, la Roma. Era trecut prin viață, adică cu pușcărie pentru furt, ceea ce știa puțină lume, și având o astfel de experiență i-a fost destul de ușor să-l inducă în eroare și pe Vanea. Îi oferea ori de câte ori avea prilejul câte o bere, cu bani de la Maghița, și încerca, prin diferite șiretlicuri, să-l atragă de partea lui, asigurându-l ferm că el este unul dintre prietenii de nădejde. Într-una din zile îi spuse lui Vanea că ar vrea să-l ajute la subzidirea casei, așa, prietenește, la sugestia Maghiței; peste câteva zile se și apucă de lucru... Seara se lăsa mereu cu distracție, mâncare, băutură și cam întotdeauna înnoptă acasă la Vanea, când și când, în toiul nopții femeia mai trecea pe la Gică pentru a-și alina dorul și dragostea, focul ce ardea mocnit în sufletul ei. *Măi, femeie, ce este, ce s-a întâmplat cu tine, ți s-au înecat corăbiile?* îi spuse bărbă-

tu-său văzând-o mai mult îngândurată decât preocupată de treburile curente. *Ei... reuși cu greu să îngai-me femeia, apoi îi povesti că are o datorie mare la magazin, cât? urlă Vanea, mulți, cam 5000 de euro, câăăăat?* lui Vanea i se făcu rău, încercă să mai spună ceva, dar cuvintele i se blocaseră în gât, ieși afară și începu să icnească, se așeză apoi lângă o piatră de lângă fântână și rămase acolo vreo câteva ore... când se ridică era, deja, noapte. Auzind despre ce este vorba, Leana începu să dea din cap a jale, nu era lucru curat, *uite pentru cine mi-am pierdut eu și timp, și bani, și puterile mele, și acum ce-ai să faci?* îl întrebă nedumerită pe frate-său, *nu știu, răspunse acesta, cred că am să-mi vând văcuțele, asta e...* A doua zi vorbi cu familia Comârzan, care fu pe loc de acord ai plăti în euro cele 15 animale una și una, îi dădu banii lui Zorba ce venise personal pentru a-și lua bănuții, și fugi cât putu de repede la Canalul 21 fiindcă intra în tura de noapte... Nu-și mai vorbiră vreo două săptămâni, apoi Vanea o puse să jure în fața icoanei cu *Maica Domnului și Pruncul* că n-o să mai facă asemenea prostie cât o fi și-o trăi, și că o să fie numai pentru casa ei. Ea se așeză în fața icoanei dar nimeni nu auzi ce mormăi în barbă, dar Vanea era ferm convins că femeia lui se va îndrepta, și că o va lua pe o cale adevărată, dreaptă. Cum lucrurile mergeau din ce în ce mai rău la cherhana, se văzu și el, și Lică dați afară din serviciu pe motiv că nu mai sunt bani de salarii, așa că tot greu era dus acum de Maghița care, încă mai mergea la magazin, dar aventura ei cu Gică Gingirică era din ce în ce mai serioasă... aproape că nu se mai fereau de oamenii din sat, iar de șușotelile lor nici nu le păsa. Era duminică dimineața când Vanea se întorsese de la pescuit crabi (îl avea tovarăș de barcă pe Țingău, un vechi prieten) de pe coastele furtunoase ale mării, când Gică tocmai ieșea de pe ușa casei lui. Rămase înmărmurit de uimire, ceea ce auzise el era adevărat, chiar adevărat... Aruncă sacul cu crabi într-o parte și alergă cât putu de repede înspre nenorocit, dar nu-l prinse, așa că intră în casă roșu de furie, urlând, cu o durere surdă, insuportabilă *unde ești, unde eeești târfa, vino aici la mineeee*. O prinse de părul lung, despletit acum, și o târî înspre tăietorul de lemne unde știa el că se află toporul cu gândul de *a-i lua gâtul*, însă Maghița se zvărcolea încercând să se desprindă din strânsoarea lipovanului, țipând *săriiți că mă omoară*, însă la acea oră matinală părea că nimic nu mișcă, că nimeni nu va veni în apărarea ei. Palmele lipovanului erau mari și bătătorite, și hotărârea lui era de neclintit. Se vedeau așchiile de la tăietor, toporul cu lama lui sclipitoare, argintie, ascuțită. Deodată, lipovanul se împiedică de câțelul care lătra și el încercându-se printre picioarele lui, iar târfa fugi cât putu de repede din mâinile lui... Abia se dezmetici lipovanul că Maghița era deja la șosea, despărțindu-i cam 200 de metri, așa că femeia răsuflă ușurată... Acolo își ridică poalele cămeșii de noapte și-i arătă bucle mari și cărnoase, bătându-le cu palmele, își dezveli apoi fofoloanca păroasă și-i strigă *am să-ți arăt eu ție, blestematule!* Lipovanul încercă disperat s-o prindă pe diavoliță, dar picioarele nu-l mai ascultau, și căzu obosit pe o grămadă de lucernă

(continuare în pag. 19)

uscată...Gică Gingirică plecase din sat împreună cu Maghița în *Ilinoia* din jud. Suceava de unde era ea de loc, și locuiau împreună cu părinții ei, într-o casă sărăcăcioasă. Făceau țuică din sfeclă de zahăr, jumătate vindeau, iar cealaltă era consumată de ei, erau mai mult *bolnavi* decât *sănătoși*. Se iubeau, asta era important, și între atâtea nevoi, apăruse un copil, rodul dragostei lor...De Jănel, și de ceilalți uitase cu desăvârșire. Gică mai făcea câte ceva prin sat, adică mergea cu ziua la vreo tencuială sau zidărie, dar astea erau rare, oamenii nu aveau cu ce să plătească munca. Gândul lui ascuns era tot o evadare în Occident, *acolo nu se moare de foame, grijile sunt mai puține, chiar și la pușcărie masa e masă, televizorul-televizor*. Nu mai aminteau nimic despre Vanea, lipovanul se îmbolnăvise cu plămâni, și acum era într-o perioadă grea, cu tratamente. Leana îl îngrijea, îi făcea de mâncare, încercând să-l readucă la viață. Avea gaură în plămâni și doctorul îi spusese că nu mai are mult de trăit, dar lipovanul se încăpățănase să trăiască luând grăsime de rechin, de-aia galbenă ca ceara și se vindecase. Când a fost la control, doctorul fu surprins de vindecarea lui. Îl privi lung și-i spuse *de-acu n-ai să mai mori, Vanka*. Începuse să pescuiască din nou cu Laurențiu Țiganu, pe coastele întinse ale Mării Negre, aveau permise de pescuit dar numai pentru baltă, la mare plecau *pe barba* lor. Permisele le luaseră de la domnu Radu, el tăia și spânzura tot ce mișca în zonă. Avea societate mare, SRL, iar balta era cam toată trecută în custodia lui, era cu partidul, reprezentant de seamă...La poarta instituției ridicase un chioșc în care erau spre vânzare sticle cu băuturi scumpe, whisky, vodcă rusească, coniac fine franțuzești (prețurile erau umflate artificial, chiar de patru-cinci ori mai mari) și fiecare care dădea carnetul de pescuit la vizat trebuia să cumpere câte ceva, asta era *dreptu'* pentru serviciul făcut, apoi plătea taxele aferente. După ce pleca amărâtul, sticla era așezată din nou în raftul chioșcului ca și cum nu s-ar fi vândut niciodată. Așa a funcționat mulți ani, până când domnu Radu a fost *uns* deputat în Parlament, om important în angrenajul de politică al țării. Vanea vânduse demult motorul „Uveden-rude” iar sculele de pescuit i se împuținaseră, unele furate, altele pierdute din cauza furtunilor de pe baltă. Când poștașul îi înmânase plicul venit pe numele lui, nu-i veni să creadă, *ia-l, îl îndemnă Dudu, e pentru tine...*citi, dar nu înțelesese mare lucru despre ce scria acolo, tot la Dudu s-a dus, să-l lămurească, acesta, după ce citi, îi spuse *bă, nevastă-ta are un copil pe numele tău, dar cum știi și eu e făcut cu Gingirică, așa-i ? Daaa*, spuse Vanea mai mult șoptit, *Ei, uite cum stă treaba, ea te-a dat în judecată să-i plătești pensia alimentară pe ultimii trei ani, dacă nu, e de rău cu tine...*A trăgănat-o el așa mai multă vreme, până când a sosit altă scrisorică, de data aceasta cu titlu de avertisment, *dacă în termen de... nu plățiți suma de...sunteți pasibil de pedeapsă corecțională de la 1 la 3 ani cu executare*. S-a sfătuit el cu Leana, cu ceilalți frați și a ajuns la concluzia că trebuie să-i dea suma cerută, altfel trebuia să meargă la București pentru expertiza medicală pentru probe, și atunci nu se știa dacă îi va da lui dreptate, știut fiind că doctorii sunt și ei *mânjiți* până peste cap. Bani aruncați în vânt, și nu puțini! Așa că vându restul de vite și plecă cu banii în mână la *Ilinoia* pentru a se achita de *datoria* inventată de Maghița. Vara trecuse pe nesimțite, viile erau pline de rod, iar porumbul aștepta să fie cules, mătă-sea înneerită. de-acum uscată lăsa să se vadă boabele

aurii ce se dezveleau sub soarele puternic de august. În spatele casei lui, Vanea pregătea următorul cazan de țuică, tare ca piatra, din prune de-alea dulci, mari, îmbietoare, de pe crengile plecate înspre pământ... Era la al treilea și nu pusese nimic deoparte. Serghei cânta *Maruška ti Maruška, ia tebia liublu...*bând apoi paharul plin dintr-o înghițitură, *dai Boh, Vanuška, dai Boh...* răspunsul celuiilalt rămase parcă suspendat în aer...Se lăsă ușor pe un butuc și începu să murmure absent *Tatăl nostru carele ești în ceruri, sfințească-se...*nu termină, căci un fir subțire de sânge începu să i se prelingă încet din urechea dreaptă, apoi căzu cu ochii larg deschiși spre cerul senin cerând, parcă, ajutor.

desen de Elena-Liliana Fluture

Daniela DASCĂLU

Arta conversației în C. F. R.

Conversația din textul *C.F.R.*, de I.L. Caragiale, se desfășoară într-un cadru informal, interactiv simetric, în gară, la o berărie, între trei parteneri, care devin pe rând protagoniștii comunicării. De menționat faptul că doi dintre ei se cunosc, iar cel de-al treilea intervine în conversație, pe neașteptate, fiind așadar un necunoscut. Se utilizează forme de adresare ce marchează familiaritatea, apropierea dintre participanți, cum ar fi *frate*, *nene*, acestea desemnând grade de rudenie. Conversația debutează cu o secvență inițială, clasică, alcătuită dintr-o succesiune de perechi de adiacență ce include schimbul de saluturi urmate de întrebări și răspunsuri stereotip. Structura inițială marchează intrarea în rol și intenția de comunicare, incluzând o inițiere printr-o cerere de permisiune pentru a intra în interacțiune: *M.: Îmi dați voie?*. Tema de conversație este introdusă în cadrul secvenței inițiale, anume călătoria Miței.

Schimbul de replici între cei trei protagoniști include mișcări de ofertare, din partea lui M și mișcări de contracarare din partea celor doi amici. Au loc, de asemenea și schimburile preliminare, declanșate de M, ce au rolul de a testa atitudinea amicilor, verificând posibilitatea ca acesta să producă o mișcare de respingere sau de contracarare. De asemenea, schimburile preliminare sunt o strategie de asumare a rolului de emițător, deoarece inițiatorul lor va iniția și schimbul principal de replici, organizând preferențial conversația. Intervenția reactivă pozitivă din partea lui N satisface intervenția inițiativă a lui M. Conversația este inițiată în momentul în care participanții se află față în față în față, de îndată ce M simte nevoia de a socializa, dorind să comunice, oferind informații despre Mița.

Mișcarea de ofertare a mușterii declanșează o mișcare imediată din partea celor doi amici. Ei intră în joc, prin răspunsul la salut al musafirului, manifestându-și, astfel, dorința de cooperare. Mușterii îi salută pe cei doi, își cere voie dacă poate să se așeze la masă. Prin răspunsul lui N, *Poftim*, M înțelege că nu deranjează, însă răspunsurile de acceptare vin cu o oarecare ezitare, sugerată de punctele de suspensie ce le precedă. La întrebarea pusă de M, *Vorbeați ceva secret?*, G răspunde printr-o interjecție, ce poate sugera atât acceptarea intrării în joc a celuilalt, putând fi pusă în corelație cu *Da de unde?*, *Nici gând!*, cât și un mod de respingere a participantului, trimițând la ideea că indiferent dacă vorbeau ceva secret, oricum sunt deranjați, odată ce a intrat în vorbă inopinat. Răspunsul poate fi interpretat din perspectiva politetiei.

Enunțurile *M.: Nu vă deranjez, ca'va s'zică.* / *G.: ...Nu.* cuprind un schimb cu caracter directiv din partea lui M, de sociabilitate. Se instaurează pe moment o relație amicală

între cei trei participanți.

După o scurtă tăcere din partea tuturor protagoniștilor, M intervine prin apelativul familiar, *frate*, cu o întrebare destul de cunoscută, specifică, mai ales, începutului unei conversații *o fi târziu?*. Acest fapt implică dorința de apropiere a necunoscutului de cei doi amici și, de asemenea, dorința de participare la actul conversațional. Un alt prilej ce marchează intenția noului-venit este folosirea de către acesta a persoanei a doua, numărul singular, atunci când se adresează unuia dintre ceilalți doi protagoniști.

Dorința de afirmare a lui M, este introdusă prin replica *Mița acu trebuie să fie...*, voind ca să le aducă la cunoștință celorlalți doi motivul așteptării sale în gară, ca și cum dacă ceilalți nu-l întreabă nimic în legătură cu el, se simțea nevoit să aducă la cunoștință acest fapt. M deține capacitatea de a dirija conversația către punctele dorite de el.

Dorind să afle, conform orei, unde se situează în acel moment Mița, făcându-se că a uitat răspunsul celuilalt, mai întreabă o dată cât este ceasul, după care stabilește coordonatele spațiale. El ține neapărat să spună și faptul că a lăsat-o pe Mița să plece cu șeful, de parcă ar dori să vadă reacțiile celor doi, la afirmația sa. Mița este un personaj necunoscut de N și G, astfel încât ei nu înțeleg nimic din intervențiile amicului necunoscut. Gestul său de a bate cu pumnul în masă semnifică faptul că se așezase de mult timp și încă nu a comandat nimic. Pare foarte familiar în gesturi și în vorbe.

N și G rămân uimiți de atitudinea bărbatului, uitându-se unul la altul, schimbând priviri contrare. M își cere scuze și pleacă. Lipsește câteva minute, timp în care Niță și Ghiță se întreabă cine e amicul. Ghiță încearcă să spună că acesta e *cam trecut...* și este întrerupt de Niță, care îi răspunde ca și când ar fi înțeles ceea ce voia să zică amicul său. Afirmația lui Ghiță poate face trimitere către mai multe lucruri: fie că ceasul e trecut de o anumită oră, fie că necunoscutul e trecut de o anumită vârstă.

Amicul se întoarce, tot la fel de preocupat de oră; întreabă din nou, primește răspuns, după care mai introduce un personaj necunoscut în conversația lor, prin folosirea verbului la persoana a treia, numărul plural *sunt*. Cei doi sunt din nou contrariați. În sfârșit, Niță se hotărăște să întrebe cine e Mița, făcând pe plac în acest mod interlocutorului lor, care parcă abia aștepta să le stârneasă o anumită curiozitate celor doi amici.

Prin atitudinea sa, M pare să fie o persoană lăudăroasă, căreia îi place să întrețină conversații cu necunoscuții, tocmai pentru a spune tot despre el, nimeni neputând să-l contrazică, ci doar să-i adreseze întrebări și el să răspundă, conducând discuția într-o direcție voită de el, prin replicile pe care le dă celorlalți. M stârnește curiozitatea amicilor reușind să-i facă să manifeste interes în conversația inițiată. Ei doresc să afle cine e Mița și cu cine e plecată, bănuind că M este probabil înșelat fără să-și dea seama, din momentul în care M spune că a lăsat-o să plece cu șeful.

În secvența *G.: E cam trecut...* / *N.: Ce cam!*

(continuare în pag. 21)

e bine de tot., N nu respectă regulile accesului la cuvânt, întrerupându-l pe G, dând dovadă că a înțeles ceea ce dorea să spună acesta. Strategiile folosite de emițător sunt strategii de tip anticipativ bazate pe predicția atitudinii și reacția partenerului. Emițătorul își asumă enunțurile.

La nivelul formei, se poate observa un stil conversațional colocvial, indivizii nesimțindu-se îngrădiți de rigorile impuse de un cadru formal. Ezitățile sunt expresia neîncrederii interlocutorilor. Sunt adoptate strategii de deschidere a conversației și de menținere a acesteia. La nivelul conținutului, M optează pentru o strategie de introducere a temei de conversație.

Pauzele introduc un moment de suspans în comunicare, cu scopul de a urmări curiozitatea partenerului.

Tăcerea exprimă indecizia protagoniștilor de a participa la conversație, nu se pot decide dacă să ia cuvântul, cel puțin N și G manifestă dezinteres la început.

Structura conversațională cuprinde întreruperi, subînțelegeri, întrebări închise (frecvente în conversația zilnică), topica liberă, la dispoziția vorbitorului.

Pornind de la concepția lui Goffman, potrivit căreia conversațiile sunt adevărate ritualuri interpersonale, se remarcă în fragmentul de față faptul că este respectat un ritual al întâlnirii, unde M respectă ritualul conversațional, apelând la formula amicală de salut *Salutare, neică*.

Orice tip de schimb se întemeiază pe interacțiune, ce presupune, la rândul ei, cooperare. Schimbările de cuvinte sunt rezultatul unui efort de cooperare. Verbal, sau nonverbal, participanții la conversație își manifestă dorința de cooperare, adică de a dezvolta o relație. Principiul cooperării reprezintă contribuția la conversație ce trebuie să corespundă cu ceea ce se așteaptă de la participanți, cu stadiul atins de conversație, cu scopul și cu direcția în timpul schimbului verbal (Bonta, 2004: 323-324).

Principiul de politețe introduce discursul într-o dimensiune socială. Politețea include ansamblul de strategii conversaționale, ce reglează relațiile dintre interlocutori (Bonta, 2004: 339). Contextul are o importanță deosebită asupra expresiei de politețe. Reușita efectelor depinde de o serie de factori contextuali, precum tipul de interacțiune creat, situația de comunicare și tipul de relații stabilit între partenerii schimbului (Bonta, 2004:340). Cei doi amici respectă principiul politeții pozitive, nerefuzându-l pe M și acceptându-l ca partener de conversație.

Strategiile conversaționale pot fi identificate pe mai multe planuri: la nivelul relației dintre indivizi (stabilirea rândului la cuvânt, ascultarea activă, manifestarea politeții, strategii de face-work), la nivelul formei (de deschidere, menținere și încheiere a conversației) și la nivelul conținutului (introducerea temelor de conversație, corelarea temelor, strategii ale argumentării, negocierii, manipulării, persuadării) (Bonta, 2004: 401).

Participanții la dialog sunt indivizi cu identitate culturală, socială și psihologică. Ei intră în interacțiune cu un bagaj de cunoștințe, cu credințe și valori personale, cu resurse personale (predispoziții cognitive, afective, comunicative, trăsături de personalitate, caracteristici fizice și psihice, o anumită capacitate de monitorizare a interlocutorului și de automonitorizare). Astfel, identitatea participanților la dialog se reflectă în limbă (GLR, 2005: 783). Statutul social și gradul de cultură se reflectă în limbă. Participanții la conversație, M, G și N par a proveni din clase sociale inferioare, iar din răspunsul N.: *După gară*,

reiese că acesta era angajat la gară și venea la berărie întotdeauna după ce ieșea de la serviciu. Ceilalți participanți nu au ocazia de a sugera locul lor de muncă.

Schimbul de replici este guvernat de principiiul alternanței la cuvânt. Intervențiile care compun un schimb de replici sunt succesive, separate prin pauze foarte scurte (GLR, 2005: 805). Comportamentele comunicative ale indivizilor se raportează la un set de maxime ideale, maxime ale cooperării, care funcționează ca puncte de reper pentru alocutori în deducerea semnificației contextuale a unui enunț. Astfel, în conversația de față, se respectă maxima cantității (informația transmisă de M satisface scopul curent al conversației), maxima calității (informația oferită de M este una adevărată, anume aceea că Mița e plecată și că se află între anumite coordonate spațiale, în funcție de oră, de aici concluzionând faptul că M știe exact traseul parcurs de Mița, precum și ritualurile îndeplinite de aceasta în unele gări). La începutul conversației, M încălca maxima manierei, întrucât contribuția sa comunicativă nu era formulată clar, cei doi amici neînțelegând cine trebuie să fie... *între Ghergani și Conțești*...

O parte din informația transmisă se face prin intermediul presupuzițiilor, implicațiilor sau a implicațiilor (GLR, 2005: 814). Din secvența M.: *...între Ghergani și Conțești... Am lăsat-o să plece cu șeful...* se declanșează presupuziția că Mița este soția lui M și că aceasta îl înșală cu șeful în călătoria parcursă, cu un anumit scop. Implicațiile sunt consecințe logice ale stării de fapt asertate prin enunțurile afirmative ale lui M: *...Mița acu trebuie să fie...* implică „Mița nu este acum aici” sau „Mița este o persoană foarte cunoscută și apropiată”.

În concluzie, se poate afirma, așa cum susține și Elena Bonta, că orice tip de conversație este o ipostază a interacțiunii verbale cotidiene, desfășurată între doi sau mai mulți participanți, având un caracter oarecum informal și spontan, capabilă să asigure acestora integrarea într-un grup și participarea la viața socială (Bonta, 2004: 394).

BIBLIOGRAFIE

1. Bonta, E., *Conversația – ipostază a interacțiunii verbale*, Editura Alma Mater, Bacău, 2004.
2. Caragiale, I.L., C.F.R., în *Momente și schițe*, Editura Prometeu, București, 1998.
3. Ionescu-Ruxândoiu, L., *Limba și comunicare*, Editura ALL Educațional, București, 2003.
4. Ionescu-Ruxândoiu, L., *Interacțiunea verbală în limba română actuală ???*
5. Guțu Romalo, V., *Gramatica limbii române*, Vol. II, Editura Academiei, București, 2005.
6. Guțu Romalo, V., *Gramatica limbii române*, Vol. II, Editura Academiei, București, 2008.
7. Maingueneau, D., *Analiza textelor de comunicare*, Institutul European, Iași, 2007.

Al Florin ȚENE

ELEMENTE PSIROPATOLOGICE ÎN ROMANUL „CIULEANDRA” DE LIVIU REBREANU

Pentru mulți scriitori boala mintală a fost izvor inepuizabil de inspirație. Îndrăznesc să afirm că scriitorii cu harul talentului înzestrat utilizează volens nolens în creația lor ineditul, pitorescul, caracteristicul comportamental și sufletesc, înțelegând această stare o abatere de la norma ternă, banală, adaptativă a integrării armonioase. Atunci când autorul abordează această stare, pendulează, cu personajul său și cu starea de conștiință în imediata tangență a psihatriei dacă nu chiar în miezul acesteia.

În creația sa, diversă din punct de vedere tematic, Liviu Rebreanu cunoscut ca romancier al marilor probleme de conștiință colectivă și individuală, a abordat în Ciuleandra un caz de conștiință morbidă, de destructurare psihotică a personalității. Încă de la început, romancierul folosește tehnica de a înfățișa, la fel ca într-o fișă de observație medicală, faptele, analiza stărilor de conștiință ale eroului și mersul suferinței acestuia, unde consemnează în afara simptomelor și evoluția bolii, antecedentele familiale și personale etc. ca și problematica medico-legală a cazului. În acest sens autorul a izbutit să utilizeze date de patologie psihiatrică ca și când ar fi fost fapte petrecute în viața de fiecare zi, mai ales, analizează stările de destructurare a conștiinței sub forma unei introspecții ce evocă metoda autopatrografică.

Narațiunea începe cu o manifestare comportamentală agravantă, uxoricidul prin sugrumare, crimă nemotivată aparent sau desfășurată sub incidența impulsivității necontrolate și irezistibile, într-o stare de obnubilare a conștiinței, în decursul căreia manifestarea se desfășoară brutal, în afara oricărei opțiuni. Această formă de comportament antisocial îl întâlnim în nostalgia psihiatrică, la starea psihotică schizofreniformă paranoică sau maniacal, adesea sub influența dezinhibantă a alcoolului. În timpul internării asistăm la înfățișarea cazului, în întregime desfășurat sub incidența psihiatrică, căutându-se motivația gestului său reprobabil atât de erou cât și de către medicul Ursu, implicat în dubla sa postură subiectivă, umană și obiectivă, profesională.

Motivația uxoricidului din partea tatălui: „un moment de nebunie subită”, dorință, dragoste și gelozie inițial, apoi impulsivitate sub formă imperioasă a unui instinct criminal, cumul de sadism, toate moștenite de la antecesorii săi și, în final, manifestarea unei boli mintale, confirmată de medicul Ursu, ce elimină ipoteza unei simulări, așa cum părea la început. Atitudinea contrară a gardianului ce-l păzea, Andrei Leahu, într-o situație similară. Îi priiește lui Puiu Faranga, reflecții asupra comportamen-

tului rațional al unui om simplu și asupra motivației actului său, considerând că a avut în el însuși instinctul criminal. Își răscolește trecutul din care relevă elemente sadice al acestui instinct, printre acestea impulsivitatea de a omorî pe cineva, plăcerea de a privi tăierea păsărilor în copilărie, pornirea de a ucide femeia pe care o posedă, găsindu-și o motivație și, în același timp, disculpându-se. În viața sa au apărut multe aspecte fenomenologice ale suferinței sale, printre care idei interpretative, idei de persecuție, de revendicare, de culpabilitate și de autopuniție, iar din inconștientul său țâșnește amintirea cunoașterii Mădălinei, viitoarea soție și victimă, în acel dans de exaltare pasională. Ciuleandra dans al vieții și al morții, de care este obsedat pathologic și în ritmul căruia se derulează episodul acut al stării psihotice finale. Autorul folosește modelul psihiatric pe care s-a structurat întregul roman. Descoperim alternanțe între stările depresive și acelea de exaltare afectivă, cu impulsivitate necontrolată așa cum se desprind din prezentarea în totalitate a personajului, afecțiune ce oscilează episodic între două extreme malancolia și mania, fiind în același timp o afecțiune genetic, constituțională, ca un ecou îndepărtat de la antecesorii.

Talentul lui Liviu Rebreanu a constatat într-o transfigurare literară a bolii mintale, într-o evoluție în care se remarcă aspectul unei conștiințe aparent lucide, fără a exagera de simptomele patologice, folosindu-le, cu măiestrie artistică, numai când era necesar și episodic, așa cum a prezentat comportamentul când și-a ucis soția de la începutul narațiunii.

STAREA POEZIEI ROMÂNEȘTI LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI XXI

Pentru a aborda această temă este necesar un îndelung exercițiu de receptare a poeziei românești în ansamblu, cu aplecare spre tendința de evoluție a poeziei din a doua parte a secolului XX, și numai apoi este necesară o plonjare în panorama poeziei secolului XXI.

În acest context, cristalizarea criteriilor de selecție și a conceptelor cu care trebuie lucrat stau la baza analizei noastre. O panoramă a poeziei de la Nichita Stănescu, trecând pe la Cristian Popescu, până la Claudiu Simonați se întinde pe o suprafață de timp considerabilă, greu de cuprins doar într-un articol, mai degrabă poate fi expusă în Biblia înțelegerii poeziei românești din secolul nostru, de care făcea vorbire Ion Simuț.

Exegeza poeziei de astăzi înregistrează o evoluție/ involuție a poeziei, prin apariția unui nou curent literar, pe care l-am denumit, proglobmodernul, despre care am scris în presa literară a anilor 2000. Este o întoarcere, pe jumătate, la clasicism, încercând să înlăture mazăga postmodernismului opzecist al cărei poezie nu transmitea nimic, aducând un deserviciu limbii literare.

(continuare în pag. 23)

Pentru a face, succint, o analiză a poeziei românești la începutul acestui secol, e necesar să privești această panoramă ca printr-un ochi întors, adică de la cel mai tânăr autor, Adela Greceanu, la Mircea Ivănescu, care a decedat de curând. Poeții tineri ai acestui început de secol, au învățat, practic, de la post-textualiști (nouzeciști), postmoderniști, textualiști (optzeciști), manieriști, experimentalisti (șaizeciști), în frunte cu Angel Dumbrăveanu, Marin Sorescu, etc.

O privire de ansamblu asupra influențelor poetice de la sfârșitul veacului trecut și începutul acestui secol este necesară pentru a stabili cele cinci metode distincte de analiză comparativă prin raportarea la identitatea eului poetic. Se pare că tendința poeziei actuale este o prelungire a celei de la sfârșitul secolului XX, care a fost și este, se pare, instaurarea eului poetic ca instanță absolută, prin utilizarea și eliminarea formelor de retorică pentru a se ajunge la eul real absolut, adică la Voce.

Am constatat că poeții de la începutul secolului XXI nu prea își pun întrebarea cine se exprimă în versurile lor, abandonându-se fără voia lor versului impersonal.

Vorbeam mai înainte despre cele cinci metode de analiză: metoda arghezieană ar consta în exploatarea impurității limbii, metoda blagiană - expresionistă care glisează între eul exterior, amplificat cosmic, și un eu interior problematizat. Urmează metoda lui Ion Barbu, de textualizare a discursului care înlocuiește eul poetic cu o instanță textuală suverană care se reflectă doar pe sine în oglinzile textului, ce o numim realitate textuală. Mai este metoda bacoviană ce constă într-o formă de existențialism al eului poetic care se contemplă pe sine într-o formă degradată și agonală, urmând metoda stănesciană care este dată de postmodernismul necuvintelor, eul poetic fiind situat, cum ar spune Marin Mincu în „interstițiile spațiului metalingvistic”.

Am observant, într-o analiză a raportului realitate- limbaj (text), că tinerii poeți care urmează metoda lui Nichita Stănescu, poezia lor afirmă că realitatea înseamnă mai mult decât limbajul, cuprinzând potențele preverbale. Ei cred că realitatea este doar limbaj și ce nu este limbaj nu există. Cei care urmează metoda lui Sorescu prețuiesc realitatea double-face, în care lumea și limbajul coexistă, dar pot fi abordate în mod ironic, ori grav, experimentalist cum o face Mircea Ivănescu.

Poeții de la începutul secolului XXI, pentru faptul că aplică procesul de textualizare, poezia lor a luat locul a ce se numea în perioada primei jumătăți a secolului XX emoția sau sentimentul. Transferul poetic obișnuit - realitate - a fost îndreptat spre opoziția realitate-text.

Poetul de la începutul acestui secol a devenit acel „de-scriptor” care pune în text tot ce atinge, până și inefabilitatea. Acesta nu vizează Poezia, ci „textele”, problema lui nu mai constă în scrierea versurilor, ci descrierea mecanismelor acesteia - ocultând poemul. Creându-și senzația că se află la interstițiul dintre realitate și text, așa cum Platon lăsa să se întrevadă ideile în vacuumul realității. Dicteul textualist folosit de poeții de azi constă în producerea de text și metatext în același timp. Textul poetic fiind organizat în pulsuni poetice ale actului liric, care nu mai este interesat decât să comunice autenticitatea trăirii sale și evitând de a comunica o anumită idee.

Poezia actuală, cea care nu se înscrie în globmodern, are diferite caractere revelatoare - colocialitatea ironică, folosind semnele de punctuație nefirești și o oralitate simulată, discursurile care încearcă să spună totul pentru a masca diferite complexe, cum ar fi forme de demențializare a realului, poeme schizofrenice, pornografice, obsesii viscerale, autoexecuțiile eului și simțiri dereglate, promovarea gradului zero al scriiturii, a unei stări poetice plasmatică, prin contestarea rolului metaforei. Acești poeți care practică textualismul au atitudini radicale în raport cu universul literaturii: ei susțin că toți poeții care nu se supun imperativului scriiturii sunt considerați pășuniști și tradiționaliști.

În această perioadă și în acest peisaj literar au apărut poeți tineri ale căror cărți au fost publicate de edituri cunoscute, dar, din păcate, datorită modului defectos de promovare a cărții aceștia au rămas aproape anonimi. Amintim în acest contest pe: Răzvan Țupa, Dan Sociu, Elena Vlădăreanu, Claudiu Komartin, Lavinia Bălulescu, Livia Roșca, Linda Maria Baros, Violeta Ion, Miruna Vlada, Diana Geacă, Andra Rotaru, etc. Un poet de anvergură este Ion Iancu Vale, ctitor de reviste de bună calitate.

Generația „mileneristă” care are un program declarat anticalofil și minimalist nu prea s-a impus pe piața poeziei. Această poezie este una cu bătaie scurtă, fapt dovedit de precocitatea ei manierizării. Acest contingent are deja micile lui ierarhii. Printre aceștia se află Livia Roșca, născută în Drăgășani, la 1980, cu volumul „Ruj pe icoane”, volum premiat de Uniunea Scriitorilor. Din păcate, această poezie scrisă de concetățeană mea, nu justifică integral asemenea aprecieri. Acest caz mă face să constat că există un mod de a face pe cineva poet și ai construi o mică glorie. Laudele nemeritate de pe coperta a patra ale criticilor Alexandru Matei, Tudorel Urian și Al. Cisteleanu laudă niște poezii siropoase și anoste. Se pare că această poetă nu are viitor. Volumul de debut este un excelent produs, de la ambalaj la reclamă, al unui serviciu de marketing literar profesionist-din care lipsește poezia.

După cum se obsearvă, cu ajutorul unor critici onorabili se promovează grafomania și veleitarismul. Un anumit ecou a avut textele Mirunei Vlada, din volumul „Poeme extrauterine”, apărute la Editura Paralela 45, în 2004. Născută în București în 1986, autoarea debutase cu un an înainte în revista Luceafărul, prezentată de Octavian Soviany. Alexandru Matei vorbește despre „autenticitatea spunerii”, Aurel Pantea scrie despre „voluptatea deziluzionării, ce trimite în limbaj impulsurile unei feminități ce-și calmează toate libertățile și toate decomplexările”. Toate aceste elogii sunt rostite cu jumătate de gură, cu rezerve subtextuale. Aceste constatări, unele laudative nu reprezintă în niciun fel garanția valorii. Și în al doilea volum al acestei autoare intitulat „Pauza dintre vene”, apărut în 2007, la Editura Cartea Românească descoperim un manierism lipsit de accente personale. Descoperim, la fiecare poem, banalități rostite emfatic și așa zise filosofări anoste.

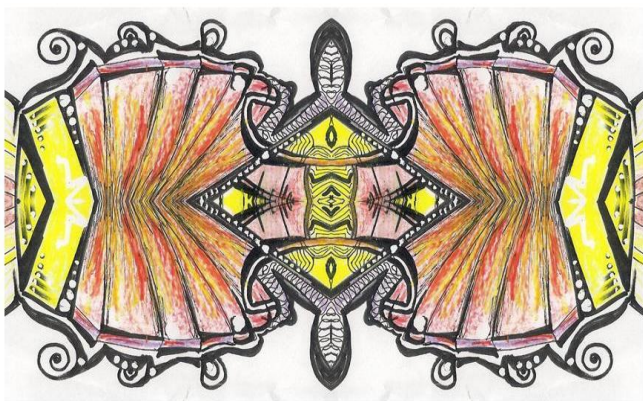
(continuare în pag. 24)

Spre deosebire de precedenta poetă, în poeziile Laviniei Bălulescu din volumul "Lavinucea", apărut la Cartea Românească, în 2007, născută la Drobeta-Turnu Severin în 1985, are capacitatea de a se întoarce în copilărie și cu evidentă înclinație ludică, cu influență din Mircișor al lui Cărtărescu din Orbitor și din personajele lui Cristian Popescu. Această poetă a debutat cu volumul "Mov", în 2004, la Editura Prier, titlu identic cu titlul volumului de poezie a unui poet din Petroșani, volum apărut la Editura Fundației "I.D. Sîrbu", condusă de scriitorul Dumitru Velea. Poemele, 26 la număr, au grație și sprinteneală, demne de luat în seamă.

Un alt poet al acestui secol este Valentin Radu, care în 2001 a publicat volumul "Înapoi în Arcadia", la Editura Paralela 45, pe atunci minor care s-a apucat să se joace înainte de vreme cu lucrurile serioase de pe lumea aceasta, între care se numără și poezia. Mircea Bârsilă a girat debutul lui Alexandra Pârvan cu volumul "Prinsoare", apărut în 2001, observând o "armonizare a contrariilor", remarcându-se prin asociațiile duale, în spiritul unui onirism îmblânzit de emoția credibilă, cu remarcă Adrian Alui Gheorghe.

Și la Cluj descoperim o paletă diversă de abordare a stării poetice. De la șaizeciștii Aurel Rău, Aurel Gurghianu, la optzeciștii Ion Mureșan, Ion Cristofor și până la milenariștii Ionuț Țene, Flavia Teoc, Mihal Bumb etc., toți au îmbogățit ideatica și structura poeziei prin felul de exprimare a ideilor.

Fiecare zonă a țării își are grupul ei de poeți, din păcate puțini cunoscuți, chiar dacă poezia lor dezvăluie talente autentice. Vina o are felul de distribuire și difuzare a cărților și a presei literare. Astfel, în zona Doljului, Hunedoarei și al Orăștiei sunt poeți demni de a fi luați în seamă și citiți cu interes. Printre aceștia enumărăm pe: Any Drăgoianu, cu debut editorial în 2005, Dumitru Velea, Mihai Duțescu, Petre Gigea-Gorun, Eugen Evu, Janet Nică, Ionuț Țene, Doina Drăguț, Ion Pachia-Tatomirescu, Marius Robu, Claudiu Nicolae Șimonați, Lileu Nicolae Vălăreanu și alții. O parte din aceștia au fost cuprinși în antologia Lumina cuvintelor, întocmită cu profesionalism de Claudiu Șimonați. Parafrazându-l pe Malraux, pot să conchid că în Secolul XXI se vor naște marii noștri poeți, sau poezia va dispărea, prin paginile efemere ale internetului.

desen de Elena-Liliana Fluture

Lilia MANOLE

IUBIREA , UN PIAN CU MULTE CLAPE

Iubirea, un pian cu multe clape,
L-auzul notelor, și piatra cântă,
Și-aici ademenită sunt, de șoapte,
Și fericită sunt, precum o sfântă.

Ai vrea, urmându-ți pasiunea,
Să plângă pietrele-ntre noi?
Și apele să-și caute genunea,
Să se desprindă într-un greu șuvoi?

Ai vrea, pe-aceste clape, să încep
O melodie, ca să-ți cânt, hazlie?
Să mă iubești, cu râsul tău perfect,
Să guști iubire, făcând haz de frenezie.

Atinge clapele, te rog, și nu opri
Mișcarea degetelor, ca să spună
În ce diez, noi, nevăzuți, ne vom iubi,
Cu dulci urări de "Noapte bună!.."

ÎNSERAREA TOAMNEI

Iubite, înserarea toamnei înfrunzește,
Și ploaia se destramă în amurg,
De ai să știi ce anotimp descrește,
Te vei întoarce, unde verile se duc.

Și vei găsi o desfrunzire dulce,
Iar florile de tei, în ploaie fremătând,
Avea-vei în a ta putere, o cruce,
Tu, printre stelele cu tei, călcând.

Din vară, în vară, simți-vei începutul,
Unul nostalgic, uitând de tot ce e umor,
Și legănându-ți ploile, visa-vei și trecutul,
Cuprins în două rânduri de amor.

Pesemne, vei dori să fie multă ploaie,
Să te răzbuni pe firea ta, din când în când,
Și să dansezi , precum o frunză ce se-ndoaie,
În dansul ei frenetic, toamna cuprinzând...

Iubite, înserarea toamnei înfrunzește,
Amurgul ploii e transcris în curcubeu,
Și anotimpul care iată iar descrește
Îți ia argintul de pe buzele-mi, argintul tău...

Valentina BALABAN

Pentru tine...

Din undă, suflare și-un strop de tină
Creația-i spirit țâșnit din Lumină...
Cuvântul în aer învârt rubine,
Pentru tine...

Istorie ce curg cu răni nedorite
În lupte interne, prin căi ispitite
Planete create din praf în turbine,
Pentru tine...

Pe cale, pe-o rază aleasă de tine
Coboară în inimă gândul de bine
Zâmbește, iubește, vorbește cu Sine,
Pentru tine...

Din inimi unite masculin-feminine
În ludicul dans, al unimii divine
Credința, curajul sporește știi bine !
Pentru tine...

Prin stări...

În lacrima naturii, Soarele-mi zâmbește...
Eu îi dau binețe, norul mi-l umbrește
Prin perdea de ploaie, ochi-mi șiroiesc
Raze de speranță, curcubeu regesc...
Calc desculță-n iarbă, mă inundă –o strună
Orizontu-i roșu, vine mândra Lună...
Visul zilei pleacă, spre-alt tărâm de vis
Cerule mă provoacă, drumul mi-e deschis...
Trec din stare-n stare și –mpletesc iubirea
În mii de mosoare, țes nemărginirea...

Teatrul Terra...

Gongul din bing-bang
Ridicând cortini de rang
Stelele creează-n scene
Piese grele, mari dileme
C-un regizor dramaturg
Constelat și demiurg
În decor de rai și praf
Un război spre epitaf
Într-un arbore din gene
Printre legi și prin sisteme
Lăstărind și ofilind în sală
Răsu-plânsu cu bilet la gală
De nicăieri... povești nescrise
C-un rol predestinat de vise
Cu sala plină, casa-nchisă
Joci soarta pariind pe-o miză
Cortina când va cade
Aplauze-n cascade...
Rămâi un egregor,
Sau...frunză din decor...

Exist

Sunt templu
Știutelor și neștiutelor
Sunt epicentru
Gânditelor și negânditelor
Sunt un magnet
Al muzelor, ispitelor
Sunt poetesă
În tainița cuvintelor
Sunt freamăt
Din visări celeste
Sunt rază
Timpului poveste...

Însămânțați...

Ne susțin străbunii
Pe ogoare-nsămânțați
Hrană sfântă-a lumii
Pulbere de stele, înălțați!
Bază a pădurii seculare,
Roua dimineții, plânsul lor...
Noi...urmăm ca brazde de tractoare
Un rulaj de trupuri pe ogor...
Viața susținută-n joc de moarte
Cu moartea pre moarte călcând...
O carte ce naște-altă carte
Un gând ce strunește alt gând...
Pământ...mamă, casă și hrană
Cu suflu și licăr stelar
Vehicul rotit și icoană
Și-o inimă ca sanctuar...

Scena 3D

O plasmă 3D în rulaj
Eroi, spectatori...un mixaj
Lentile puține-n contact
Capcane, momeli într-un act
O sală prea plină, dar... goală-
Absenții prezenți dorm la gală-
Vor ști doar că sala-i frumoasă
Fotoliu modern...Ce le pasă !...
Veniți din nimic, spre nimic
Consumă, încurcă, n-au *clik*
Se-ndreaptă spre linie moartă
Sau plâng ori blestemă în soartă
Actor...spectator eșuat,
Lumina-i pierdut...ce păcat !

Torță solară

Văpaie de iubire prinsă-n vreme
Fitulul parental aprins în gene...
Suflarea-Ți pasageră cuibărește
Și bob din bob, prezentul încolțește...
Cu pâlpăirea Ta ce-ai oglindit-o-n cioburi
Un univers creat, pe-un infinit de globuri
Explozii de plăcere în mii de curcubeie
Din Torța Ta Solară, scânteie din scânteie
Aprinderi succesive, spre stingeri permutate
Tărâmurile paralele, eroi spre altă carte.

Lucia PĂTRAȘCU

Lansare de carte: Poeții în Cetate

Antologia lirică „**Poeții în Cetate**”, apărută sub egida Bibliotecii Județene **Panaït Istrati**, din Brăila, la editura **Proilavia**, Brăila 2015, este o lucrare ce s-a născut ca urmare a unei inițiative meritorii, dorind să prezinte câțiva dintre poeții brăileni, membri ai *Cenaclului literar* ce poartă numele marelui scriitor brăilean **Panaït Istrati**.

În paginile volumului sunt prezentați un număr de 21 poeți, cu exemplificări de versuri, precedate de un scurt *Curriculum Vitae literar*, însoțit de scurte referințe critice. Editarea acestui volum de *Antologie* este, de fapt, o încununare a activității literare a acestora, rezultată în urma întâlnirilor cu regularitate în ultima zi de vineri a fiecărei luni. Voi cita numele celor ce se regăsesc (așezați în ordine alfabetică!) în paginile *Antologiei* și care formează un nucleu literar „**continuator al unei tradiții cu viață foarte lungă în urbea dunăreană**”, după cum arată în *Prefață* domnul Dan Bistricean. Aceștia sunt: **Constanța Abălașei-Donosă, Virgil Andronescu, Valentina Balaban, Dan Bistricean, Maria Cogălniceanu, Păun Condruț, Violeta Craiu, Luminița Dascălu, Armanda Filipine, Aurel Furtună, Alexandru Halupa, Dragoș Ionescu, Vasile Mandric, Hugo Mărăcineanu, Angelica Moscu-Deacu, Lucia Pătrașcu, Valentin Popa, Tudorița Tarniță, Alexandru Costin Tudor, Ion Marin Țăru, Mihai Vintilă**. O adevărată împletire de nume ale unor poeți consacrați ai Brăilei, alături de versificatori noi, care, împreună, se străduiesc să mențină prestigiul literar al locului, fără a uita tot ceea ce datorăm înaintașilor. Este suficient să-i amintesc numai pe unii dintre cei care au plecat spre alte zări ale literelor, lăsându-ne moșteniri ce ne obligă: Fănuș Neagu, Panaït Istrati, Ilarie Voronca, Mihai Dragomir, Mihail Sebastian, Panaït Cerna, Anton Bacalbașa, George Baronzi, Theodor Constantin, Dumitru Panaitescu-Perpessicius. Fără a numi alți remarcabili oameni de litere, născuți pe aceste plaiuri sau numai trăitori și astăzi în aceste locuri, despre care sunt sigură că își vor găsi numele într-o altă *Antologie* literară cuprinzătoare, reparatorie și mai importantă.

Deoarece, pentru a reliefa dragostea pentru poezie, dar, mai ales, cu dorința de a îmbogăți Patrimoniul Cultural al zonei balcanice, Biblioteca Județeană **Panaït Istrati** a organizat până acum, timp de nouă ani, un prestigios „**Festival al Poeților din Balcani**”, în zilele căruia, la Brăila, s-au întâlnit poeții români din zonă și nu numai, cu poeții veniți anual din altă țară balcanică. În fiecare an s-a tipărit un volum al Festivalului, intitulat „*Balcanica*” în paginile căruia s-au regăsit participanții cu scrierile lor. Anul acesta i-am întâlnit pe poeții croați. Anul viitor, la cea de a 10-a ediție, ne vom întâlni cu poeții turci. Este un prilej unic de a face schimb de volume de poezii, de a ne exprima păreri în legătură cu devenirea literaturii de azi, ca urmare a parcursului său în perioada diferențiată între perioade de dinainte și după anul 1990.

În deschiderea manifestării de lansare a volumului „**Poeții în cetate**”, prezentarea sa a fost făcută de domnul Dragoș Adrian Neagu, directorul Bibliotecii Județene **Panaït Istrati**, care a arătat necesitatea publicării unei asemenea cărți, ca o dovadă a neobositei activități cultu-

rale din cadrul cenaclului. Cei trei oameni de cultură, Dumitru Anghel, Gheorghe Lupașcu și Ioan Munteanu, care au rostit alocuțiuni despre volumul lansat, au subliniat atât importanța publicării sale, cât și calitatea poeziilor al căror nume este cuprins în paginile sale. Domnul Dumitru Anghel, critic literar cunoscut, a trecut în revistă numele fiecărui poet, caracterizându-i activitatea creativă și exemplificând cu versuri semnificative aparținând autorilor. Mai succint, domnul Gheorghe Lupașcu, poet de mare finețe, a trasat o punte între scrierile poeziilor de astăzi și autorii altor ani, unii trecuți în neființă și, uneori, în nemerită uitare. Domnul Ioan Munteanu, scriitor și evocator al iubirilor nedismulate pentru tărâmurile acestei „Cetăți” brăilene, a bucurat auditoriul cu exemplificări din versurile poeziilor, încununând metaforele acestora cu aprecieri admirative.

Volumul de antologie lirică „**Poeții în Cetate**”, apărut sub egida Bibliotecii Județene **Panaït Istrati**, din Brăila, la editura **Proilavia**, Brăila 2015, este o lucrare meritorie și lansarea sa a fost un adevărat succes. Ca o lucrare ce apare „**într-un moment de sete pe piața editorială locală, un act de cultură care acoperă... un gol**”, așa cum arăta Dan Bistricean.

De aceea, în această emulație culturală, nu este de mirare că tot mai mulți oameni (copii, tineri, vârstnici!) pășesc pe cărările poeziei, fiind dispuși să investească timp și talent, sperând ca, și printr-o singură metaforă, să țeară un covor, smălțuit cu florile iubirii, pentru literatura de azi, în arealul spiritual al Dunării de Jos.

Paula ROMANESCU

DIALOG

- Doamne, de ce Cuvântul prima minune-a Ta?
- Haosul exista deja.
- *Seigneur, pourquoi le Verbe Votre tout premier choix?*
- *Le chaos dominait déjà...*
- Și apoi de ce omul – miez de lumină-n noapte?
- O, n-ai aflat ce-nseamnă marea singurătate...
- *Pourquoi l'homme - étincelle dans la nuit sans voie?*
- *Du mot « la solitude » en connais-tu le poids?*
- Eram copil, o, Doamne, sub cerul Tău, înaltul.
- La fel și-acum, doar învelișul altul.
- *J'étais enfant, Seigneur, hier encore sous Vos cieux.*
- *Tu l'es toujours, l'habit a changé un petit peu...*
- Cum de ai dat făpturii de lut un suflet pur?
- Pulberea se-nalță mai lesne în azur.
- *Pourquoi à l'homme de boue une âme tellement pure?*
- *La poussière se lève bien haut au ciel d'azur.*
- Doamne, de-aș înțelege taina, lumina Ta!
- Să-ncepem cu-nceputul !
- Aaaaaah !...
- *Vous rejoindre, Seigneur, comment trouver la voie ?*
- *Commençons par le commencement !*
- Aaaaah!
- E pentru-ntâia oară că stăm și noi la sfat.
- Eu te-am chemat întruna dar tu te-ai depărtat.
- *C'est pour la première fois qu'on se parle en amis.*
- *C'était le temps, vois-tu, on est tous deux ici...*
- Ți-am îngânat Cuvântul luând din lumină versul.
- Ai aflat pân' la urmă care-i e vieții sensul?
- *J'ai barbouillé Ton Verbe de lumière, de silence.*
- *La vie qu'on te donna, en connais-tu le sens?*
- Femeia, ah, femeia și măru interzis...
- Cu fiece cădere simți dor de Paradis.
- *La femme, la douce femme avec sa pomme ravie...*
- *Plus tu en rêves, plus ta faim s'agrandit.*
- Știu de luceferi care se plâng de nemurire.
- E ademenitoare secunda de iubire.
- *On dit que les étoiles ont mare d'éternité.*
- *Le mensonge de l'amour est souvent tellement vrai.*
- Din carnea mea, o, Doamne, viață am ivit.
- Trufia omenească e fără de sfârșit.
- *De la vie j'en ai donné aussi, juste de ma chair!*
- *La fierté humaine n'a pas de bornes sur terre.*

- Pe drumul de Golgota plini de amar mi-s anii.
- Să nu-ndrăznești să-mi vii cu *lamma sabacthani!*
- *Sur tous les Golgotha traînent mes années meurtries.*
- *Oserais-tu me rappeler le cri : Eli, Eli?!*
- Și totuși crima aceea la care-ai consimțit?...
- N-ai priceput nimic chiar, biet lut însuflețit !
- *Et pourtant ce crime-là par Vous-même approuvé...*
- *Tu n'as rien compris, pauvre terre animée!*
- Eu nu mi-aș fi dat fiul nici pentru tot pământul !
- Începi oare-a pricepe amaru-mi, necuvântul ?
- *Je n'aurais pas donné mon fils pour toute la terre!*
- *Comprendras-tu enfin mon silence, mon mystère ?*
- Înalt spre Tine rugă când inima îmi plânge.
- Prea mare e furtuna-n oceanul tău de sânge.
- *Je ne lève des prières que lorsque mon âme pleure.*
- *L'océan de ton sang est trop vaste pour le cœur.*
- Pământul, ah, pământul din care sunt mă doare.
- Durerea ta preschimbă-n cânt liniști grăitoare.
- *La terre que je suis me brûle incessamment.*
- *De ton chagrin se lève des silences couleur chant.*
- Te caut fără preget din zori până-n apus.
- De nu mă afli-n tine e că altunde nu-s.
- *Je Vous cherche sans cesse dès l'aube au coucher.*
- *C'est au fond de toi-même que tu dois me chercher.*
- Mi-e rai de aur crângul, și-i aur în livadă.
- De dragul tău spun frunzei cum trebuie să cadă.
- *C'est Paradis doré le bois, d'or le verger.*
- *De t'aimer tant je dis aux feuilles comment tomber.*
- Pe-al meu liman de liniști vin păsări cântătoare.
- Ți-e unduirea blândă, trestie gânditoare.
- *Sur ma rive de silence viennent des oiseaux de chant.*
- *Ton sourire les rassure, fragile roseau pensant...*
- Aștept un semn din marea-Ți iubire, stau la pândă.
- Mii semne te-mpresoară dar ți-e făptura surdă.
- *J'attends le moindre signe de Votre immense amour.*
- *Je t'en ai donné mille; ton être est-il sourd?*
- Îmi face semne marea – măsură-n nemăsură.
- Crede că știi tu drumul ce duce înspre lună.
- *La mer me fait signe, elle – mesure d'infini.*
- *Elle espère d'atteindre par toi la lune des nuits.*
- Îmi face semne vântul, etern rătăcitorul...
- Te ține rădăcina de miere-amară – dorul.
- *Le vent m'appelle au large espace sans frontières.*
- *Le dor te tient sur terre – racine de miel amer.*

(continuare în pag. 28)

- Stejarul îmi trimite solie printr-o ghindă.
- Inelul strâmt al lumii vrea-n miez să te cuprindă.
- *Par un petit gland le chêne m'en donne de ses nouvelles.*
- *L'anneau bleu de la vie dans son noyau t'appelle.*
- Aș vrea cu-ntreaga-mi minte să cred neabătut.
- Eu ți-am dat suflet totuși, făptură – chip de lut!
- *Je voudrais croire en Vous de ma raison entière.*
- *Je t'ai donné pourtant une âme, être de terre...*
- Mi-e noaptea bântuită de corbi larg rotitori.
- Botează-te-n lumină cu fiecare zori.
- *Des corbeaux dans ma nuit me hantent de leurs ailes noires.*
- *Le baptême en lumière se prépare dès le soir...*
- Din patru anotimpuri doar iarna mi-a rămas...
- Pân' la alba tăcere mai ai totuși un pas...
- *De mes quatre saisons il m'en reste l'hiver.*
- *Jusqu'au grand blanc silence, il reste un bout de chemin.*
- Mă troienește timpul cu brume de argint ;
- Sunt verde încă...- Iernile nu mint.
- *Le temps me couvre de ses brumes, je suis Encore en fleur.* - *Le crois-tu vraiment, dis ?...*
- Mi-e dor de primăvară, de-o dragoste fierbinte.
- S-ar cuveni ca totuși să ai și-un strop de minte.
- *Je rêve d'un beau printemps, de l'amour – le bel âge.*
- *Tu aurais pu quand même devenir un peu plus sage...*
- Cocorii-n zări înalță prelungi vămi plutitoare...
- Plecarea adevărată nu-i în pământ, ci-n soare.
- *Les grues dans les cieux étendent de longues rivières.*
- *Le vrai départ, vois-tu, c'est toujours dans le ciel.*
- Doamne, de ce mi-e teamă de viața mea – cereasca ?
- N-ai dăruit destulă iubire în aceasta.
- *Seigneur, pourquoi la vie – l'éternelle - me fait peur ?*
- *C'est que sur terre l'amour ne fut pas ton point fort...*
- În cerul Tu, Stăpâne, nu-i cânt de ciocârlii.
- Adu-mi un pumn de greieri când vii.
- *Dans Votre ciel, Seigneur, pas de chants, pas de bals...*
- *Apporte-moi quand tu viens, une poignée de cigales.*
- Mi-e umbra o iscoadă din miezu-adânc al humii.
- Venirea ta n-aduse nici un adaos lumii?
- *Mon ombre – fine mouche, m'épie à tout moment.*
- *Le chemin de ta vie ne fut que trace de vent?*
- Drumul rămas l-oi face de-acum cu pașii mici...
- Imi pare rău, cărarea ta se oprește aici!
- *Je ferai le chemin qui me reste, à petits pas.*
- *Désolé, ta route sur terre s'arrête là!*

(Din vol. Dialog / Dialogue, ed. Alcor, 2006, București)

Marius ZAHARIA

O bancă folosește consilieri de credit kamikaze pentru atragerea clienților

Confruntată cu o concurență serioasă, Banca X (nu îi dau numele, pentru a nu destabiliza poreclitul nostru sistem monetar; important e să nu o confundați cu banca Y) a luat o decizie disperată, trimițând pe teren inspectori de credit kamikaze. Ei sunt, de regulă, selecți din tineri masteranzi proveniți din familii dezorganizate.

Lenuța Murărescu s-a confruntat cu unul dintre ei: „I-am deschis ușa, crezând că e de la eon gaz/apă/eon electrica/cablu/femeia de serviciu/Protecția Consumatorului sau femeia lor de serviciu. S-a prezentat concis, în doar trei-patru fraze. Părea un tip blând, care chiar m-a lăsat să-l mângâi pe cap. Dar, când i-am refuzat creditul pentru nevoi personale și intime, parcă a înnebunit. Spunea că detonează explozibilul de care era legat. M-am speriat de mizerie aferentă, căci tocmai făcusem în casă curățenia de Paști. În plus, soțul ar fi făcut un scandal monstru dacă își găsea apartamentul aruncat în aer”.

Consilierul de credite, care, în urma exploziei, mai rămăsese cu un deget și jumătate de buză, ne-a șoptit: „Noi nu silim pe nimeni. Contractele sunt standard, ca să-i prostim pe toți în egală măsură”.

Vasile Miriuță, senior brand first general manager al Băncii, neagă vehement informația: „E total fals. Ne selectăm clienții doar amenințându-i cu pistolul. La noi vine cine vrea; e drept că cei ce aleg alte bănci ajung în iad, dar e opțiunea lor”.

Cealaltă fetiță cu chibriturile

Biata fetiță fugise de acasă în ajunul Crăciunului pentru că maică-sa era bețivă iar taică-său fumător. Era îmbrăcată într-o rochiță jerpelită, iar fularul nu-i putea încălzi pieptul, întrucât era legat la spate. Strângea la piept o păpușă și o făcea destul de tare; i-a dăruit-o, însă, unei bătrâne cerșetoare care avea mai multă nevoie de ea.

Ajunse întâmplător la casa unui burghez înstărit. Privi pe geam la minunățiile dinăuntru - un brad* superb și o mobilă pe măsură. Zări copilașii; ce dolofani erau și câtă ciocolată puteau înghiți!

Deodată intră în încăperea stăpânului. Avea o burtă mare și/sau buzele unsuroase. Sărută odraslele și își aprinse un trabuc. Fiind un om milos, aruncă pe geam cutia cu chibrituri.

Fetița o luă cu mânuțele ei înghețate și dădu foc la casă.

* în unele variante era molid

Al. Florin ȚENE

**Sentimentul românesc al ființei
în poezia Tatiane Scurtu Munteanu**

Poetă născută dincolo de Prut, unde dorul a atins cotele metalingvisticii, dar formată intelectual în țara mamă, unde un examen luat la Universitatea din Galați o aureolează cu nimbul de master în filologie, vine în întâmpinarea cititorilor cu a doua apariție editorială, volum intitulat, programatic, „Râuri, voi, ce despărțiți”, după ce a publicat „Paralelismul singurătății” și în numeroase antologii de poezie apărute pe întreg teritoriul țării.

Deținătoare a numeroase premii literare naționale și internaționale, Tatiana Scurtu Munteanu este o voce autentică în lumea poeziei ce atinge eternul, prin faptul că desoperim în poezia acestui volum frisonul sentimentului de speranță în regăsirea spațiului natal. Acest sentiment încolțește, precum ghiocelul primăvara, în mitul care reunește iubirea și trupul Patriei ce nu pot fi niciodată separate. Mitul este cel care le reunește ca metalimbaj. Metacomunicarea din acest volum în care poeta se exprimă pentru noi își subordonează dualitatea, optând pentru triadă. Poeta este o ființă luminoasă visând la „o țară dialectică a minunilor”, cum ar spune Thomas A. Sebeok. Tocmai această țară a minunilor este despărțită de râuri ce aprind în pieptul poetei dorul prelung: „Am aripi de vânt uscate / Și priviri înlăcrimate, / Am tăcerea înlemnită / Și suflarea amortită. // Am în piept un dor prelung, / Pân' la tine să ajung / Și la apa ta de sânge / Cu tot dorul să pot plânge // Pe cei ce i-ai dus cu tine / Înecați de căzăcime, / Pe care-i mai ții în viață / Fără dreptul la speranță. // Nistrule, de ce ai fi? / Bine-ar fi de nu te-am ști / Decât apă curgătoare / Și nu râu ce faci hotare” (Râuri, voi, ce despărțiți).

„Am dat orele în leagăn” este un vers sublim, această caracteristică este forma încoronată și întodeauna activă a unei acțiuni. În zodia esteticului, sublimul se constituie ca o formă încoronată a intuiției: «Am smuls clipele de mâine, / Le-am brodat în decolteu, / Unde nu așteaptă nimeni, / Zăbovește Dumnezeu” (Am dat orele în leagăn).

Tatiana Scurtu Munteanu, abordează poezia cu ajutorul metricii și prozodiei tradiționale, toate în favoarea ritmului. Modernitatea poeziilor este rezultatul unei stări de melancolie a fericirii bazându-se pe „amintire”, poezia din acest volum se autodefiniște deci ca rod al memoriei, căci tot ce se închipuie chiar a fost, dar și ca joc al copilăriei, ce pare nevinovat: „Prohodul ploilor de toamnă, / din pieptul cerului legat / cu abur și cu mere coapte, / răzmoaie ulița din sat” (Prohodul ploilor).

Poeta, talent autentic, prinde rădăcini și atunci când gândurile aleargă zarea pentru a surprinde inefabila clipă și atunci cresc în ea forme noi, precum spunea Brâncuși: „Nu mai sunt demult al acestei lumi: sunt de parte de mine însumi, desprins de propriul meu trup - mă aflu printre lucrurile esențiale”: „Gândul pământiu aleargă zarea, / Orele coboară în zăpadă, / Bat vecerniile la poarta lunii, / Pleoapa ținută stă să cadă” (Gândul pământiu aleargă zarea).

Autoarea reprezintă în poeziile sale ființe care sunt eterice în sine, ionice. Tatiana Scurtu Munteanu are, pe drumul Damascului, simbol al reîntregirii neamului, viziunea iubirii fără de moarte, fiindcă asemenea zăpezii

totul este trecător, rămânând în urmă doar doina, unicitatea expresiei sufletului românesc: „Ninsoarea cade în genunchi / Ca stelele în rugăciune, / Feres-trele într-un mănunchi / Se-aprind din bobul de tăciune” (Cununa doinelor de nea).

Asemeni lui Arghezi cuvântul are o funcție cosmogonică, atribuind ființei ficțiunea sacră. Pentru poetă, versurile au o formă ingenuă, fragment mitic, care-și este suficient sieși. Muzicalitatea versurilor și perfecțiunea rimelor dă o cursivitate poemelor.

Poeta Tatiana Scurtu Munteanu

Poeta, în întreg volumul prozaizează programatic, într-o îmbrățișare a calofiliei și a metaforei motivate, redescoperă filonul epic și fraza coerentă, explicată, lirismul eului țâșnind din substrat, neostentativ. Această poezie aparține reflexiei existențiale și mai puțin poeticității intenționate. Câștigul acestei poezii stă în talentul autoarei, în trăirile globmoderniste, prin părăsirea poeziei postmodernă, deja depășită, poeta mizând pe rezonanța simbolică a dublului raport: el- ea, margine centru, și dintr-o ambiguitate semantică și imagistică originală. Relația cu sacru, așa cum spunea Jean-Jacques Wunenburger, în această poezie se face prin răbdătoarea cucerire spirituală, favorizată de devoțiune, învățătură și grație. Simbolul înțeles la un nivel spiritual devine punte, prezență, limbaj, universal, viață concepută într-o cu totul altă ordine: cea a eternității.

Cititorule, ai în mână o inimă sub formă de carte, ce trăiește bucuria și suferința, astfel o vei purifica prin propria trăire, citind-o.

Alexandru COCETOV

„Tema pentru acasă” de Nicolae Dabija

„Tema pentru acasă: A fi om – o artă sau destin?!”
Nicolae Dabija

Scrierea cărții, care se datorează oamenilor necunoscuți care, la rândul lor l-au readus la viață pe autor. Așa începe (în *Cuvânt*) romanul semnat de scriitorul și redactorul-șef al revistei *Literatura și Arta*, Nicolae Dabija, **Tema pentru acasă**. Romanul, care a apărut până în prezent la câteva edituri cu nume mari, Editura *Princeps Edit*, 2009, Iași; Editura *Princeps Edit*, 2010, ediția a doua, Iași; *Editura pentru Literatură și Artă*, 2011, ediția a treia, și în 2012 în ediția a patra sub aceeași *Editură pentru Literatură și Artă*.

Romanul *Tema pentru acasă*, apropiat de profunzimea ideatică a unor autori precum Dostoievski, Borges sau Bulgakov, poartă marca originală a unui mare prozator de literatură română (menționa Daniel Corbu). Și totuși, romanul, constituit din 365 de pagini, este un roman despre noi, moldovenii. Despre locurile noastre, cultura noastră, caracterul nostru, munca, durerea, chinurile noastre ș.a.

Romanul are *aura* și valențele unei povești de dragoste, dar și una a durerii. O carte care a fost lecturată de un număr mare de cititori, nu numai de basarabeni, dar și de cei de peste Prut. Statistica din Biblioteca Republicii Moldova (de la apariția romanului până în 2012) arată că volumul *Tema pentru acasă*, a fost împrumutat din biblioteci de peste 100.000 de ori (numărul actual ar putea fi și de două ori mai mare). Și asta în pofida faptului că volumul nu a ajuns chiar în toate Bibliotecile școlare din Republica Moldova. Cu părere de rău, unele biblioteci și școli nu au încă pe rafturile lor romanul atât de căutat al lui Nicolae Dabija.

Autorul dezvăluie în roman o temă principală de la care derivă și altele secundare. „A fi om – o artă sau destin?!” pornind de la această idee, identificăm și o mulțime de alte idei: viața, dragostea, durerea, despărțirea, familia, toate aparținând unui simplu profesor.

Viața, de pildă, a unui simplu profesor de literatură, pe numele său Mihai Ulmu, ne înfățișează străduința de zi cu zi a profesorului care vrea să le citească și să le povestească elevilor săi despre viața și opera poetului Mihai Eminescu, cel care s-a învrednicit să fie iubit, despre cum a/nu a iubit și a/nu a fost iubit niciodată. Cu ajutorul elevei Maria Răzeșu „a descoperit iubirea care poate totul”, „ea era prima dragoste a lui, el era prima dragoste a ei”.

Romanul ne pune pe tapet dragostea adevărată dintre două persoane. Dragostea „care mișcă sori și stele”, care iartă totul, acoperă, crede, ajută, se jertfește: „iubea cum n-a mai iubit pe nimeni vreodată, era iubit cum nu-l mai iubise nimeni vreodată”. Așa era dragostea celor doi,

Mihai Ulmu și Maria Răzeșu.

Dar, pe lângă toate frumusețile, romanul aduce în discuție și problema ideologică legată de națiunea sovietică: deportările, foametea, sărăcia, laudăroșenia și împlinirea tuturor planurilor „mărețe” ale lui Iosif Vissarionovici Stalin, „*tovarășul Stalin ne-a ordonat să lichidăm dușmanul de clasă fără cruțare, cine nu-i cu noi, ne-a îndrumat învățătorul, este împotriva noastră*” (fragment din *Lecția de Literatură*, pagina 26). În lagărul de la Zarianka au fost deportați preoți, scriitori, oameni de știință, de cultură, din zeci de țări, din sute de localități, din mii de familii. Această deportare în masă era susținută de către „oamenii de la putere”, cei care îi țineau și foloseau pe deținuți în „favoarea țării”, așa cum ziceau conducătorii lagărului. Și totuși, după moartea „marelui” conducător al URSS, Iosif Vissarionovici Stalin; deținuții (oameni de știință, cercetători și toți ceilalți) devin liberi. Liberi în a gândi, a trăi, a munci.

Nicolae Dabija încearcă să ne demonstreze, prin istorisirea poveștii unei simple familii (deși include zece astfel de istorii), că poți iubi - chiar dacă ești după gratii, poți trăi - chiar dacă ești închis, poți fi liber - chiar dacă te afli în miezul dealurilor acelea ale durerii din Taiga.

Tema pentru acasă este un roman viu, este povestea din el și acțiunile întâlnite în el continuă în inima cititorului și după terminarea lecturii sale. Este un roman bine gândit și realizat. Un roman care merită citit, (re)trăit și povestit celorlalți.

Mihai HORGA**RONDELUL NOPTILOR DE - ARGINT**

În nopți de - argint, cu lună plină
Pământul, în somn greu, visează
Pe altă lume dus, oftează
Durerea, dorul își alină ...

Mi-e somn dar mintea încă-i trează
Mai caut rima ce-o să vină
În nopți de-argint, cu lună plină
Pământul, în somn greu, visează

Regina nopții mă seduce
Cu dulci miresme distilate
Ce blând zefirul mi le-aduce
Din potpuriu floral, mixate
În nopți de-argint, cu lună plină

DRUMUL VIEȚII

Icoana casei părintești
Pe veci o ai în minte
Cu dor te-ndeamnă să cinstești
Aducerile-aminte ...

O altă casă ai acum
Mai mare, mai frumoasă
Dar casa-n care-ai fost copil
Din suflet n-o să-ți iasă

Gândești nostalgic, când mai ai
Un rest din drumul vieții
Mintea de astăzi de-o aveai
În anii tinereții ...

Om să devii ai învățat
Cei șapte ani de-acasă
Și mâna să scrii ți-a purtat
Învățătoarea-n clasă

Îți crești copiii tăi acum
De mamă ești sau tată
Și retrăiești același drum
Al vieții de-altădată

Iar primul pas, primul cuvânt,
Din nou, cu greu se face
Uitând de vârstă, iei avânt
Revii copil, îți place ...

Ce nu puteai când erai mic
Ușor acum îți iese
Nu-ți mai e teamă de nimic
Și nici n-o să-ți mai pese !

ODĂ POEZIEI

O, dulce miez al poeziei
Din tine să mă-nfrupt visez
Punând sub vraja fanteziei
Idei ce prin cuvânt sculptez

Dar, până să ajung la miez
Zidind la versuri, însetat
Amara coajă îți forez
În ritm și rimă-ncorsetat

Ca un ocnaș cobor în mine
Și mă înham la greu supliciu
Creației să-i pun rubine
Infim e orice sacrificiu !

PERFECȚIUNE

Cubul perfect al lui Nichita
Ne spune că orice-i perfect
Musai să aibă vreun defect
Cum plângătoare e răchita

Nu te-arăta lumii perfect
Chiar de perfect tinzi să te-apropii
Altfel, nebunii sau miopii
Te vor considera suspect

Deci, dacă ai puțin respect
Față de propria persoană
Nu-l afișa ca pe-o icoană
Păzește-ți al tău intelect

Nimic în lume nu-i perfect
Totuși visăm perfecțiune
Dorindu-ne-o în rugăciune
Sperând să aibă vreun efect

ILUZIA DIN STICLĂ

(sonet)

Avu Hefaistos o idee
Închise-n sticlă pe femeie
Oceane și mări să parcurgă
Pe lângă ea timpul să curgă

Iar după ani s-o regăsească
Tot tânără s-o pescuiască
Din spuma mării pe-a sa divă
Luptând cu valul în derivă ...

Dar, vai! acum, bătrâne schiop
Putea-o-vei ști fericită
De orice tânăr zeu, dorită?

Nesocotite mizantrop
Nu vezi? E-aceeași Afrodita
De ce-ai mai scos al sticlei dop?!...

Ovidiu BUFNILĂ

Timpuri Noi

Am așteptat toată vara reîntoarcerea pelerinului Balthazar. Se zvonise că în peregrinările lui ar fi reușit să ia legătura cu lumea morților. Domnișoara Elvira a fost de părere că Balthazar ne va aduce o mulțime de mesaje importante. Vestea sosirii lui s-a împrăștiat în orașel îndată ce Rudolf, dirigintele poștei, a primit o telegramă din Londra. Gângav din naștere, el ne-a făcut să credem la început că ar fi vorba de venirea lui Messia. Nu ne-ar fi mirat un asemenea eveniment pentru că doctorul Spiridon se lăudase că va face primul transplant de creier din lume. Noi, cavalerii tomnatici de la Clubul Mâncăcioșilor, ne-am arătat foarte mândri că un membru de vază al clubului va înscrie în cartea de onoare a orașelului o reușită de asemenea proporții. Ne-am lăudat peste tot. Am turnat o grămadă de baliverne oricui era dispus să ne asculte. L-am întrecut astfel pe Gaspar, măturătorul. Derbedeul avea darul de a minți extrem de convingător. El a povestit mai multora că doctorul Spiridon tranșa cadavre într-un cavou părăsit din cimitirul municipal. Zicea că le crăpa craniul cu o daltă foarte bine ascuțită și că apoi le tăia creierul felii, felii. Aflându-ne într-o seară invitați la poetesa Carmen, părintele Elefterie ne-a avertizat în fel și chip. Ne-a spus că transplantul de creier ar putea fi un afront adus lucrării Domnului și că mânia cerească ar putea pogorî asupra noastră cât de curând posibil. L-am ascultat cu convingere dar nu l-am contrazis de teamă să nu tulburăm plăcuta serată literară. Caloriferele erau fierbinți. Magnetofonul cânta în surdină. Carmen ne învăluia cu o privire tandră. E drept, poemele ei nu aveau darul de a ne înflăcăra. În schimb, poetesa era o amfitrioană plină de grație și de farmec. Avea un glas cristalin și melodios. Fața-i catifelată se deschidea clipă de clipă într-un zâmbet cuceritor. Eram serviți cu lichior de ananas și cu ciocolată fierbinte. Se aprindeau lumânări. Papucii din blană de iepure sorbeau zgomotul pașilor noștri. Carmen își calcula gesturile. Ni se adresa în șoaptă. Ghiceam în toate o anume recunoștință. Cu un an în urmă poetesa divorțase. Fostul ei soț, farmacistul lamandi, se hotărâse să intre în politică. Îmbrățișase cu febrilitate doctrina socialistă. Cum poetesa cocheta cu liberalii, între cei doi s-au iscat dispute aprinse. Procesul de divorț a însuflețit întreg orașelul. În acele zile, gazeta noastră locală, Tribuna poporului, s-a vândut foarte bine. Ea a găzduit pamfletele și scrisorile deschise ale celor două tabere. Farmacistul lamandi nu ne-a iertat niciodată că ținusem partea poetesei Carmen. Nu ne interesau câtuși de puțin culisele politicii, dar am găsit de cuviință să sprijinim o persoană atât de delicată precum era poetesa Carmen. După ce s-a dat verdictul, farmacistul lamandi a încercat să-i determine pe unii consilieri municipali să ceară închiderea clubului nostru. Cum unul dintre ei se trata pe ascuns cu morfină, farmacistul era cât pe-acți să reușească. Bietul om îi plângea pe la ușă. Îl suna la telefon în puterea nopții. Îi cerșea fiola salvatoare plângând în hohote. Spre norocul nostru, a fost zdrobit de o grindă de oțel prăbușită de pe schelăria noului sediu al băncii comerciale. Reîntoarcerea peleri-

nului ne-a electrizat însă și am lăsat baltă micile noastre probleme provinciale. Ne-am hotărât să-l întâmpinăm așa cum se cuvine. Vivaldi, tambur-majorul fanfarei municipale, ne-a promis că ne va sta la dispoziție. Zibin, comerciantul, ne-a vândut un sfert de tonă de artificii. Pierre, bucătarul clubului nostru, a pregătit un ospăț regesc. Ne-am certat la cuțite cu el. Nu ne-a lăsat cu nici un chip să pătrundem în bucătărie să-i aflăm secretele. A pus un ucenic plin de coșuri să păzească ușa înarmat cu un linguroi de aluminiu. La rugămințile noastre, poetesa Carmen a scris un emoționant discurs de bun venit. Grupa de pompieri voluntari din orașel și-a împodobit mașinile cu ghirlande de trandafiri. Tulumbele au fost vopsite în toate culorile curcubeului. Angelica-de-metal, proprietăreasa Patului de argint, a angajat fete noi, școlite la Paris. Maxim, profesorul de muzică, i-a dedicat pelerinului o simfonie la care lucra de ani de zile. Domnișoara Elvira i-a brodat o pernă. Klaps, antrenorul de la bazinul municipal de înot, a inventat un nou stil pe care l-a numit *baltazar*. Ofelia, sora șefă de la sanatoriul Carol al II-lea, a compus o scenetă despre viața pelerinului pe care urmau s-o joace chiar bolnavii. În tot acest timp, Terente, primarul, se dădea de ceasul morții. Nu ne înghițisem niciodată. În campania electorală îl criticasem în Tribuna poporului cu multă asprime. Acum părea să cocheteze cu ecologiștii și întreținea relații strânse cu avocatul Luigi. Acesta ar fi dat și luna de pe cer numai să vadă închis clubul nostru. Cu un an în urmă, când încă se mai număra printre membrii noștri, ne-a făcut de rușine la concursul de vară al mâncăcioșilor. E de-a dreptul curios cum de nu ne-am dat seama de la bun început că-i un trișor și un pezevenghi. În timpul întrecerii, avocatul Luigi a băgat în sân un ditamai claponul. Spera astfel să obțină un punctaj maxim care să-i netezească drumul către fotoliul de președinte al clubului. Acum, aflând de pregătirile noastre, avocatul ne-a șicanat în toate felurile. A încercat să ne fure artificiile. A spart cauciucurile mașinii de stins incendii. A trimis niște scrisori obscene poetesei Carmen încercând să imite semnătura doctorului Spiridon. L-a căutat la telefon pe Balthazar vrând să-l determine să-și amâne apropiata vizită. Pelerinul trecea prin orașelul nostru aproape în fiecare an. Hălăduia pe întregul mapamond. Avea relații misterioase cu diverși conducători spirituali, cu politicienii momentului, cu răzvrățiții sfârșitului de secol. Unii îl bănuiau că practică magia neagră. Alții, dimpotrivă, susțineau că Balthazar s-ar ocupa de magia albă. Existau și opinii potrivit cărora pelerinul și-ar fi vândut sufletul Diavolului și că acum făcea pe cărașul între lad și Pământ. Oricum ar fi fost, Balthazar avea asupra noastră o influență covârșitoare. Ne îndeplinea dorințele cele mai năstrușnice. Ne povestea lucruri nemaiauzite. Ne deslușea secretele mai-marilor zilei. Prin el vedeam lumea cu alți ochi. Cum pregătirile pentru întâmpinarea lui necesitau sume importante de bani, domnul Lubomir, directorul Băncii Comerciale, ne-a oferit un împrumut nesperat. Avea el un interes. Ar fi vrut ca Balthazar să-l ajute să obțină o linie de credit de la un consorțiu bancar britanic despre care citise într-o gazetă.

(continuare în pag. 33)

Intenția lui a fost criticată adeseori de partida socialistă care nu vedea cu ochi buni această întreprindere. Bine-înțeles că am turnat și noi gaz peste foc. În sfârșit, sosirea pelerinului a fost precedată de o mulțime de zvonuri care ne-au pus pe jăratic. Se povestea că mii de gândaci giganți invadaseră plajele braziliene și că înfulecaseră peste o mie de turiști americani. Că o sută de femei au manifestat în pielea goală în Piața Universității în semn de protest față de intenția guvernului de a interzice avortul. Că un cefalopod fugit din laboratoarele armatei teroriza Londra. Că beduinii devastaseră coastele Africii de Nord și că se pregăteau pentru un război nimicitor în Europa. Că la Moscova se născuse un copil cu trei capete care vorbeau câte zece limbi fiecare și care afirmau că ar fi ba Napoleon, ba Einstein, ba Enrico Fermi. Că în apropiere de Paris un tren se ciocnise de copia lui identică din cauza unor deviații ale câmpului gravitațional. Că savanții americani descoperiseră că ceea ce noi consideram a fi superba și mizerabila realitate nu era altceva decât realitate virtuală și că întreg Universul părea să fie un computer gigantic. Că, în mod firesc, inteligența artificială urmează celei umane și că în următoarea sută de ani o să ne rupem gâtul. Că revoluțiile fuseseră puse la cale de conspiratori planetari care vesteau nașterea unei alte rase de oameni, fără de stomac. Că apa ar fi fost o ființă cosmică și că în curând avea să ne înghită o dată și pentru totdeauna. Că la cele mai înalte nivele se purtau la nebunie petrecerile în pielea goală și că, în curând, aveam să primim de la biroul evidenței populației numere de ordine care aveau să înlocuiască numele și prenumele din buletin. O grămadă de baliverne! La gară s-a adunat întreg orașelul în ziua cu pricina. Se înghesuiau cu toții pe peron să-l întâmpine pe Balthazar. Primarul Terente venise însoțit de o întreagă suită. Era și farmacistul lamandi, îmbrăcat într-un costum cadrilat, proaspăt scos de la naftalină. Era și regizorul Borisov, bărbos, neîngrijit, fumând pipă și scuipând la tot pasul o flegmă gălbuie. Avocatul Luigi se ițise și el. Purta pantofi de lac și ținea sub braț o servietă burdușită cu documente. Il seconda antrenorul Klaps de la bazinul municipal de înot. Era îmbrăcat cu un trening nou-nouț. Era tuns zero. De gât îi spânzurau un fluier de argint și un cronometru. Mai erau și alții. Burtoși, uscățivi, gargaragii, pierde-vară, boccii. Golătime provincială. Protipendadă plină de aere și de probleme insolubile. Întreg peronul gema de lume. Oamenii se îmbrânceau. Se călcau pe picioare. Strigau ca niște împielitați. Cine să mai tacă? Și cum să oblige atâta amar de lume să se așeze în rând, frumos, ca la paradă? Cum să-i îngheți? Cum să-i disciplinezi? Să nu mai miște în front. Să nu se mai zgaibere. Să nu mai spurce aerul cu vânturile lor puturoase. Să nu mai vocifereze. Doar să-i hipnotizezi! Să-i pui în lanțuri. Să-i rânduiești ca pe niște sardele într-o conservă. Să-i pocnești în moalele capului. Să-i amețești cu formol. Altfel cum? Se îmbrânceau de nebuni. Voiau să ajungă primii la vagonul în care se afla Balthazar. Să-i strângă mâna. Să-l pupe pe obraji. Să-i dăruiască o chestie, acolo. Să-i smulgă vreo promisiune. Da, da, erau gata să urce în vagon din mers. Să sară pe fereastră! Să năvălească peste pelerin în compartiment. Să-l sufoce. Să-i mărturisească dragoste eternă. Prostii, ce să mai vorbim? Și uite-l pe Balthazar! Cel care reușise să comunice cu morții! Ne aducea, de bună seamă, mesaje

importante din lumea de dincolo. Ha, ha, ha! Nici nu ne-a băgat în seamă. Vivaldi, tambur-majorul, a rămas cu bastonul lui de argint spânzurat în aer. Poetesa Carmen a scăpat foile pe care-și scrisese discursul. Primarul Terente a fost luat de puhoiul de lume. Balthazar a trecut valvârtej. Se tot juca cu un joc electronic de buzunar. Râdea și fluiera! A căzut într-o gură de canal. Chiar în fața gării. Și-a frânt gâtul. A murit pe loc. Ne-am împrăștiat speriați. Gaspar, măturătorul, s-a învrednicit să scoată cadavrul la lumină. A rămas singur cu mortul până spre seară. Când a venit în fugă doctorul Spiridon.

desene de Elena-Liliana Fluture

Melania RUSU CARAGIOIU

BUCURIA MUZEI

[„MUZA DES-COMPUSĂ” - Eva Halus]

Pornind de la cuvântul autoarei: „Scrisul poeziilor acționează ca un screen saver pentru memoria mea, pentru a păstra de fapt, într-o zonă a metaforei, forma gândului, urmând geometrii la îndemână”, avem deja jalonată o cale în care se împletește o lume abstractă cu o lume concretă. Frumos și profund exprimată de poeta și artista în artele plastice, Eva Halus, această idee este chintesența întregului volum.

Într-o privire de vitrină de librărie, coperta I dezvăluie emanația imaterială de parfum al unui trandafir, care în rotocoalele ei întruchipează un chip, chipul acelei zâne descompuse sau, deseori descompusă, fiindcă ambele variante sunt evidente în versurile și reproducerile de picturi care compun cartea. Coperta IV aduce parcă niște caractere runice, dar ele nu sunt altceva decât jocul geometric al celor trei litere: E, V și A, așezate în carioaje caudate - un joc ingenios de atenție.

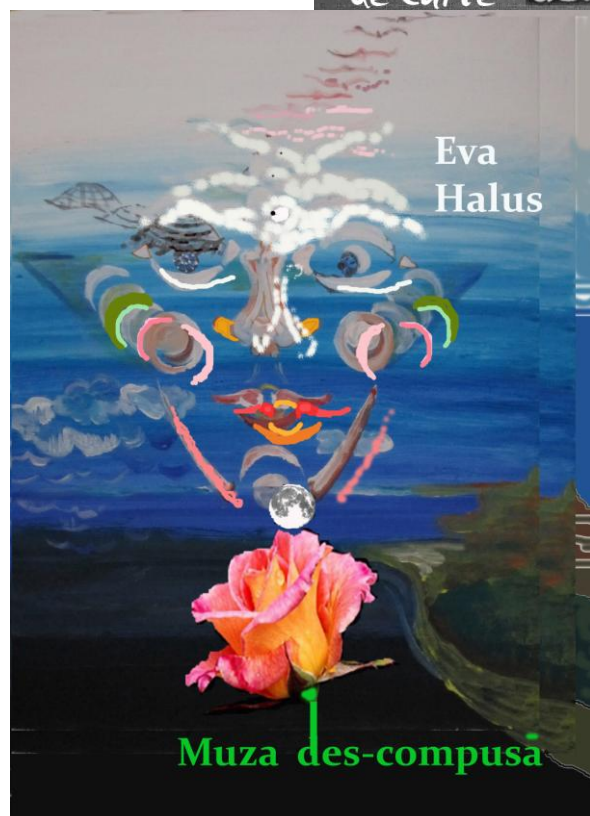
Luăm în mână cartea, o carte de un format frumos de album, ale cărei pagini sunt imprimate cu fronton, autor și titlu, carte frumos structurată pe capitole, ilustrată color, cu reproduceri după lucrările de pictură pastel ale autoarei. Impresionează plăcut și pagina color a sumarului cărților deja publicate ale Evei Halus.

Fidelă unei singure Edituri „Reflection Publishing”, U.S.A., toate cele trei cărți apărute ale sale au același format, aceeași dimensiune, același tușeu plăcut de hârtie velină și coperte atractiv ilustrate cu gust, după talourile pictoriței Eva Halus.

Prefața, prima prezentare a cărții și a creuzetului în care s-a plămădit această carte îi aparține autoarei. Curiozitatea ne invită să începem răsfoirea cărții pentru început în linii mari spre a vedea acea muză descompusă. Ni se oferă secțiunile-capitole: Începuturi, Yoga, Lille, Portrete de artiști, Filozofia Florescentă, Muza des-compusă, poezii de toamnă și de iarnă.

Frumos presărate și la obiect, sugerând pictural imaginile din poezie se înșiră cele douăzeci de ilustrații color după tablouri penelate cu finețe. Unele ilustrații-picturi sunt realizate după natură, altele sunt imagini abstracte care lasă imaginația noastră să zboare alături de poeziile pe care le secondează...

Trăim intens „Lumea iluzorie a poeziei” (titlu de poezie, pagina 123), exprimată inspirat: „Ecolul poeziei într-un castel de gheață / Sculptează niște fanteziste și măiestre / Dantelării din suflete mărețe / Ce se avântă-n foc și versul îl petrec / Prin el, un pas ‘nainte ca totul să înghețe”. Așa ne-am plimbat încet prin biblioteca lumii poeziei, cum spune poeta... Noi, cititorii, întrezărim acel drum înaripat și doctoral. Poeta lansează constatarea și verdictul: „Degeaba criticii se strâng pe-o carte / Ca să disece scrierea prin alte vorbe / Nu știi nicicând să scrii sau să citești poezii / Dacă nu știi să visezi departe” (pag.123).

Iubesc această franchețe a poetei Eva Halus care, de pe pedestalul versurilor sale, de mână cu muza „compusă” din versuri și pictură, își arogă dreptul de a discuta deschis cu temuții critici.

Parcurgem filă cu filă acest album bivalent, de poezie și pictură. Muza des-compusă (pagina 6) pare o ființă reală căreia poeta îi vorbește, părănd și ea, poeta, personal, tot atât de „înțeleaptă precum muza”. Citez: „Nu-mi sfărâma mâna dreaptă / Care a cârmît împreună cu tine / Prin pânza deasă a realității / Rare cărări de vise-acum desperecheate”.

Aceste depărtări amintite au multe sensuri în inima autoarei. Răsfoind mai departe vom da de ele în poezia „Poveste” (pag.7), dedicată „României din depărtări”, o Românie populată cu „Suflet de român”, cum spune poezia cu acest nume de la pagina 9.

Poeta este când directă, când romantică, când poetă filozof, reușind să emită cugetări proprii, precum: „făpturile ce tac / Au în adâncuri izvoare nesfârșite de viață”, din „Oda tăcerii” - pag.14.

Înșiruind impresiile care mă înfășoară în ordinea găsirii lor, mă opresc la „Dorința” (pag. 15): subliniez aci personificarea reușită ca figură de stil: „...dorința / Acostează la țărnul primăverii”. Dintr-o mare bogăție de figuri de stil, în special metafore, comparații, personificări și altele pe cuprinsul întregului volum, mă opresc doar la câteva care, în calitatea mea de cititor, mi-au atras atenția: imagini frumoase, unele chiar împingându-mi imaginația până la a le vizualiza în concret și transfera în abstractul închipuirii. Exemplific: „ce boabe arome curg / În ora cuminte de demult”

(continuare în pag. 35)

(Ora poveștilor, pag.16). Mai culeg aici și alte câteva imagini frumoase și figuri de stil. Exemplific: „vrăjitoare: natura cu fior de soare; ierburi șerpuitoare - visătoare; șirul alb de mărgean al zilelor noastre; plopii se îndoaie de șale; simt pământul în pumni”. Întâlnim chiar și rime deosebite: „E vântul numai, însă, care / se despletește pe cărare”. Răsfoind în continuare, ne delectăm apoi cu o suită de anotimpuri și evenimentele legate de ele, pe care le-aș denumi „Cugetare pe marginea timpului” - titlul unuia din poemele sale.

Grupajul intitulat „Yoga” o duce pe poetă în sfera meditațiilor asupra a tot ce ne înconjoară, palpabil sau imaginar abstract. Aici apare carnalul, plămuierea copilului („Copilul”, pag.24), iubirea în doi, dragostea de natură, toate prefigurate cu atenție prin sita interpretării și a explicației poetice a aceluia „de ce”.

Capitolul „Lille”, orașul îndrăgit al poetei este plin de culoare. Culoarea imaginilor surprinse într-un sprintar „Allegro” (titlu de poem), culori de „Primăvară” (titlu de poem), când tot și toate abundă în bucurie și culoare, ca în versurile: „Pădurea ține pe umeri o aripă / verde de smaralde lucind calde” (La fântână, pag.47). Observăm și cantabilitatea pe care o dă o rimă interioară a versului. În acest grupaj, generozitatea muzei descompuse îi dă poetei îndemnul de a ilustra, prin reproduceri din picturile sale, aproape fiecare poem. Flori luxuriante, verde marmorat de pădure, o siluetă feminină la fântâna minunată unde vine porumbița cea albă din basmele copilăriei să își umezească ciocul. Capitolul, plin de bucurie și optimism, aduce revenirea din reverie cu o notă de pesimism, probabil, zic eu, ceva voit, ca o pată de culoare cenușie pe un tablou de culori prea vii: citez din poemul „Oglinzi” (pag.50): „Mă întrezăresc despinsă de oglinzi / în ceruri pătrunse numai cu ochiul minții / lipită de cer, trăind acum / Pe movila de reziduri ale vieții”.

Omul pictor, Eva Halus, se dezvăluie din plin în capitolul Portrete de artiști. Nume mari de pictori, Boticelli, Caravagio, Fernand Léger se întâlnesc cu nume mari din literatură, Nichita stănescu, Emile Nelligan, toate plutind spre viziunea noastră ca într-un „Clar-obscurro” - titlu de poem, care mi se pare mie, în calitate de cititor, ținând mai mult spre clar-lumină, decât spre obscur-întuneric - pag. 58. Citez: „Rembrandt, Durer, Rafael / Chipuri și obiecte plutesc / Între umbră și lumină, / prăfuite, misterioase / tablouri și tomuri de cărți / dolofani, misterioși, copiii ca îngeri”. Ilustrațiile, vocația sa de pictor format, ne aduc, spre ilustrarea cărții, un trubadur, o Venus, amintindu-l pe Boticelli, sau un ospăț - titlu de poem, pag. 60, natură moartă, fructe, multe fructe.

Don Quichotte, pag 62, este imaginat trecând peste „câmpuri de gălbenele, probabil palide precum el - acel hidalgo rătăcitor (Pictură alături de poemul „Moară de vânt” pag.62).

După atâtea pagini divers colorate intrăm în miezul cărții, miezul distilării, decantării ideilor despre care spun versurile din „Filozofia fluorescentă”, observați exprimarea voită, plastică, nu fluorescentă, ci un cuvânt pastelat potrivit imaginii: „fluorescent”. Aici poeta, aidoma unui fluture, plutește din floare, în floarea inspirației.

Întâlnim poeme ca „Bujorii, Nole me tangere, Sonata nesfârșită, Alabastrum, Imposibila iubire, Metamorfoze” alături de picturi cu flori atrăgătoare și fluturi... instabili. Mi se par semnificative versurile. „Mi-am băut tinerețile / într-un

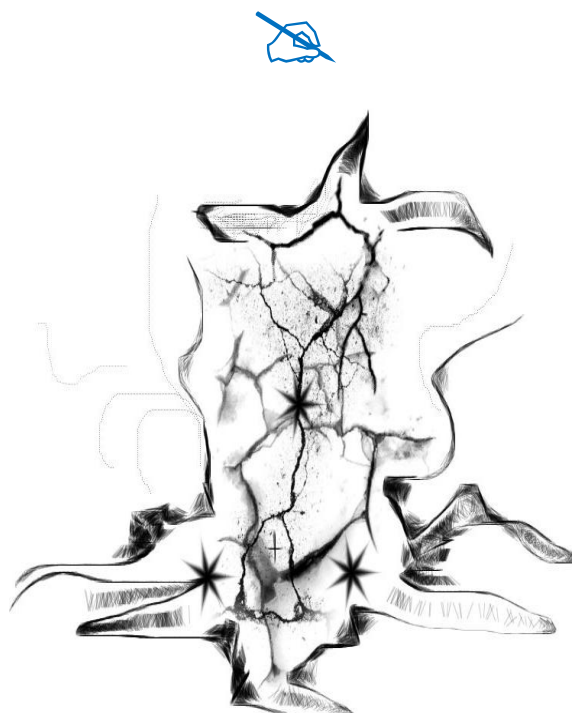
elan de a răzbi până la tine / Oricât de dulce sună mi-bemolul, / Oricât de-adevărat în pieptul meu răsună, / nu-i chip să te gădesc” (Sunet nesfârșit, pag 78).

Impresionant de ermetică este reproducerea plastic colorată a unui colaj, care sugerează o sfâșiere, unde capătul unui tunel apare sumbru și mult prea întunecat în negrul lui mat, pag 84.

Poate ne-am pus întrebarea, unde este muza descompusă?

Autoarea ne-a lăsat această surpriză spre sfârșitul cărții, în încheiere, când meditațiile de „toamnă și iarnă”, cum zice dânsa, i-au facilitat dialogul tihnit. De mână cu această muză ciudată, poeta Eva Halus ne cântă un „Addagio”, ne oferă un „Mic dejun în doi”, ne plimbă sub arcade violete, conchide că „este... Totuși toamnă”. Spre a ne plimba în pași ușori spre iarnă, începe prin „Psalmul prevestirilor de frig”, să ne facă să întrezărim florii iernii, apoi ne prezintă într-o ilustrație grafică un chip pe care îl scrijelează tăios prin multe linii, ca un copil înciudat pe un desen care îl irită. Se împacă apoi cu iarna, observând mirajul ei etern, își pune pe umeri o „maramă” și, împreună cu noi, vorbește despre „Lumea iluzorie a poeziei”, din care citez: „Astfel cu capul sprijinit pe-o tâmplă, sub lumina serii / citim în foi uzate versete și rondeluri / Și ochiul minții undeva pe sus abate / Pași mărunți, la ușa castelelor din lună și din noapte”.

Cu o stare de spirit sensibilizată trecem în lumea viselor poetei, în armonia culorilor în imagini închipuite și vizuale și ne lăsăm captivați de farmecul volumului care ne cheamă spre a ne înfrupta din lecturarea lui.

desen de Elena-Liliana Fluture

Bogdan PASCAL

ȘIRETURI ȘI SUC

Strada era plină de copaci
și cu suflete nevăzute,
pietrele din caldarâm clipeau ușor
ascultându-mi bătăile inimii.
Mi-ar fi plăcut să te întâlnesc,
era vremea când ar fi trebuit să treci pe acolo,
prin mersul meu,
dar timpul făcea un ocol...
Se schimbau liniile de timp
din plămânii umezi ai toamnei -
cineva planificase subit niște vagoane de ploaie
și acarii karmei mânau secunde
cu fanioanele obosite de dorință.
Mi-am cumpărat șireturi și suc:
Șireturi pentru ghete și suc pentru un prieten,
îți cântam siciliană în gând
ca un adevăr
și mi-am dat seama că tot universul asculta,
că de fapt eu comandam vagoanele de ploaie.

CRI-CRI

Aceasta-i masa întâlnirii noastre,
tăceri crescut-au greu ca flori în glastre,
iar florile, venite în fereastră
tot forfoteau de întâlnirea noastră.

Tu te fereai să mi te spui pe nume
ca vreunui mag din amintiri păgâne
și-n despletirea ploilor prin cetini
reinventam căldura din prieteni.

Pe geamurile albe-reci din bar
odăile din sânii-ți estuar
se-mpovărau preapline de iubiți,
noi încă ne priveam cu ochi cuminiți.

Și chiar la masa întâlnirii noastre
tăceai vorbind din mâinile albastre,
tăceam și eu din gânduri fără legi,
dar ochii tăi spuneau că mă-nțelegi.

Palpabil ca respirul și căldura
chemam din tine dragostea cu gura
și buzele-mi ca vechi cortine gri
rosteau numai ca greierii „cri-cri!”

LEII NE AȘTEAPTĂ

Mă bucur că în ziua asta nu am nevoie să te ating
ca să te iubesc,
pentru că te iubesc simplu, fără patimi;
mă bucur să îți știu limba și
să te văd pe tine rostind toate cuvintele
pentru că mă bucur să te văd, într-adevăr.
Când voi muri, aș vrea să mă îngropi în privire.
Mă bucur că ești simplă, mă bucur că știi asta
tocmai că ești simplă.
Și de aceea mă bucur de simplitatea mea,
atunci când te întâlnesc,
de fapt, pretutindeni.
Mă bucur că m-ai învățat ce înseamnă fapt,
numai tu puteai să faci asta,
fără să fii nici măcar dorință.
Doar cutezanța, în ochii tăi de copil
În care se mântuie sorii.
Și mă mai bucur și de glasul tău,
dar asta ți-am mai spus
și îmi amintesc cu groază
de câte ori îmi lipseai
până la temei,
din propria mea voce.
Mă bucur că în sfârșit pot să te chem în tăcere.
Acum, pentru că ai nevoie de intimitate
chiar în ochii dragostei înseși
o să îți mai spun, dar doar dintr-un timp dorit
și preexistent
că mă bucur că iubești ca și mine, leii,
că îți simt adesea mâna ta,
prin coama leilor pe care îi mângâiem.
O să tac, doar să nu istovesc secunde
din fuga lor fecundă spre noi, într-adevăr,
adică tu fiind tu, eu fiind eu
și iubindu-ne prin însuși posibilul iubirii,
primul motor.
Și tac, cu dragoste și știind
că leii ne așteaptă cu adevărat.

Ionel NECULA

Lina Codreanu într-o nouă dispunere epică

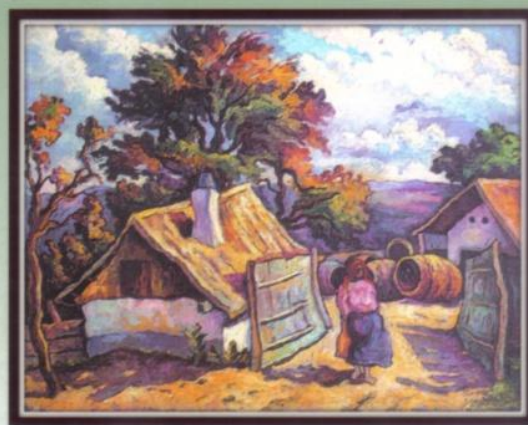
De la o ispravă literară la alta, scriitoarea din Mândreștii Tecuciului, Lina Codreanu, își surprinde cititorii prin realismul său clasic, prin stilul său sprinter și zglobiu, și prin dialogurile vii, alerte și seducătoare. Să precizăm însă că realismul, maniera clasică de abordare a faptului narativ, subliniate de noi și în comentarea celorlalte lucrări anterioare, nu alterează modernitatea, cum s-ar crede la prima vedere. Răscolite de obsesii și coșmaruri simptomatice, personajele Linei Codreanu sunt marcate de refuzări freudiene tănuite în adânc și nu-și găsesc liniștea până nu-și împlinesc obsesia și până nu se eliberează de o anumită idee prădalnică. Abilitatea cu care autoarea răscolește prin firidele ascunse ale personajelor, prin tainele lor nemărturisite și prin felul cum le aduce în partitură narativă conferă deja scrierilor sale o anumită tentă modernă. Dacă-i adevărat că literatura, proza în general înseamnă fabulație și ficțiune, epica Linei Codreanu nu-și activează funcția imaginativă decât pentru a scotoci prin sipetul cu taine, prin istoria personală a personajelor pentru a le devoala subteranele și ceea ce le macină viața.

Oricum, ultimul său volum, de povestiri, *Proprietarii de amintiri* (Editura Rafet, Rm Sărat, 2015) reprezintă o nouă dovadă că autoarea și-a găsit vocația, că chiar are ceva de spus în proza noastră contemporană și că după atâtea exerciții la sol se va încumeta într-un zbor mai înalt și se va hotărî pentru o dispunere romanescă. De altfel, povestirea care dă și titlul volumului este, într-un fel, o saga și putea articula un microroman, dacă autoarea și-ar fi propus această finalitate. De ce n-a dezvoltat-o până la dimensiunea unui roman, nu mai știu, dar, poate, va reveni asupra acestei povestiri.

Să precizăm însă că cele trei povestiri care alcătuiesc conținutul recentului volum își recoltează pretextele epice din alveola unor realități captivante, vascularizate de personaje învăpăiate și bine tipizate. Apostol Fântânaru, bunăoară, personajul principal din povestirea *Fântâna din Valea Mândrei* este obsedat de ideea săpării unei fântâni în locul unde păștea oile când era copil și faptul acesta nu-i dă pace, îi produce *apucături de posedat, nu de om cu mintea acasă* (p. 17). Însemnează locul și se apucă de săpat până când, *încet și sigur, apa urcă scâncind susurat ca un prunc sosind în lumină* (p. 21).

La fel povestirea care dă titlul volumului, tânărul podgorean Petru Pivniceru, cel cu un neg albicios la mână, un fel de al șaselea deget la mâna stângă, căsătorit cu tânăra profesoară de franceză, Camelia Armescu duce cu el taina copilului din flori, pe care-l concepute într-un moment de euforie, sedus de dorințele pătimișe ale fetei paznicului, Sulfina. Ar fi fost singurul moștenitor al averii lui Petru Pivniceru, numai că istoria care s-a abătut peste țară, cu desființarea proprietății și cu trecerea țărânimii la forma colectivistă, l-a privat de drepturile lui de moștenitor și l-a transformat într-un simplu *proprietar de amintiri*. Amintirile unei lumi de demult, lumea care a fost destrămată după prețioasele indicații de partid și care nu se va mai întoarce niciodată, decât într-o formă desfigurată, fracturată și în contradicție cu normalitatea devenirii românești. *Tainele rămaseră amintiri și amintirile deveniseră povești despre care târgoveții din Podgoreni vor fi vorbit multă vreme de atunci încoace...* (p. 89).

Lina Codreanu

Proprietarii de amintiri

Editura RAFET, 2015

Tot dintr-un areal citadin patriarhal se decupează și povestirea *Așteptări în clepsidră* - o frumoasă poveste de dragoste înfiorată de frământările ființiale activate de Artemisa, o tânără apetisantă, dar bântuită în egală măsură de nădejdi și de nenoroc. Ca și în alte povestiri, autoarea conferă femeii rolul de factor activ și decizional într-o relație. De voința ei depinde încheierea unui cuplu și tot ea îi asigură combustia necesară pentru ca flacăra să ardă ca o vestală, să-i asigure funcționalitate și trăinicie. Și Camelia Armescu și Artemisa din Husieni se irizează ca niște Don Juani care joacă în travesti, dar, firește, cu un plus de delicatețe, de candoare și eleganță, de care năbădăiosul erotic francez n-ar fi fost capabil.

Nu știu dacă eternul feminin, cum spunea Goethe, ne duce spre cer, dar autoarea, în construcțiile sale narative, mizează pe acest element, îi conferă drept de inițiativă și funcții active în cadrul cuplului. Petru Pivniceru sau *pălăriosul* Ionașcu Dobrin, din familia Galencu își pun simțămintele în palmă, dar decizia ultimă nu le aparține lor. După ce au făcut carieră literară cu frivolitismul lor, Don Juanii s-au reciclat, au cedat inițiativa, iar autoarea nu i-a adoptat din legendă, ci mai mult din partitura scenică în care îi adusesese George Bernard Shaw.

Un lucru e sigur, L. Codreanu se dovedește o excelentă cunoscătoare a psihologiei feminine, în devenirea ei, de la condiția fragilă, de nubilă cu glamur și cu nuri, la cea de matură planturoasă, când își dă arama pe față și cedează bărfei și vulgarității. De altfel, latura psihologică a personajelor feminine este punctul forte al prozei sale ruminată - cu ștaif, cu fistic și cu bemoli afectivi la cheie. Intrată în literatură mai târziu, L. Codreanu, în cazul când va păstra cadența aparițiilor în vitrina cu noutăți literare din ultimii ani, are toate șansele să-și recupereze întârzierile. Este, oricum o prozatoare reconfortantă, care ne propune o lectură afeată și te îmbie să-i urmărești prestațiile în continuare.

Ionela ANCIU

Gospel

Spune-i cum îți mistuie simțurile,
Că vede ce alții nu știu să vadă
Și trupul ți se dispersează în mii de cioburi
Când ochii ei căzuți produc implozia
Din interiorul tău.
Simți cum măruntaiele ți se strâng
Și se micșorează inima
Înainte să iasă din piept drept în palma ei.
Cum dau năvală haotic mii de secvențe,
Copleșindu-te și purtându-te pe brațele lor
invizibile -
Te dărmă fără să te lase să cazi
Altundeva decât în brațele ei;
Ești transpus înapoi în momentul zero
Al existenței meschine și goale,
Iar ochii privesc filmul vieții tale
Derulat la pieptul ei și știi...
Nu-i poți oferi timpul trecut
Dar ți-ai dori. Nu mai ai sufletul
Să i-l întinzi încrezător pe-o tavă de argint
Dar ți-ai dori. Îți mângâie genele
Să șteargă disperarea și nimicul din ele,
Cu palma închide înapoi pieptul
Lăsând în urma ei un vârf de ramură vie -
Cu inima înmugurită, ai un suflet nou.

Angoase

Îmi vibrează tâmpile
La unison cu picioarele,
Fiecare pas pe care îl fac
Îmi îngreunează tot mai tare
Oasele și nervii, trupul cu totul
Devine o stâncă pe care nu o mai pot
Urni din loc în niciun chip.
Înțepenesc așa, în mijlocul drumului
Unde puncte luminoase îmi străpung
Rapid și pasager ochii,
Până se lichefiază și se scurg
Pe asfaltul proaspăt încins.
Urechile mi se închid... odată cu ele
Fulgere ascuțite îmi pătrund în creier
Înțepând ca mii de ace
Încercând să resusciteze un trup căzut.
Luminile se scurg, răsar și se scurg din nou,
Monumentul din mijlocul șoselei
la nestingherit pulsul orașului orb.

Nicolae MĂRUNȚELU

Trenul de noapte

În mine arde un foc mocnind
Și îl port pretutindeni cu mine.
Aș vrea într-o zi pământul să-l cuprind
Cu tine mereu lângă mine.

Trenul de noapte aleargă-ndârjit
Pe întinsele șine, pe un cer albastru,
Îi adună pe toți cei care-n noapte n-au dormit,
Pe un cer albastru,
Albastru.

Trenule de noapte, ochii să-mi deschizi
Când mă oprești în găurile mute!
Văd pasageri lângă mine înghesuți;
Dorm adânc,
Dorm pe întrecute.

Ei visează că viața nu le e grea...
Aș vrea din suflet să le dau putere
Odată cu inima mea
Prin ea, cu ea.

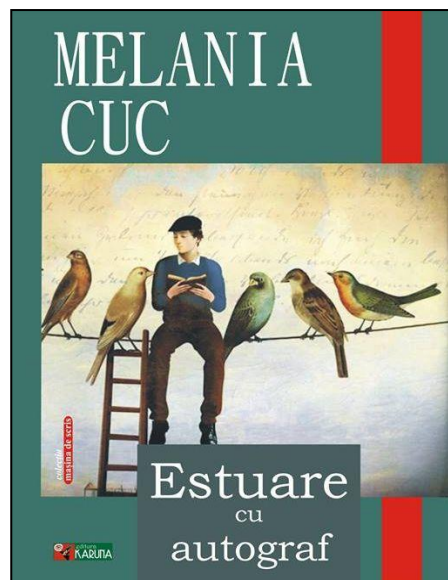
Trenule de noapte, unde mă duci?...
În noaptea cu stele, cu lună,
Îți simt roțile cum duduie când treci,
Când îmi pun urechea pe șină,
Te simt, prin gara mea
Nu mai treci.

Poem final

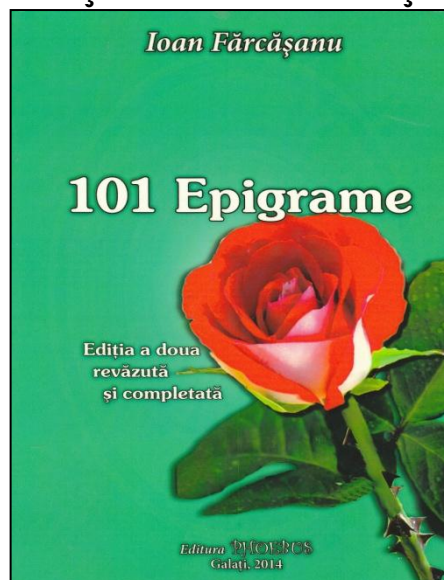
Toamna aduce peștele la mal,
Curând
Barca vine în aval
Râzând
Pescarii încarcă pește privind
Bucuroși
Că n-au mai prins de mult
Atâta
Pește mare ce repede moare
În trista lor odaie,
Pescarii au adormit, curând,
Din noapte, până-n noapte
Trudind.
Din zori și până-n seară
Muncind de zor, flămânzi,
Oftând
Că iarna va veni curând.

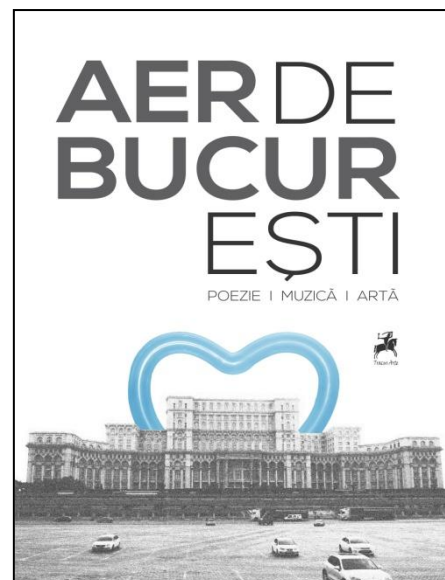
CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

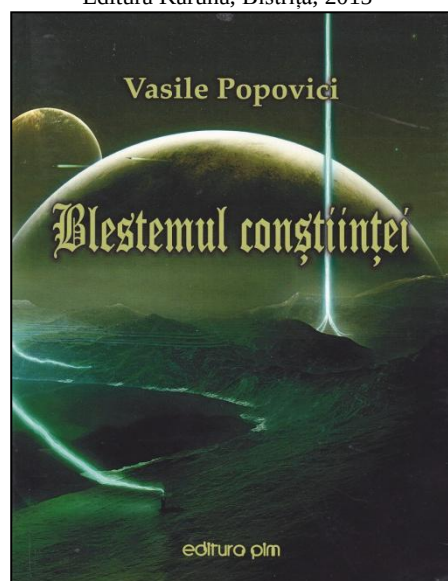
Melania Cuc – Estuare cu autograf
Editura Karuna, Bistrița, 2015

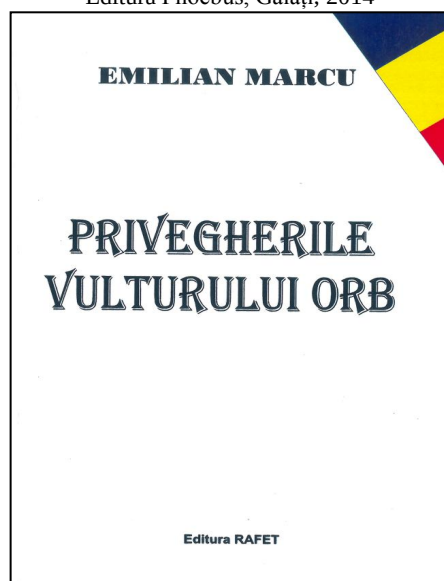
Ioan Fărcășanu - 101 Epigrame
Editura Phoebus, Galați, 2014

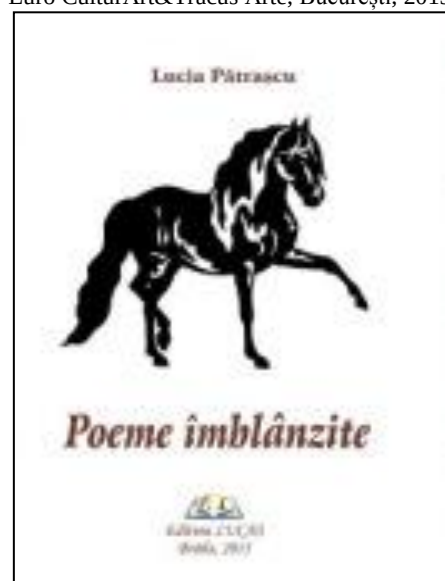
Colectiv – Aer de București
Euro CulturArt&Tracus Arte, București, 2015

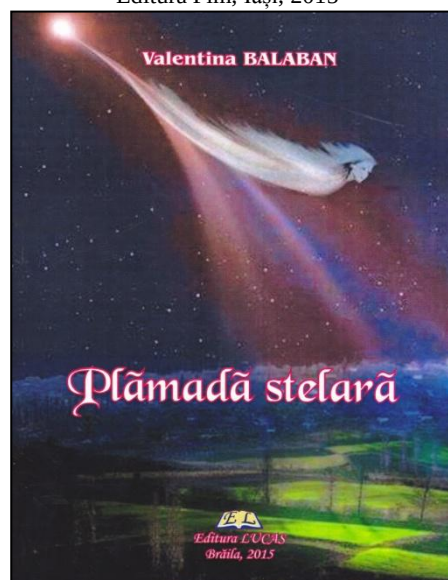
Vasile Popovici – Blestemul conștiinței
Editura Pim, Iași, 2015

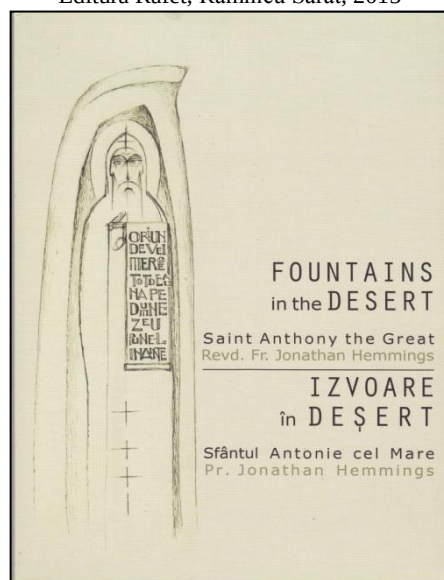
Emilian Marcu – Privegherile vulturului orb,
Editura Rafet, Râmnicu Sărat, 2015

Lucia Pătrașcu – Poeme îmblânzite
Editura Lucas, Brăila, 2015

Valentina Balaban – Plămadă stelară
Editura Lucas, Brăila, 2015

Pr. Jonathan Hemmings / Sfântul Antonie cel Mare = Izvoare în deșert, bilingv Ro-En, 2015

Ignatie Grecu – Jurnalul unui poet pelerin în Țara Sfântă, Editura Agol, 2015

BOEMA

ISSN 2066-0154

Galati 800331, Str. Regimentul 11 Siret, Nr.17, Bl. C20, Ap.42, parter

Telefon: 0726 337376, 0740 596 225, 0336 800313

Email: boema@inforapart.ro, inforapart@yahoo.com

Web site: www.boema.inforapart.ro